

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN
TUTKIMUSLAITOKSEN
TIEDONANTOJA N:o 44

*THE AGRICULTURAL ECONOMICS
RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH REPORTS, No. 44*

MAATALOUDEN KOKONAISLASKELMAT

1960—1975

LULU SILTANEN

HELSINKI 1977

Maatalouden taloudellisen
tutkimuslaitoksen

TIEDONANTOJA N:o 44

The Agricultural Economics
Research Institute, Finland

RESEARCH REPORTS, No. 44

MAATALOUDEN KOKONAISLASKELMAT

1960-1975

Lulu Siltanen

Helsinki 1977

JOHDANTO

I	MAATALOUSTUOTANNON KEHITYS	3
	A Kasvinviljelytuotanto	3
	1. Peltoalan käyttö	3
	2. Satotulokset	5
	B Kotieläintuotanto	9
	1. Eläinmäärien kehitys	9
	2. Kotieläntuotannon kehitys	11
II	MAATALOUDEN TUOTANTOPANOSTEN KÄYTTÖ	15
III	MAATALOUSTUOTTEIDEN JA TUOTANTOPANOSTEN HINTAKEHITYS	26
	1. Tavoite- ja sopimushinnat	26
	2. Tuotantoavustukset ja tuotantopalkkiot	29
	3. Tuotteiden ja tuotantopanosten keskimää- räinen hintakehitys hintaindeksien mukaan	31
IV	MAATALOUDEN KOKONAISLASKELMAT 1960-1975	34
	A Maatalouden kokonaistuotto	36
	1. Kasvinviljely- ja kotieläintuotto	37
	2. Kotieläinkannan muutos	40
	3. Hintapoliittinen tuki	40
	4. Kokonaistuotto	42
	5. Kokonaistuoton volyymikehitys	43
	B Maatalouden kustannukset	45
	1. Kustannusten kehitys	45
	2. Kustannusten volyymikehitys	48
	C Maataloustulo	51

Liitteet

JOHDANTO

Maatalouden taloudellisella tutkimuslaitoksella on selvitetty maatalouden tuoton ja kustannusten kehitystä aina 1950-luvulta lähtien. Tarve tällaisten koko maan maatalouden tuottoa ja kustannuksia yhden vuoden, joko sato- tai kalenterivuoden, puitteissa käsittelevien laskelmien eli maatalouden kokonaislaskelmien laatimiseen on tullut mm. maatalouden tavoitehintojen määräämisen yhteydessä, jolloin pohjana ovat olleet maatalouden hintalakien edellyttämät kokonaislaskelmatyypiset tuotto- ja kustannuslaskelmat. Myös eräitä kansainvälisten järjestöjen laatimia tilastoja varten on tarvittu tietoja koko maan maatalouden tuoton ja kustannusten kehityksestä. Nyt julkisuuteen saatettavat laskelmat käsittävät aikavälin 1960-1975. 1960-luvulta laskelmat ovat satovuosia koskevia. Vuodesta 1969 lähtien kokonaislaskelmat sitävastoin on laadittu kalenterivuositain, koska paitsi maatalouden hintatoimikunnan laskelmien kohdalla myös muun maataloutta koskevan tilaston kysyntä on yhä enemmän siirtynyt kalenterivuosia koskevaksi. Tällöin on myös tehty muutoksia laskelmien perusteisiin, joten vuodesta 1969 lähtien ei julkaistava sarja ole täysin vertailukelpoinen 1960-lukua koskevaan sarjaan.

Maatalouden tuottoa ja kustannuksia koskevia laskelmia laadittaessa on pyritty noudattamaan muissa maissa vastaavanlaisissa laskelmissa käytettyjä periaatteita ja saamaan ne vertailukelpoisiksi etenkin pohjoismaiden maatalouden kokonaislaskelmien kanssa. Niinikään on otettu huomioon kansainvälisten järjestöjen antamia yleisohjeita kyseisten laskelmien laatimisessa.

Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen laatimat kokonaislaskelmat käsittävät vain varsinaisen maatalouden, eivätkä koske siten viljelijöiden harjoittamaa metsätaloutta. Myöskään eivät laskelmissa ole mukana maatalouden harjoittajien sivuansiotulot eikä heidän yksityistaloutensa. Niinikään varsinainen kauppapuutarhatalous jää laskelmien ulkopuolelle, jotavastoin viljelmillä pienemmässä mitassa harjoitettu juurikasvien ja vihannesten viljely sisältyy maatalouden osana laskelmiin. Lisäksi on todettava, että laskelmista on

ollut jätettävä pois eräitä sellaisia eriä, joista joko määriä tai hintoja koskevia tietoja ei ole ollut käytettävissä. Laskelmat osoittanevat kuitenkin tuoton ja kustannusten kehityksessä tapahtuneita muutoksia riittäväällä tarkkuudella.

Alueittain sen paremmin kuin suuruusluokittainkaan ei kyseisiä kokonaislaskelmia ole mahdollista luotettavasti laatia, sillä vaikka tuottoerät voitaisiinkin määrällisesti selvittää eri alueita koskevinä, ei se ole mahdollista kustannusten kohdalla nykyisten tilastojen pohjalta. Lisäksi tilastoa hintatasosta eri osista maata on mahdollista saada hyvin rajoitetusti.

Maatalouden tuottoa ja kustannuksia selvitetään myös tilastokeskuksen toimesta osana kansantalouden tilinpitoa koskevissa laskelmissa. Näissä maatalouteen on kuitenkin sisällytetty varsinaisen maatalouden ohella siihen liittyvät sivuelinkeinot. Lisäksi maatalouden kansantulolaskelmat eroavat eräiltä muiltakin osin maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen laskelmista. Näitä eroja tarkastellaan myöhemmin tässä selvityksessä.

Kokonaislaskelmien ohella on julkaisun alkuosassa esitetty laskelmien taustaksi tietoja maatalouden tuotannosta sekä tuotantopanosten käytöstä samoinkuin tuotteiden ja tuotantopanosten hintakehityksestä.

I MAATALOUSTUOTANNON KEHITYS

A. Kasvinviljelytuotanto

1. Peltoalan käyttö

Maamme peltoala, jonka vuosittainen lisäys 1950-luvulla oli ollut keskim. 20 000 ha, kasvoi edelleen 1960-luvulla, joskin kasvuvauhti hidastui. 1960-luvun alkupuolelle peltoalan kasvu oli noin 15 000 ha vuodessa, mutta vuosikymmenen lopussa vain 3 000-5 000 ha vuodessa. Vuoden 1969 jälkeen on valtion toimenpitein pyritty maataloustuotannon tasapainottamiseksi pellonvarausjärjestelmän avulla saamaan peltoa pois tuotannosta joko määrääjäksi tai pysyvästi pelto- ja metsittämällä.

Pellonvaraus sopimuksia oli järjestelmän voimaantultua vuoteen 1975 mennessä tehty koskemaan kaikkiaan 239 000 ha. Kesäkuun 1975 lopussa oli irtisanomisen ja purkaantumisen jälkeen voimassa sopimuksia 187 500 ha:lla.

Koko peltoala¹⁾ on vuosina 1960-1975 ollut seuraava

1960-1962	2 670 500 ha
1963-1965	2 717 000 "
1966-1968	2 745 900 "
1969-1971	2 668 000 "
1972	2 665 000 "
1973	2 658 900 "
1974	2 654 200 "
1975	2 641 300 "

¹⁾ Vuodesta 1969 lähtien yli 1 peltohehtaarin tiloilla, sitä ennen yli 0.25 peltohehtaarin tiloilla

Peltoalan käyttö eri viljelyskasveille kuvastaa eri tuotannonaloissa tapahtunutta kehitystä. 1950-luvun lopussa ja etenkin 1960-luvun alussa pyrittiin valtiovallan harjoittaman hintapolitiikan avulla ja muillakin keinoin ohjaamaan tuotantoa leipäviljanviljelyyn, minkä johdosta vehnäala kasvoikin 1960-luvun alkuvuosina. Saman vuosikymmenen loppuvuosina vehnän vaikean markkinatilanteen johdosta aleni vehnäala valtiovallan toimenpiteiden seurauksena takaisin 1950- ja 1960-luvun vaihteessa olleen viljelyalan tasolle. Leipäviljalla oli

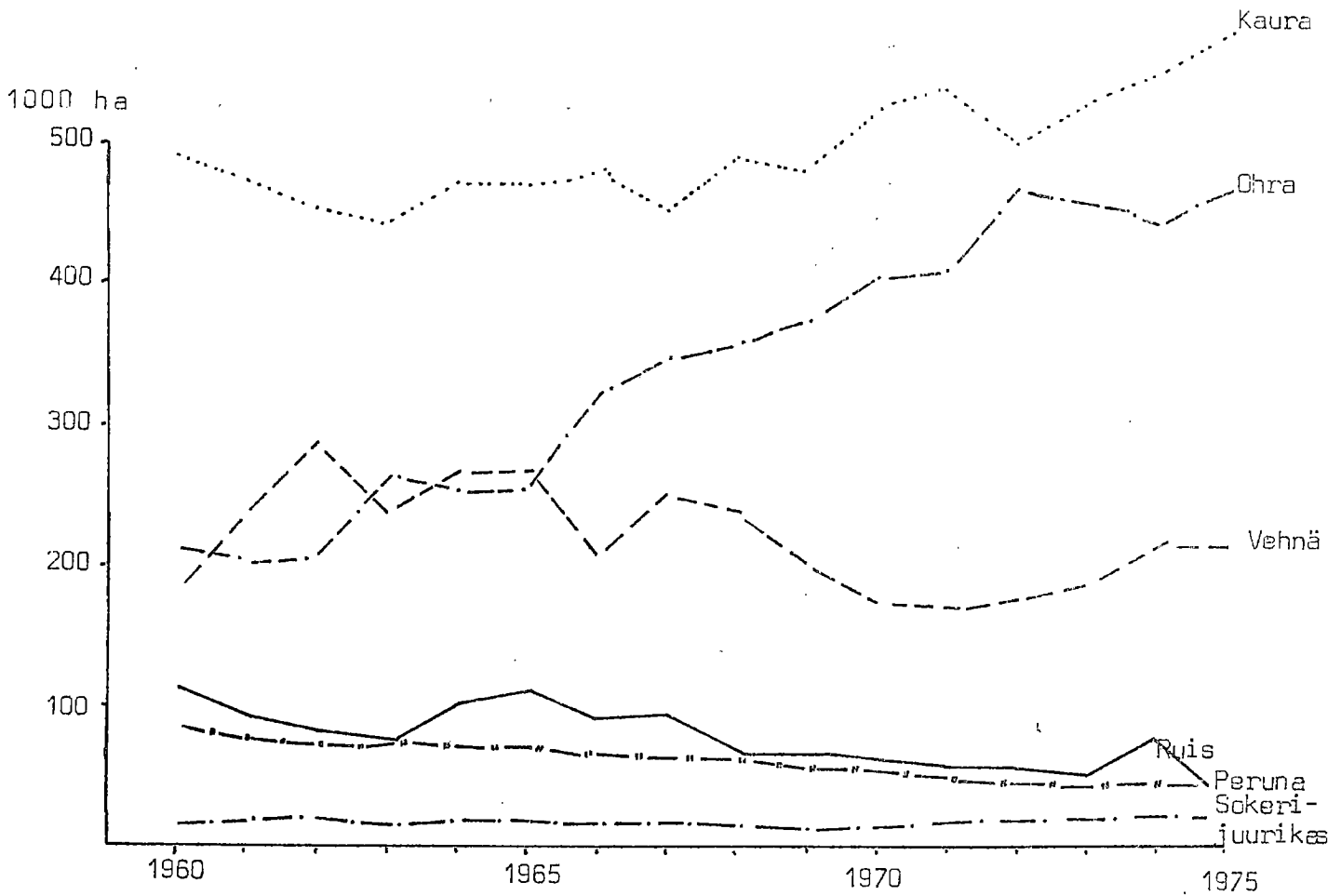
1960-luvun puolivälissä yhteensä noin 14 % koko peltoalasta ja vuonna 1975 vajaa 10 %, mihin vaikutti myös rukiin viljelyssä jatkuvasti tapahtunut väheneminen. Syksyn 1974 vaikeiden sääolosuhteiden johdosta jäi rukiin kylvöala vain puoleen edellisen vuoden kylvöalasta. Samoin aleni syysvehnäala. Vehnäalassa on 1970-luvun alusta lähtien tapahtunut uudelleen kasvua. Suurimmat muutokset pellon käytössä ovat puolentoista vuosikymmenen kuluessa tapahtuneet toisaalta rehuvilja-alan lisääntymisenä toisaalta heinä-alan vähenemisenä (taulukko 1.)

Taulukko 1. Pellon käyttö vuosina 1960-1975

	1960- 1962	1963- 1965	1966- 1968	1969- 1971	1972	1973	1974	1975
	% peltoalasta							
Leipävilja	12.3	13.0	11.7	9.3	8.9	9.0	11.0	9.7
Muu vilja	26.5	27.6	31.0	35.2	37.3	38.0	38.5	40.2
Peruna	3.0	2.7	2.4	2.1	1.8	1.7	1.8	1.8
Juurikasvit	1.4	1.5	1.3	1.0	1.0	1.0	1.1	1.0
Heinä	44.5	42.1	39.8	35.5	31.0	29.6	28.0	28.4
Laidun	8.8	9.2	9.8	9.0	8.3	8.4	8.5	8.4
Muut kasvit	1.0	1.1	1.0	2.6	2.4	2.0	1.7	1.6
Kesanto	2.3	2.5	2.8	2.0	1.8	1.9	1.6	1.8
Muu ala	0.2	0.3	0.2	3.3 ¹⁾	7.5 ¹⁾	8.4 ¹⁾	7.8 ¹⁾	7.1 ¹⁾
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

¹⁾ Sisältää pellonvarauksen

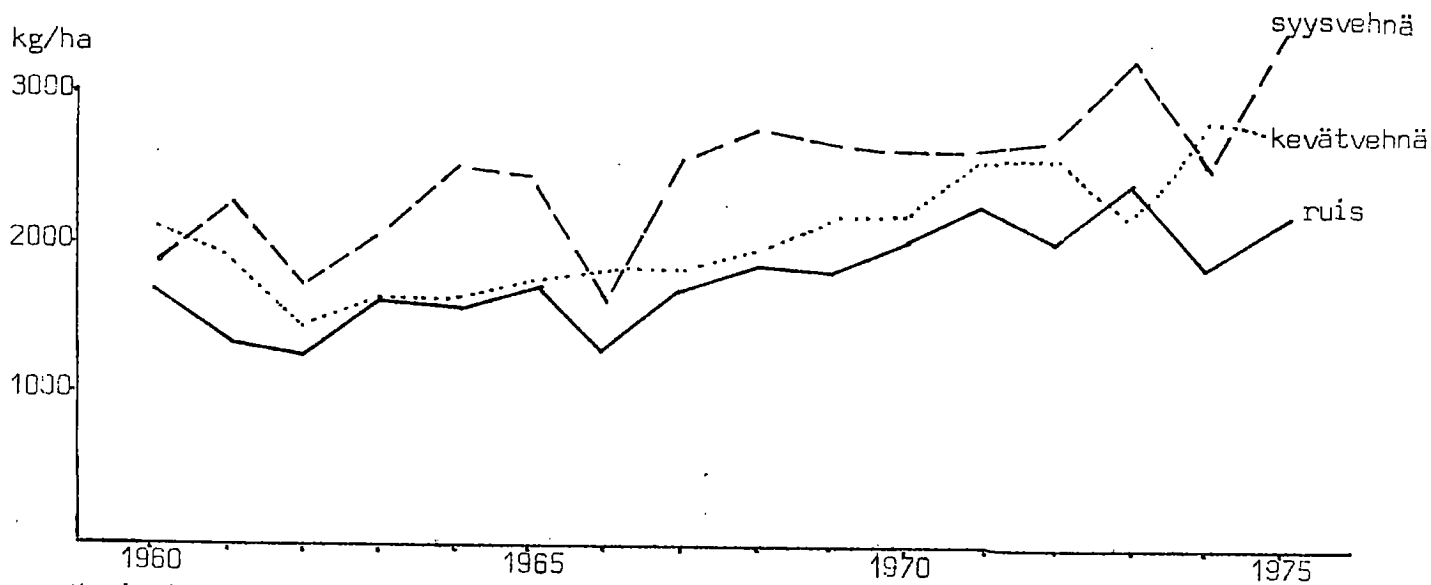
Ohran viljelyala on kaksinkertaistunut 1960-luvun alkuvuosien viljelyalaan verrattuna. Heinäala sitävastoin on alentunut 1970-luvun alussa 2/3:aan siitä, mikä se oli 1960-luvun alkuvuosina. On luonnollista, että viljelyn voimaperäistyessä vanhemmat heinänurmet saavat väistyä muiden viljelykasvien tieltä. Huomattava on lisäksi etenkin perunan viljelyalan tuntuva aleneminen (vrt. kuvio 1).

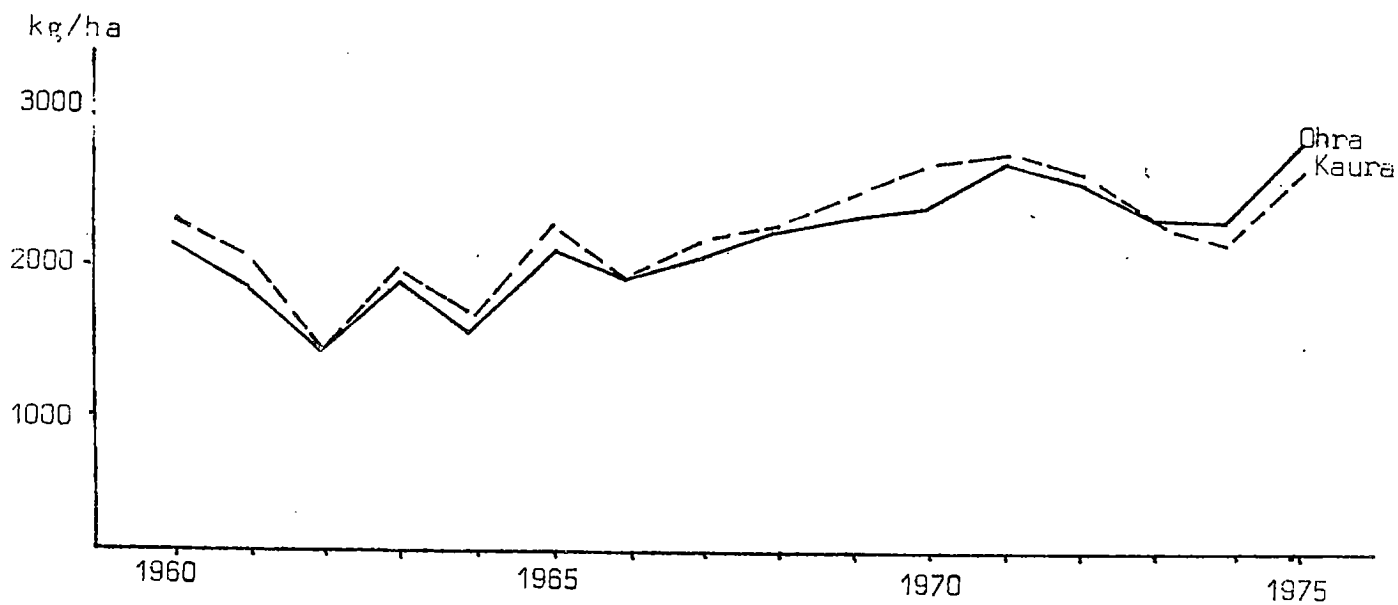
Kuvio 1. Tärkeimpien kasvien viljelyalojen kehitys 1960-1975

2. Satotulokset

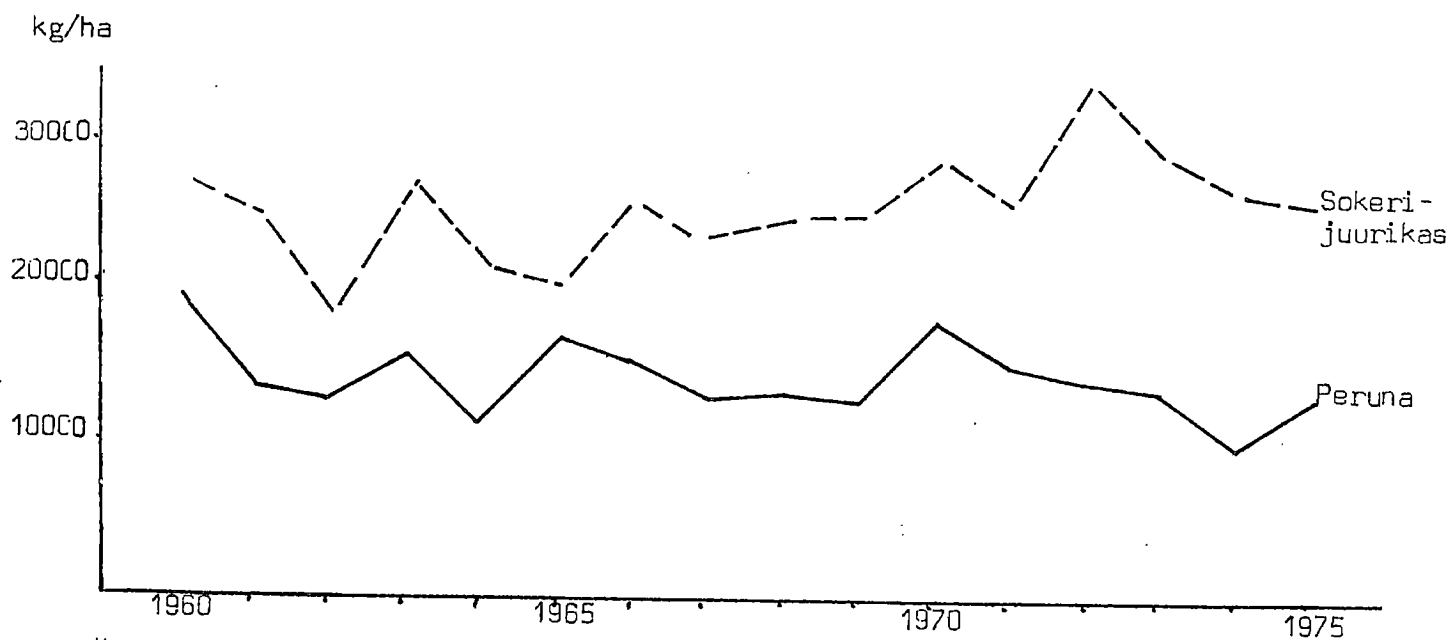
Satotulosten tarkastelu osoittaa keskisatojen olleen nousussa useimpien kasvien kohdalla 1960-luvun puolivälissä ja nousun jatkuneen aina 1970-luvun alkuvuosiin asti. Vuonna 1973 kevätvilja ja peruna sekä myös sokerijuurikas kärsivät koko kasvukauden jatkuneesta kuivuudesta. Ainoastaan syysviljan hehtaarisadot olivat vuonna 1973 aikaisempia vuosia paremmat. Seuraavana vuonna taas useita kuukausia jatkuneet sateet alensivat keskisatoja vielä edellisestäkin vuodesta miltei kaikkien kasvien kohdalla (kuviot 2-4).

Kuvio 2. Leipäviljan ha-satojen kehitys 1960-1975

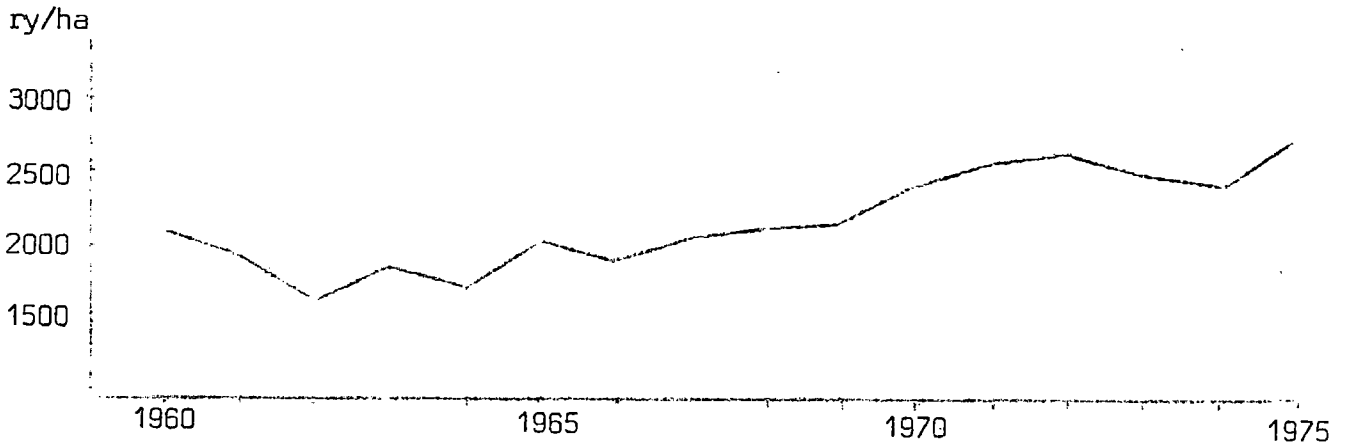

Kuvio 3. Rehuviljan ha-satojen kehitys 1960-1975

Kuvio 4. Perunan ja sokerijuurikkaan ha-satojen kehitys 1960-1975

Vuoden 1975 keskisato on ollut siihenastisista paras (kuvio 5). Keskimääräinen ry-sato oli 13.3 % edellistä vuotta ja 3.8 % siihen asti parasta vuotta 1972 korkeampi.

Kuvio 5. Keskimääräisen ry-sadon¹⁾ kehitys 1960-1975

1) Oljet mukaanluettuna

Samanaikaisesti kohonneiden keskisatojen kanssa olivat rehuviljan etenkin ohran viljelualat nousseet merkittävästi, joten rehuviljan kokonaissadot muodostuivat 1970-luvun alussa kaksinkertaisiksi 1960-luvun alussa saatuihin kokonaissatoihin verrattuna. Perunan kokonaissato on vuoteen 1974 asti ollut laskussa, ja vaikka vuoden 1975 perunasato olikin 30 % edellistä vuotta runsaampi, oli se vain vähän yli puolet 1960-luvun alkuvuosien keskimääräisestä kokonaissadosta. Leipäviljan kokonaissato oli 1970-luvun alkuvuosina 4-5 % korkeampi kuin 1960-luvun alussa, mutta esim. vuosien 1963-1968 keskimääräistä kokonaissatoa alempi (taulukko 2). Vuoden 1974 leipäviljasato nousi koko kesän jatkuneista sateista huolimatta 25 % edellistä vuotta suuremmaksi, mutta on huomattava, että laadullisesti sato oli näitä olennaisesti heikompi. Todettakoon esimerkiksi kevätvehnäsadosta olleen 1974 vain 54 % laadultaan moitteetonta. Samoin muutkin kasvit kärsivät sateisesta kesästä. Kauran sadosta oli moitteetonta 69 %, perunan sadosta 62 % ja heinäsadosta vain 40 %. Eräissä osissa maata laatuvaatimukset täyttävää satoa saatiin vielä näitäkin vähemmän.

Vuoden 1975 sato muodostui suurista kylvöaloista johtuen aikaisempia vuosia suuremmaksi ja laadullisesti hyväksi. Kokonaissato oli 30 % suurempi kuin esimerkiksi 1960-luvun alussa ja 10 % suurempi kuin siihenastinen paras vuosi 1972.

Taulukko 2. Tärkeimpien kasvien kokonaissadot¹⁾ vuosina

	1960-1975 milj.kg							
	1960- 1962	1963- 1965	1966- 1968	1969- 1971	1972	1973	1974	1975
Syysvehnä	54.0	74.7	129.4	165.4	142.8	157.0	134.5	129.5
Kevätvehnä	362.8	378.7	334.3	279.3	319.8	305.0	458.6	492.0
Ruis	138.0	159.1	138.4	129.7	118.6	124.2	134.4	80.7
Ohra	358.5	454.5	683.8	942.5	1140.2	992.4	962.9	1241.9
Kaura	888.7	860.7	961.5	1297.0	1245.3	1169.4	1112.8	1450.1
Seosvilja	44.6	55.6	54.2	61.5	55.5	47.6	48.9	47.4
Peruna	1241.3	1109.6	951.7	906.1	715.6	669.0	525.2	679.6
Sokerijuur.	411.1	431.2	425.2	410.4	662.0	607.0	629.1	629.5
Heinä kuiv.	3991.6	3682.7	3646.7	3058.6	2988.8	2738.6	2349.6	2170.7
säilörehu	184.0	195.5	348.7	830.0	1394.3	1682.8	1924.9	2025.4

1) Vuodesta 1969 lähtien yli 1 peltihehtaarin tiloilla sitä ennen yli 0.25 peltihehtaarin tiloilla.

Alueittaisten satotulosten tarkastelua varten on tärkeimmistä viljelykasveista laskettu 10-vuotiskaudelta 1966-1975 keskisadot Etelä-Suomen, Sisä-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Suomen alueella suhdelukuina koko maan keskisatoon verrattuna (taulukko 3). Etelä-Suomessa on viljalla ja sokerijuurikkaalla keskisato kyseisinä vuosina keskimäärin ollut suurempi kuin muilla alueilla, sitävastoin Etelä-Pohjanmaalla ja Sisä-Suomessa perunan keskisato ja Sisä-Suomessa heinän keskisato on ylittänyt muiden alueiden vastaavat keskisadot. Yksityisinä vuosina eri alueiden väliset erot ovat saattaneet olla hyvinkin huomattavat. Varsinkin vuonna 1974 olivat näiden kasvien kohdalla satoerot eri alueiden välillä varsin tuntuvat. Satoerojen lisäksi myös suuria laatueroja oli eri alueiden sadoissa.

Taulukko 3. Tärkeimpien kasvien keskisadot suhdelukuina eri alueilla keskimäärin 1966-1975. Koko maan keskisato = 100.

	Etelä- Suomi	Sisä- Suomi	Etelä- Pohjanmaa	Pohjois- Suomi
Kevätvehnä	101	92	92	(85)
Ruis	107	89	90	77
Ohra	108	95	96	83
Kaura	105	92	96	86
Peruna	98	106	104	90
Sokerijuurikas	102	94	85	(69)
Heinä	102	104	98	94

B. Kotieläntuotanto

1. Eläinmäärien kehitys

Kotieläinten lukumäärät eri vuosina antavat jo kuvan kotieläintuotannon painopisteestä ja kehityksestä. Lypsylehmien lukumäärä on alentunut 1960-luvun alusta lukien yli 30 %. Sikojen luku on vastaavasti viime vuosiin mennessä kaksinkertaistunut, ja kanojen lukumäärä on noussut noin 1.5-kertaiseksi. Hevosten ja lampaiden lukumäärä on jatkuvasti vähentynyt, niinpä hevosia oli vuonna 1975 enää 16 % ja lampaita 40 % 1960-luvun alkuvuosina olleisiin lukumääriin verrattuna (taulukko 4).

Taulukko 4. Kotieläinten luku¹⁾ 1960-1975 (15.6), 1000 kpl.

	1960- 1962	1963- 1965	1966- 1968	1969- 1971	1972	1973	1974	1975
Hevosia	238	204	144	88	60	48	44	38
Sonneja	33	30	30	48	52	68	89	104
Lehmiä	1163	1173	1066	902	837	824	819	773
Hiehoja	214	214	202	201	221	249	255	245
Vasikoita alle 12 kk	635	699	753	756	726	744	742	721
Lampaita	309	220	168	174	155	145	146	124
Emakoita	50	55	67	98	105	110	101	108
Sikoja 6-9 kk	31	28	30	42	40	55	40	36
" alle 6 kk	412	457	572	819	897	970	904	888
Kanoja yli 6 kk	3499	3910	4335	4532	5964	5869	5803	5936
" alle 6 kk	2738	2827	2726	3403	3436	3731	3260	2702

1) Vuodesta 1969 lähtien yli 1 peltohehtaarin tiloilla, sitä ennen yli 0.25 peltohehtaarin tiloilla.

Lehmien lukumäärissä on väheneminen tapahtunut maatalouslaskentojen mukaan pääasiassa alle 10 hehtaarin tiloilla, joskin toisaalta lehmiä luku on alentunut myös yli 30 hehtaarin tiloilla (taulukko 5).

10-30 hehtaarin suuruusluokissa eläinmäärät ovat nousseet. Kun tilaluku samanaikaisesti on yli 30 hehtaarin tiloilla noussut, on näillä karjojen keskikoko selvästi alentunut vuodesta 1959 vuoteen 1969 (taulukko 6).

Taulukko 5. Kotieläinten lukumäärät eri kokoisilla tiloilla vuosina 1959 ja 1969.

Peltoala	Lehmiä yht. 1 000 kpl		Sikoja yht. 1 000 kpl		Kanoja yht. 1 000 kpl	
	1959	1969	1959	1969	1959	1969
1-2	49.3	21.0	22.9	7.7	317.1	278.3
2-3	59.8	28.6	16.1	9.8	246.2	244.4
3-5	147.8	89.6	40.1	29.0	539.3	544.7
5-10	351.1	325.6	110.9	124.1	1436.4	1701.2
10-15	215.4	231.1	83.9	156.1	1046.8	1493.1
15-20	105.1	122.5	46.4	126.7	535.1	998.7
20-30	91.6	94.2	48.7	142.6	510.7	1030.2
30-40	34.7	29.2	24.6	62.8	243.5	499.3
40-50	14.5	11.0	13.2	27.7	105.7	182.7
50-75	13.5	8.7	16.9	32.3	130.4	179.0
75-100	4.4	2.7	7.3	14.8	36.4	52.0
yli 100	7.8	5.1	14.5	23.3	31.4	44.5
Yht.	1095.0	969.2	445.5	756.9	5179.0	7247.9

Taulukko 6. Karjojen keskikoko eri kokoisilla tiloilla vuosina 1959 ja 1969.

	Lehmiä tilaa kohti		Sikoja tilaa kohti		Kanoja tilaa kohti	
	1959	1969	1959	1969	1959	1969
1-2	1.1	0.6	0.5	0.2	6.8	8.3
2-3	1.6	1.1	0.4	0.4	6.6	9.2
3-5	2.3	1.8	0.6	0.6	8.4	11.2
5-10	3.4	3.3	1.1	1.3	14.1	17.4
10-15	4.8	4.9	1.9	3.3	23.4	31.6
15-20	6.0	5.9	2.6	6.1	30.5	48.3
20-30	7.2	6.5	3.9	9.8	40.4	70.8
30-40	8.9	6.6	6.3	14.3	62.2	113.4
40-50	10.2	6.6	9.3	16.6	74.5	109.7
50-75	12.6	6.8	15.8	25.1	122.2	139.4
75-100	16.5	7.9	27.4	44.1	136.0	154.6
yli 100	32.3	17.6	61.1	79.8	132.3	152.4
Keskim.	3.3	3.3	1.3	2.5	15.6	24.4

Tilaa kohti laskettu lehmäluku koko maassa keskimäärin on kumpakin vuonna ollut sama eli 3.3. Sikojen kokonaismäärissä on nousua tapahtunut alle 5 hehtaarin tilakokoja lukuunottamatta kaikissa suuruusluokissa. Muita suurempi se on ollut kuitenkin 15-40 hehtaarin tiloilla. Sikojen luku tilaa kohti onkin noussut näillä ja niitä suuremmilla tiloilla aivan olennaisesti. Keskimääräinen

sikaluku tilaa kohti oli vuonna 1959 1.3, kymmenen vuotta myöhemmin 2.5 eli lähes 2-kertainen. Kanamäärien lisäystä on tapahtunut kaikenkokoisilla tiloilla, eniten kuitenkin 20-40 hehtaarin suuruusluokissa, joissa vuoden 1969 kanamäärät olivat tilaa kohti 75-80 % vuotta 1959 suuremmat. Keskimääräinen kanaluku tilaa kohti on nousut yli 50 %.

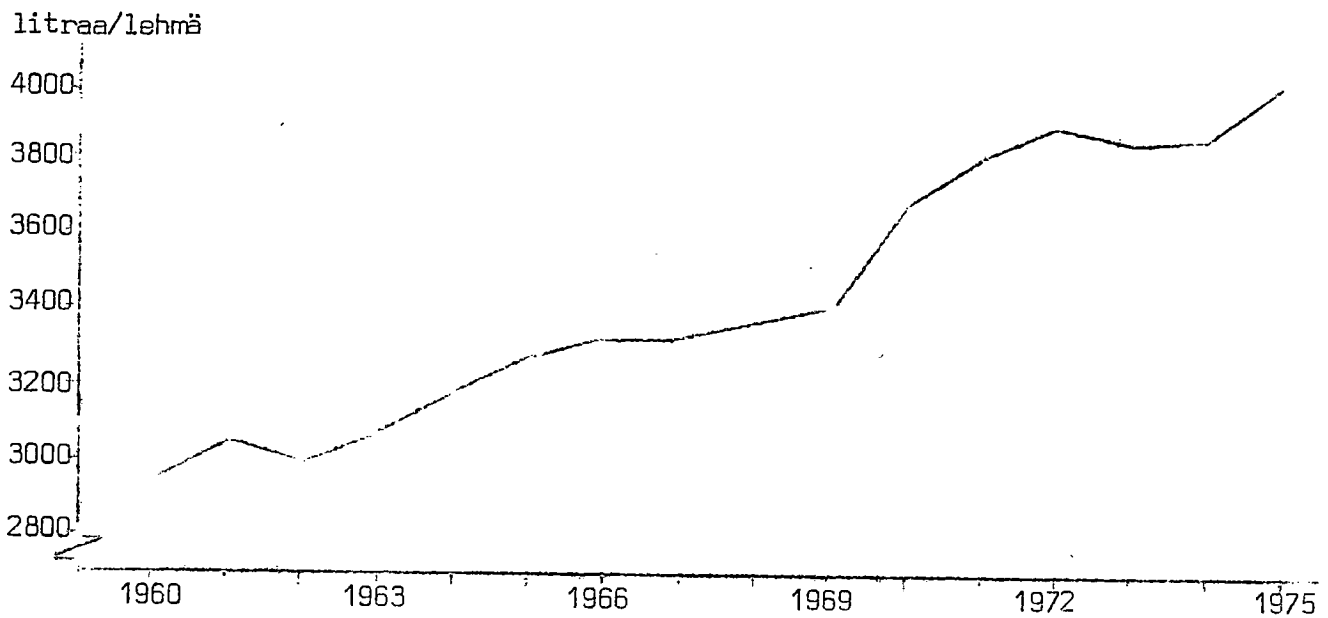
2. Kotieläintuotannon kehitys

Maataloutemme on tuotantosunnaltaan kokonaisuutena ottaen kotieläinvaltaista, jossa taas pääasiallinen paino on maidontuotannolla. Maidon tuotannon alentuessa on lihan tuotanto noussut ja mm. hintapolitiikan seurauksena viimeainitun merkitys yhä korostunut 1970-luvulla. Maidon merkitys vaihtelee eri alueilla, ja huomattavia eroja on myös eri kokoisilla tiloilla etenkin Etelä-Suomessa.

Maidon tuotannon kehitys ilmenee taulukosta 7. Maidon tuotanto on 1970-luvulla ollut selvästi 1960-luvun alkupuoliskon tuotantolukuja alempi. Lehmien lukumäärässä tapahtuneesta voimakkaasta alenemisesta huolimatta ei maidon tuotannossa kuitenkaan ole todettavissa vastaavaa alenemistä. Tähän on ollut vaikuttamassa lehmien keski-tuotoksessa tapahtunut tuntuva nousu (kuvio 6).

Taulukko 7. Maidontuotanto 1960-1975 milj.litraa.

	1960- 1962	1963- 1965	1966- 1968	1969- 1971	1972	1973	1974	1975
Maitoa myyty meijeriin	2590.1	2861.7	2864.8	2849.1	2795.9	2734.0	2711.7	2722.1
Maitoa myyty suo- raan kuluttaj.	180.2	180.0	142.7	84.4	63.1	54.4	50.2	51.0
Maitoa käytetty viljelmillä								
ihmisravinn.	509.5	480.6	405.7	289.6	254.7	236.2	218.6	214.7
kotieläimille	68.3	56.4	41.5	43.8	43.9	47.9	48.6	49.2
Kotivoin ja juuston valmistus	131.9	93.2	54.9	35.1	32.2	34.8	26.8	28.7
	3480.0	3672.9	3509.6	3302.0	3189.8	3107.3	3055.9	3065.7

Kuvio 6. Maidon keskituotoksen kehitys 1960-1975

Maidon käytöstä voidaan todeta meijeriin myydyn määrän suhteellisen osuuden kasvaneen vuosi vuodelta. Kun esimerkiksi 1960-luvun alussa 75 % maitotuotoksesta vietiin meijeriin oli vastaava osuus 1970-luvulla 90 %. Suoraan kulutukseen maitoa on myyty verraten vähän ja sen määrä on jatkuvasti alentunut. 1960-luvun alussa sen osuus maitotuotoksesta oli 5 %, 1970-luvulla alle 2 %. Omalla viljelmällä ruokatalouteen käytetyissä määrissä on samoin tapahtunut 1970-luvulla huomattavaa supistumista.

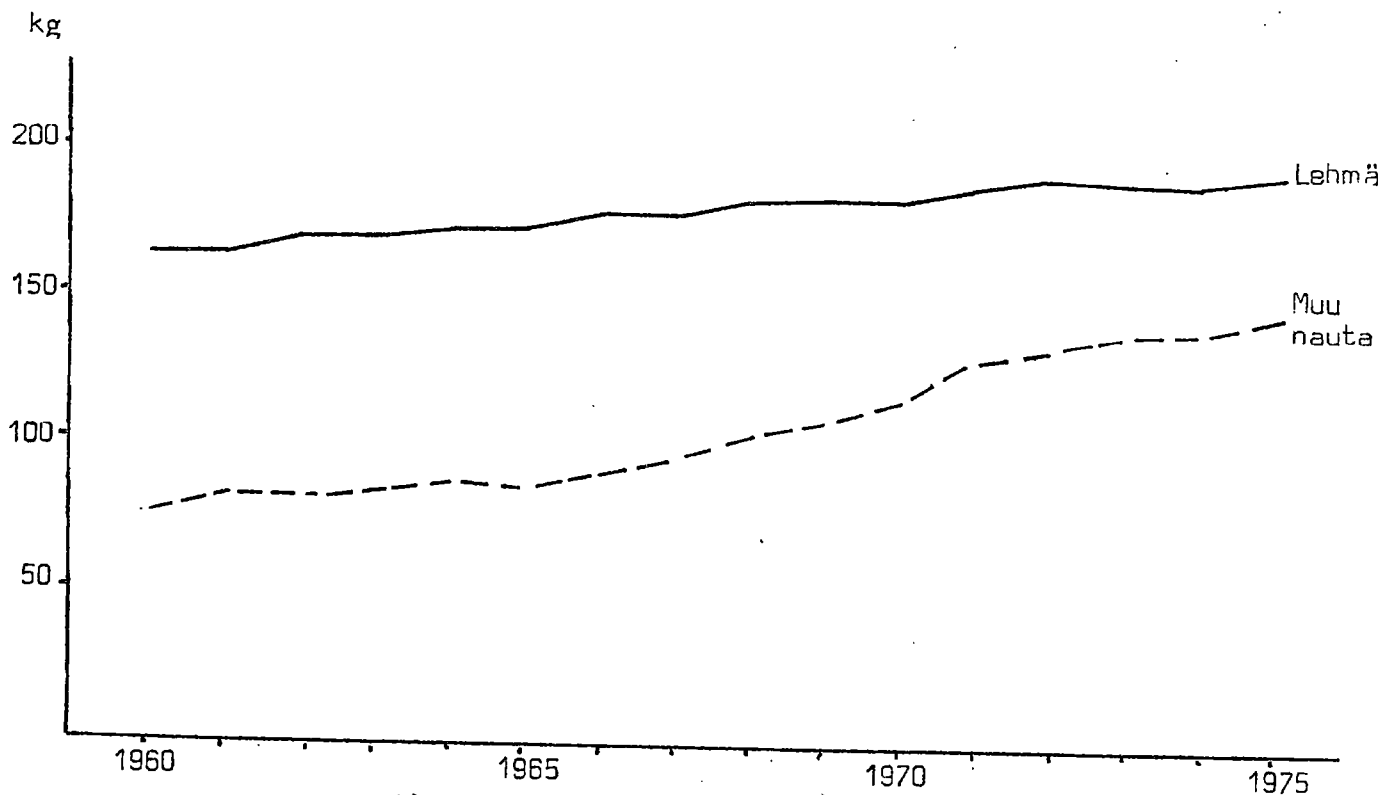
Lihan tuotannossa ovat tärkeimmällä sijalla naudan- ja sianliha. Naudanlihan tuotanto on ollut sianlihan tuotantoa suurempi aina 1970-luvun vaihteeseen saakka, jolloin sianlihan tuotanto ylitti naudanlihan tuotannon. Sianlihaa tuotettiin vuosina 1972 ja 1973 runsaat 20 milj.kg enemmän kuin naudanlihaa ja vuosina 1974 ja 1975 edelleenkin sianlihan tuotanto oli naudanlihaa runsaampaa (taulukko 8). Teurastukset suoritetaan pääasiassa teurastamoissa. Kotiteurastuksen merkitys on viime vuosina yhä alentunut sekä sikojen kohdalla, joilla sen osuus vielä 1960-luvun alussa oli 15-20 % koko sianlihatuotoksesta, että nautojen kohdalla, joilla kotiteurastus on käsitänyt lähinnä vasikan teurastuksen. Naudanlihan tuotannon kasvuun on ollut vaikuttamassa aivan olennainen nautojen keskiteuraspainojen

Taulukko 8. Naudanlihan ja sianlihan tuotanto 1960-1975 milj.kg

	Naudanliha ¹⁾	Sianliha
1960-1962	73.6	61.0
1963-1965	93.8	67.4
1966-1968	88.3	83.2
1969	111.4	88.8
1970	106.0	105.5
1971	109.1	131.3
1972	106.5	127.5
1973	97.3	125.1
1974	118.3	125.2
1975	112.5	127.0

¹⁾ sisältää myös pikkuvasikan

nousu (kuvio 7). Teurasnautojen (lehmää ja pikkuvasikkaa lukuunottamatta) keskipaino on noussut 74 kg:sta 142 kg:aan eli 2-kertaiseksi. Niinpä esimerkiksi vasikoitten osuus, johon kuuluu ruohovasikat ja niitä pienemmät vasikat, koko lihatuotoksesta oli 1960-luvun alkupuolella runsas kolmannes, sensijaan vuonna 1975 vajaa 4 %. Myöskin lehmän keskiteuraspainossa on tapahtunut nousua 1960-luvun alusta lukien n. 15 %.

Kuvio 7. Nautojen¹⁾ keskimääräinen teuraspaino 1960-1975

¹⁾ Ei sisällä pikkuvasikkaa

Muulla lihalla, so. lampaan, hevosen- ja siipikarjan lihalla on koko lihan tuotannossa ollut verraten vähäinen merkitys. Hevosenlihan vuotuinen tuotosmäärä on tarkasteltavana ajanjaksona ollut enintään 5 milj.kg, parina viime vuonna alle 2 milj.kilon, lampaanlihatuotos, mikä 1960-luvun alussa oli 2.5 milj.kg, on 1970-luvun alussa alentunut n. 1 milj.kiloon. Siipikarjanlihan tuotanto sitävastoin on vähitellen nousemassa. Tuotosmäärän oltua vielä 1960-luvun puolivälissä enintään 2 milj.kg:n tienoilla, oli se v. 1975 11.2 milj.kg, josta suurin osa johtuu broilerituotannon kasvusta.

Kananmunien tuotanto on 1960-luvun alusta lähtien noussut vajaa 2-kertaiseksi. Kananmunien tuotanto on kehittynyt seuraavasti:

	milj.kg
1960-1962	43.2
1963-1965	50.2
1966-1968	54.9
1969-1971	64.4
1972	73.7
1973	77.2
1974	77.1
1975	80.2

Villan tuotannolla on vähäinen merkitys maatalouden kokonaistuotossa. Sen tuotosmäärät ovat 1960-luvun alussa olleet 0.4 milj.kg, mutta 1970-luvulla enää 0.1 milj.kg.

II MAATALOUDEN TUOTANTOPANOSTEN KÄYTTÖ

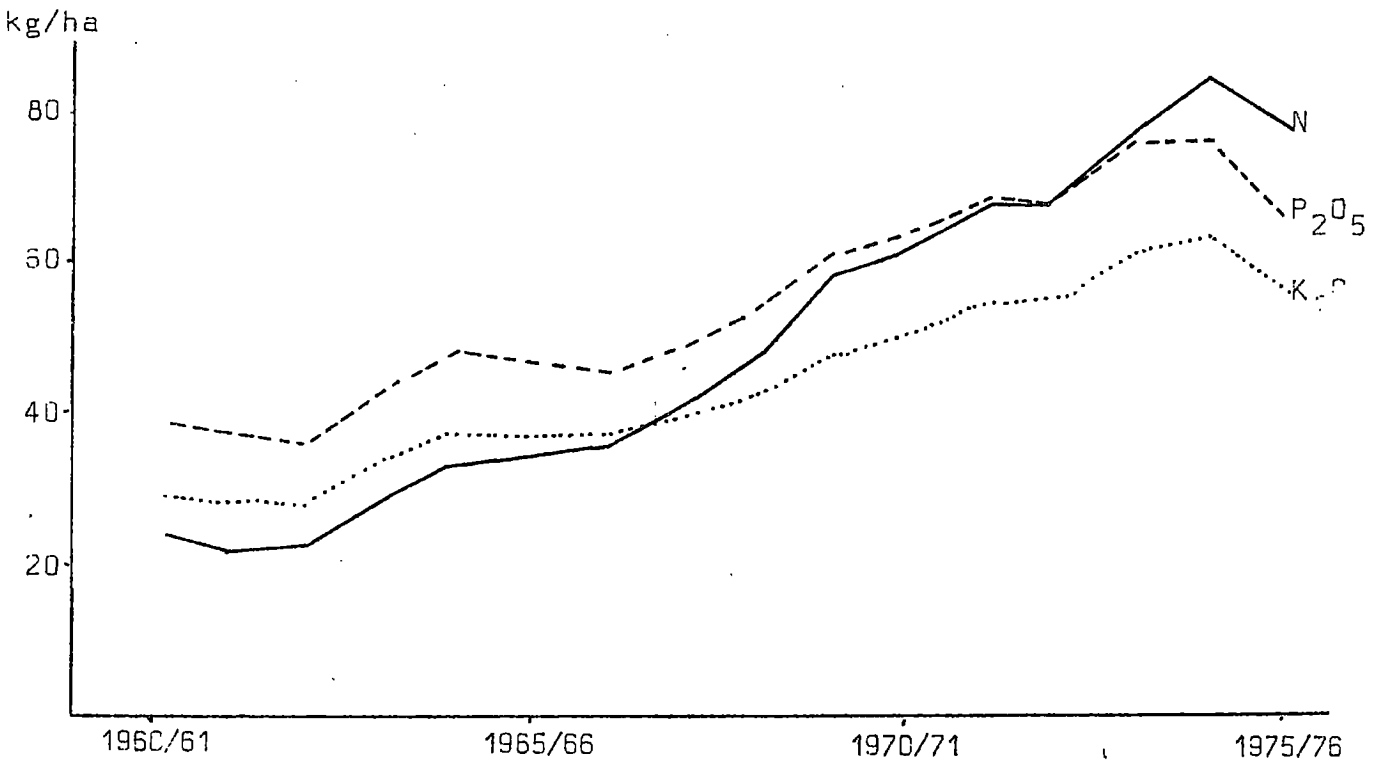
Maatalouden tuotantopanokset käsittävät ostotarvikkeiden lisäksi, joista tärkeimpiä ovat väkilannoitteet, väkirehut ja nestemäiset polttoaineet, myös maatalouden palkkatyökustannuksen, kone- ja kalustokustannuksen, rakennuskustannuksen ja velkojen korot. Seuraavassa on käsitelty eräiden tärkeimpien tuotantopanosten kehitystä.

Väkilannoitteet. Maatalouteen myytyjen väkilannoitteiden määrät ovat kehittyneet lannoitevuosittain seuraavasti.

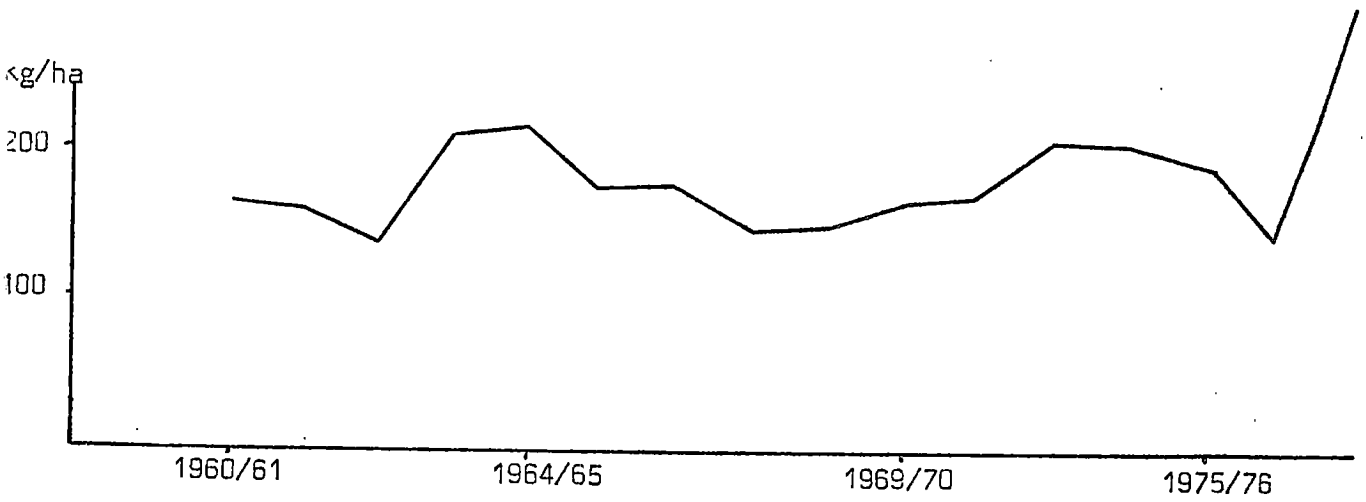
	milj.kg	kg/ha
1960/61-1962/63	853.6	320
1963/64-1965/66	1068.6	393
1966/67-1968/69	1040.7	383
1969/70	1058.0	411
1970/71	1090.1	427
1971/72	1107.2	449
1972/73	1110.8	456
1973/74	1209.7	497
1974/75	1294.4	529
1975/76	1164.7	475

1970-luvun puolivälissä annettiin lannoitteita peltohehtaarille 1 1/2-kertainen määrä 1960-luvun alkuvuosiin verrattuna. Väkilannoitteiden käytön lisääntyessä on tapahtunut olennainen siirtyminen moniravinteisiin lannoitteisiin. Tarkasteltavan ajanjakson alkuvuosina maatalouden lannoitteista vielä suunnilleen puolet oli yksiravinteisia, mutta siirtyminen seoslannoitteisiin tapahtui nopeasti, niin että 1960-luvun puolivälissä seoksia oli jo 2/3 ja 1970-luvun puolivälissä 4/5 lannoitteista.

Moniravinteisten lannoitteiden käyttö on lisännyt ravinteiden määriä peltoha kohden suhteellisesti nopeammin kuin tavarakilot osoittavat. Yhteensä ravinteita (N, P₂O₅ ja K₂O) annettiin hehtaaria kohden 2,5-kertainen määrä 1960-luvun alkuvuosiin verrattuna. Fosforin käyttö peltohehtaaria kohden on ollut muita ravinteita runsaampaa lukuunottamatta paria viime vuotta, jolloin typen käyttö ylitti muut ravinteet. Viimemainitun käyttö onkin kasvanut muita nopeammin, sen määrä peltohehtaaria kohden on noussut kolminkertaiseksi, muiden pääravinteiden kaksinkertaiseksi (kuvio 8).

Kuvio 8. Ravinteiden käyttö kg peltohehtaaria kohden
1960/61-1975/76

Kuvio 9. Maanparannuskalkin käyttö kg peltohehtaaria kohden
1960/61-1975/76

Maanparannuskalkin kohdalla kehitys on ollut toisenlainen (kuvio 9). Suurimmillaan kalkin käyttö oli vuosina 1963/64-64/65, jolloin kalkkia käytettiin peltoha kohden yli 200 kg. 1970-luvun alkuvuosina käyttömäärä nousi uudelleen jääden kuitenkin alle 200 kg/ha. Syksyn 1974 jatkuvien sateiden vuoksi ei kalkkia saatu levitetyksi, joten lannoitevuoden 1974/75 käyttö jäi selvästi edellisiä vuosia alhaisemmaksi. Lannoitevuonna 1975/76 tuli kuitenkin korvattua edellisen vuoden alitus. Tällöin kalkkia käytettiin nimittäin enemmän kuin koskaan, 280 kg peltohehtaaria kohden.

Kaikkiaan oli maanparannuskalkin käyttömäärä eri vuosina seuraava.

	milj.kg		milj.kg
1960/61-1962/63	422.8	1970/71	421.9
1963/64-1965/66	544.1	1971/72	484.8
1966/67-1968/69	421.6	1972/73	465.4
1969/70	410.8	1973/74	445.2
		1974/75	324.8
		1975/76	684.1

Väkirehut. Karjan ruokinta perustuu yli 90 %:sesti kotoisiin rehuihin. Ulkomainen rehu on ollut pääasiassa öljyväkirehuja ja 1960-luvun puoliväliin asti myös vehnälesettä ja maissia. Vuosina 1974-75 tuotiin maahan poikkeuksellisen suuri määrä mm. maissia. Lisäksi on tuotu animaalista alkuperää olevia rehuja sekä melassia.

Kotieläintuotannon ylijäämien muodostuessa yhä suuremmaksi ryhtyi valtioneuvosto rajoittamaan öljyväkirehujen sekä tärkkelysrikkaiden rehujen tuontia jo 1950-luvun lopulla. Varsinaisen tuontiohjelman valtioneuvosto on vahvistanut vuodesta 1965 lähtien. Tällä pyrittiin sitomaan väkirehun tuonti normaaliin kotimaiseen rehusatoon, jolloin väkirehun tuontimäärän tuli vastata viiden viimeksi kuluneen vuoden tuontia. Valtioneuvosto on vahvistanut vuosittain öljyväkirehujen tuontikiintiön. Tärkkelysrehujen, rehumassin ja leseiden tuonti lopetettiin satovuodesta 1966/67 alkaen, ja v. 1968 tehtiin päätös valmiiden öljyväkirehujen tuonnin lopettamisesta. Lisäksi sallittiin tietty määrä öljyväkirehuja käytettäväksi sellaisenaan nautakarjalle tai nautakarjan rehuseoksissa vain Pohjois-Suomeen markkinoitavissa rehuissa sekä loppu koko maassa markkinoitaviin sian-, kanan- ja minkinrehuseoksiin.

Vuoden 1974 satovahinkojen johdosta sallittiin rehujen tuonti aikaisempaa suuremmassa määrin, mikä jatkui vielä vuoden 1975 puolellakin. Öljykasvien siemeniä tuotiin vuonna 1974 lähes 130 milj.kg ja seuraavana vuonna 115 milj.kg. Rehuviljavajauksen täydentämiseksi tuotiin näinä vuosina lisäksi maissia huomattava määrä. Rehujen tuonti vuosittain 1960-1975 on esitetty taulukossa 9.

Taulukko 9. Rehujen tuonti 1960-1975 milj.kg

	Maissi	Öljyväki- rehut	Öljykasvien siemenet	Animaaliset rehut	Melassi ja melassirehu
1960-1962	40.1	48.9	53.8	16.1	16.3
1963-1965	50.4	51.7	76.3	18.2	27.4
1966-1968	18.8	38.8	97.5	33.0	33.5
1969	13.9	1.0	97.6	43.8	4.0
1970	19.0	-	118.3	41.2	12.9
1971	14.2	-	111.4	47.6	8.0
1972	7.7	-	106.2	46.9	7.0
1973	14.7	4.9	96.3	50.6	13.6
1974	178.9	10.7	129.7	54.8	11.2
1975	195.4	30.0	114.7	44.1	21.4

Kun väkirehuohjelman puitteissa sallittiin tuoda öljykasvien siemeniä öljynpuristamoiden kapasiteettia vastaava määrä, oli ohjelmassa oman rehutarpeen tyydyttämiseksi sallitun käyttömäärän ylijäävä osa vietävä maasta. Vuonna 1969 vietiinkin soijarehua 17.9 milj.kg, vuonna 1970 8.7 milj.kg, vuonna 1971 1.3 milj.kg ja vuonna 1972 3.3 milj.kg. Aikaisemmin oli viety soija- ja rypsikakkuja vuonna 1960 1.0 milj.kg ja vuonna 1962 2.7 milj.kg. Lisäksi oli viety vuonna 1960 vehnärehujauhoja 8.2 milj.kg, vuonna 1961 7.2 milj.kg ja 1962 1.0 milj.kg.

Vehnäleseitä on tuotu 1960-luvun alussa vuosina 1960, 1963 ja 1965 n. 40 milj.kg, muina vuosina vajaa 5 milj.kg. Vuoden 1966 jälkeen ei vehnäleseiden tuontia ole ollut. Ulkomaisen tuotileseen lisäksi on kotimaisen ja ulkomaisen vehnän jauhatuksen yhteydessä saatu vehnälese ja vehnärehujauho jäänyt em. vuosien 1960-62 vientiä lukuunottamatta kotimaassa käytettäväksi. Leseitä ja rehujauhoja on laskettu saadun jauhetuista määristä vuodessa seuraavasti (milj.kg).

	Vehnän- leseitä	Vehnän- rehujauhoja		Vehnän- leseitä	Vehnän- rehujauhoja
1960-1961	71.2	5.9	1971	55.2	4.6
1963-1965	66.8	5.5	1972	54.3	4.5
1966-1968	57.8	4.8	1973	53.9	4.4
1969	56.0	4.6	1974	59.6	4.9
1970	55.5	4.6	1975	62.7	5.2

Öljyväkirehut on käytetty 1960-luvun lopulla jo suurelta osalta ja 1970-luvulla lähes yksinomaan rehuseosten valmistukseen. Sekoitettamattomina on myyty yleensä vain pieniä eriä lukuunottamatta 1975 tapahtunutta soijan 50 milj.kilon myyntiä, lähinnä erikoistarkoituksiin mm. pääasiallisille satovahinkoalueille. Vuonna 1975 myytiin niinkään maissia sekoittamattomana 72 milj.kg. Rehuseosten valmistusmäärien kehitys Valtion maatalouskemian laitoksen tilastojen mukaan on esitetty taulukossa 10.

Taulukko 10. Rehuseosten valmistus 1960-1975, milj.kg

	Seoksia yhteensä	Niistä: Kanan- rehuseoksia	Nauta- karjanrehu- seoksia	Vasikan- rehu- seoksia	Sianrehu- seoksia
1960-1962	227.2	83.0	73.2	1.5	3.7
1963-1965	276.8	107.2	94.4	4.6	12.1
1966-1968	404.8	123.2	103.2	12.5	94.3
1969	514.5	128.4	91.8	34.7	181.4
1970	612.7	160.2	112.9	23.0	230.0
1971	645.6	167.5	115.4	31.0	256.5
1972	686.6	170.3	162.6	35.3	233.5
1973	786.1	182.7	233.5	49.6	230.3
1974	881.2	198.3	256.6	59.4	271.5
1975	795.4	198.3	230.0	53.1	237.5

Kuorittu maito. Kuoritun maidon käytössä rehuksi tapahtui 1960-luvulla olennainen supistuminen, kun meijereistä maidonlähettäjäille palautettavia kuoritun maidon määriä ryhdyttiin rajoittamaan riittävän raaka-aineen saamiseksi juuston ja maitojauheen valmistukseen. Kuoritusta maidosta on palautettu karjanomistajille seuraavat määrät:

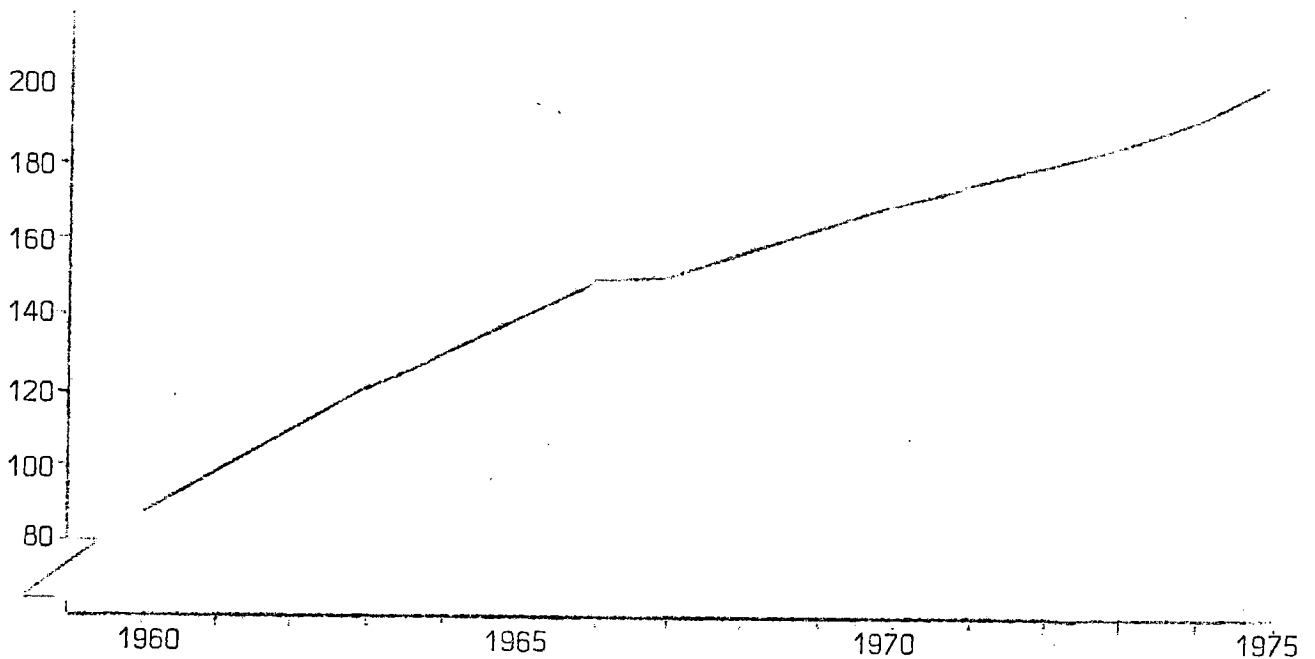
	milj.l.		milj.l.
1960-1962	1 290.4	1971	517.5
1963-1965	1 300.7	1972	532.7
1966-1968	1 089.8	1973	336.3
1969	919.0	1974	268.7
1970	739.2	1975	200.2

Maatalouskoneiden lukumäärät. Maatalouden konekanta selvitetään 10 vuoden välein suoritettujen maatalouslaskentojen yhteydessä. Laskennat osoittavat konekannan voimakasta kasvua 1960-luvulla (taulukko 11). Vuoden 1959 maatalouslaskennan mukaan oli esim. traktorien luku 71 522 ja vuonna 1969 151 833. Määrä oli 10-vuotiskautena 2-kertaistunut. Maatilahallitus on lisäksi selvittänyt maataloilla 15.12.1975 olleiden traktorien lukumäärän. Tämän otantatiedustelun mukaan traktoreita oli 187 730. Lukumäärässä on 24 %:n lisäys vuoteen 1969 verrattuna. Traktorikannan kehityksestä on vuosittaisia tietoja Tilastokeskuksen laatimissa tilastoissa, jotka perustuvat ajoneuvorekisterin tietoihin (Kuvio 10). Rekisteri

Taulukko 11. Koneiden lukumäärät maatalouslaskentojen 1959 ja 1969 sekä otantatiedustelujen mukaan 1960 ja 1970

	1959/1960	1969/1970
Traktoreita	71522	151833
Leikkuupuimakoneita	4414	27876
Kuorma-autoja	5263	3471
Henkilöautoja	26489	85933
Traktorikäyttöisiä		
Väkilannanlevittäjiä	9861	14588
Kasvinsuojeluruiskuja	2678	21649
Haravapöyhimiä	..	10786
Kelaniittosipuureita	..	9703
Elevaatt.perunannostokone	..	8810
Etukuormaimia	..	10691
Koneell.viljankuivureita		
Lypsykoneita	28692	82087
Kompressorikäytt.maidonjäähd.	4254	35445
Sähkömoottoreita	174579	138399
Polttomoottoreita	43337	16546
Traktorin perävaunuja	69809	158174
Traktorivetoisia		
Kultivaattoreita ja äkeitä	109869	315180
Niittokoneita	43797	165838
Viljankylvökoneita	8069	96099
Juurik.kylvö- ja harakoneita	1474	9756
Haravakoneita	..	57740
Elonleikkuulaitteita	4435	11510
Hevosvetoisia		
Kumipyörärattaita	222542	86559
Juurikasv.kylvö- ja harakon.	25300	16454
Haravakoneita	177454	120979
Luovuttavia leikkuukoneita	18128	5446
Sitovia	13674	15254
Puimakoneita	140788	132823
Avo-oja-auroja	20551	21627

Lukumäärä
1000 kpl

Kuvio 10. Traktorikannan kehitys ajoneuvorekisterin mukaan 1960-1975.

käsittää kaikki traktorit, joilla ajoa suoritetaan yleisesti liikennöitävillä teillä. Traktoreista on eri polttoainetta käyttävien osuus kehittynyt seuraavasti:

	Bensiini- traktorit %	Diesel- traktorit %	Petrooli- traktorit %
1960	8.9	67.1	24.0
1965	4.1	86.7	9.2
1970	2.7	91.9	5.4
1975	1.6	95.6	2.8

Maatalouden osuus traktorikannasta on Tilastokeskuksen selvityksen mukaan 1960-luvun alkupuolella ollut 93 %. Vuoden 1969 maatalouslaskennan mukainen maatalouden traktorikanta oli 95 % kaikista rekisteröidyistä traktoreista ja vuonna 1975 maataloustraktoreita oli vastaavasti 92 % rekisterissä olevista traktoreista.

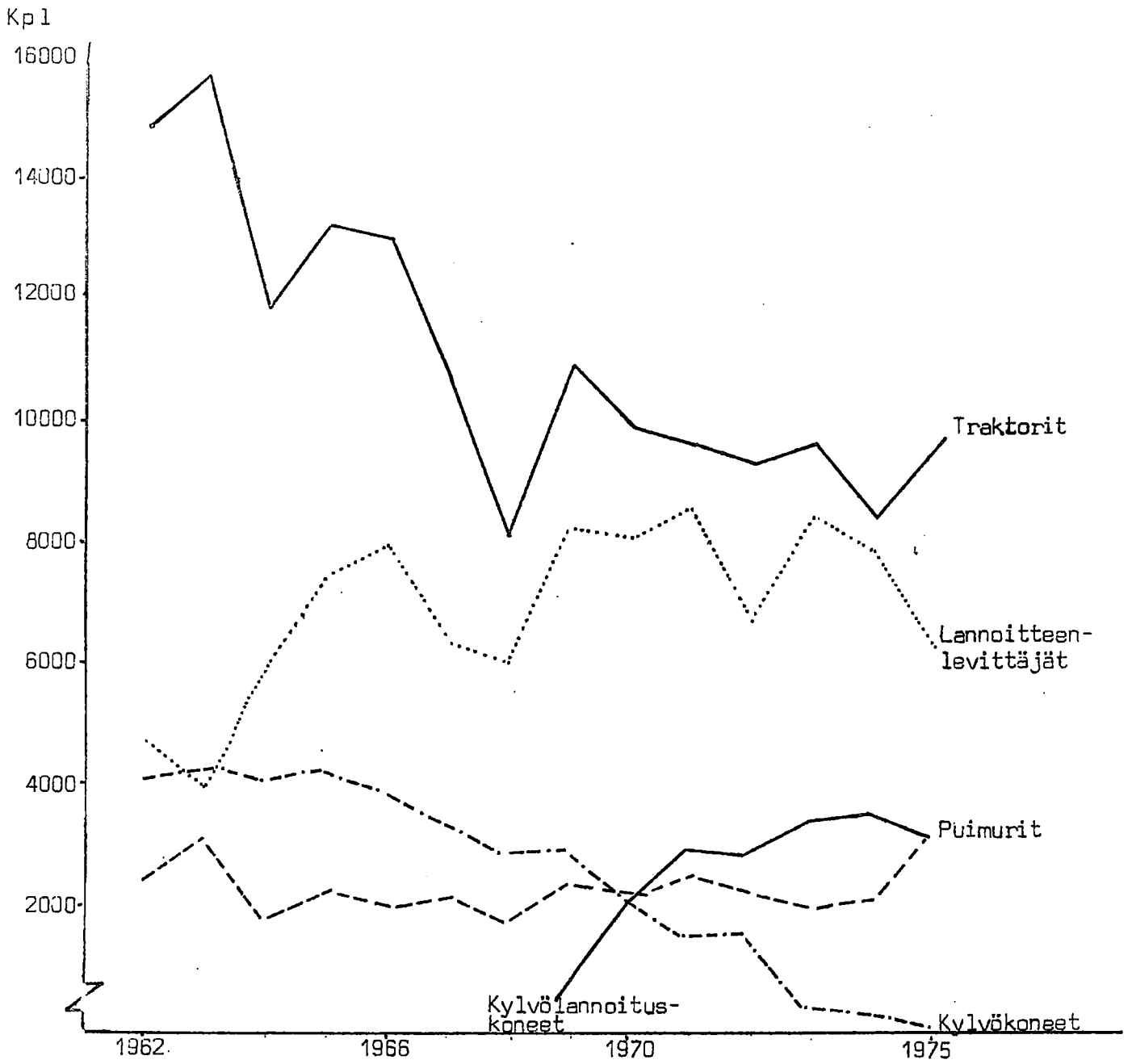
Leikkuupuimakoneiden lukumäärä oli maatalouslaskennan mukaan vuonna 1959 4 414 ja 1969 27 876 eli kuusinkertainen edellisen laskennan lukumäärään verrattuna. Joulukuun 1975 tilannetta koskevan otantatiedustelun mukaan leikkuupuimakoneiden luku oli 39 870 eli 43 % suurempi kuin vuonna 1969. Muita koneita ei vuoden 1975 tiedustelu koskenut.

Traktorikäyttöisten työkoneiden määrä oli 10-vuotiskauden 1959-1969 kuluessa eräiltä osin jopa kymmenkertaistunut. Lypsykoneiden luku oli vuonna 1969 lähes 3-kertainen ja esimerkiksi kompressorikäyttöisten maidonjäähdyttimien luku 9-kertainen 10 vuotta aikaisemmin vallinneeseen lukumäärään verrattuna.

Maatalouskoneiden tutkimuslaitoksen vuosittain laatiman maatalouskoneiden myyntitilaston mukaan ovat vuosittaiset myyntimäärät (kuviot 11 ja 12) useiden koneiden kohdalla olleet suurimmillaan 1960-luvun alussa. Traktoreita myytiin esimerkiksi 1960-luvun alkuvuosina yli 15 000 kpl vuodessa, 1970-luvulla vuosittainen myynti jäi alle 10 000 kpl. Traktorit olivat kuitenkin teholtaan entistä suurempia. Lypsykoneiden myynti oli vastaavasti 1960-luvun alussa 8 000-9 000 kpl vuodessa, 1970-luvulla alle 5 000 kpl vuotta kohti. Maidonjäähdyttimien myynti sensijaan on 1970-luvulla ollut huomattavasti suurempi kuin edellisellä vuosikymmenellä.

Maatalouden työpanos. Koneiden luvun lisääntyessä on maatalouden työpanos etenkin palkatun työn osalta nopeasti alentunut (kuvio 13). 1960-luvun alussa oli palkkatyön vuotuinen työpanos maatilahallituksen tilaston mukaan yli 10 milj. työpäivää ja esimerkiksi vuoden 1975 työpanos oli vain viidennes vuoden 1960 työpanoksesta.

Tässä selvityksessä on esitetty ainoastaan maatilahallituksen tilaston mukainen työpanossarja, koska tätä koskeva tiedustelu koskee samaa aineistoa, josta myös varsinaisen maatalouden tuotantoa koskevat tiedot ovat peräisin.

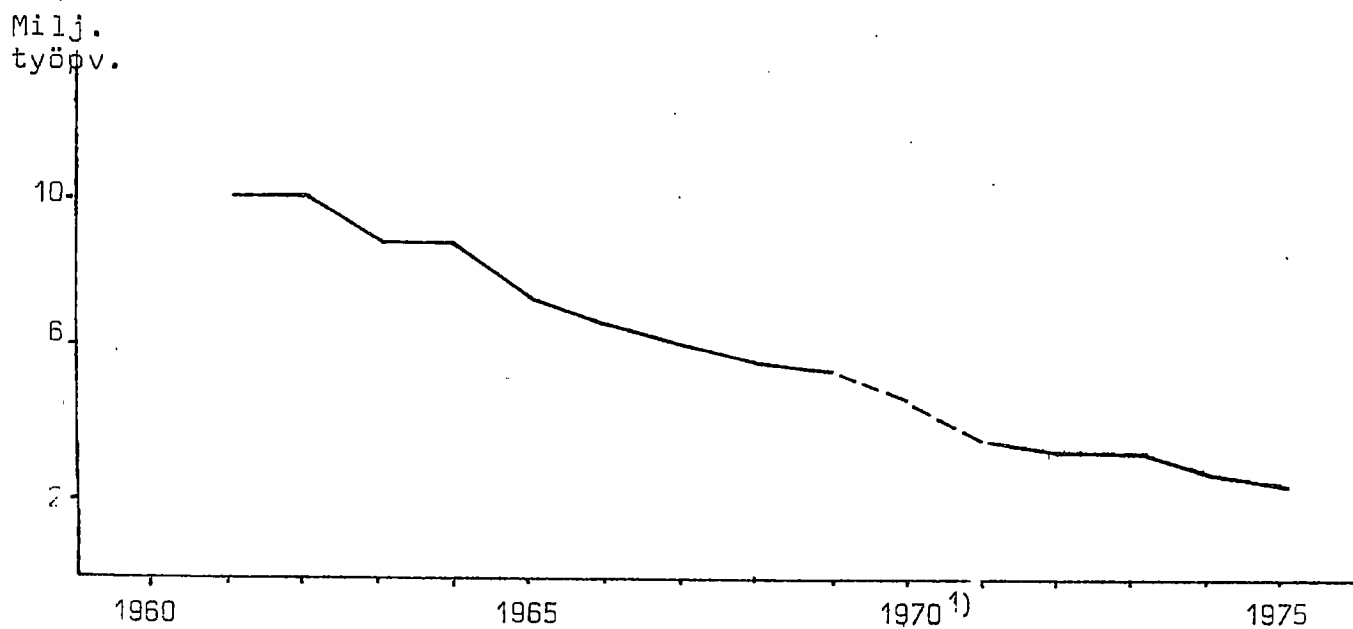

Kuvio 11. Eräiden maatalouskoneiden myynti 1962-1975¹⁾

1) Maatalouskoneiden tutkimuslaitoksen tilasto

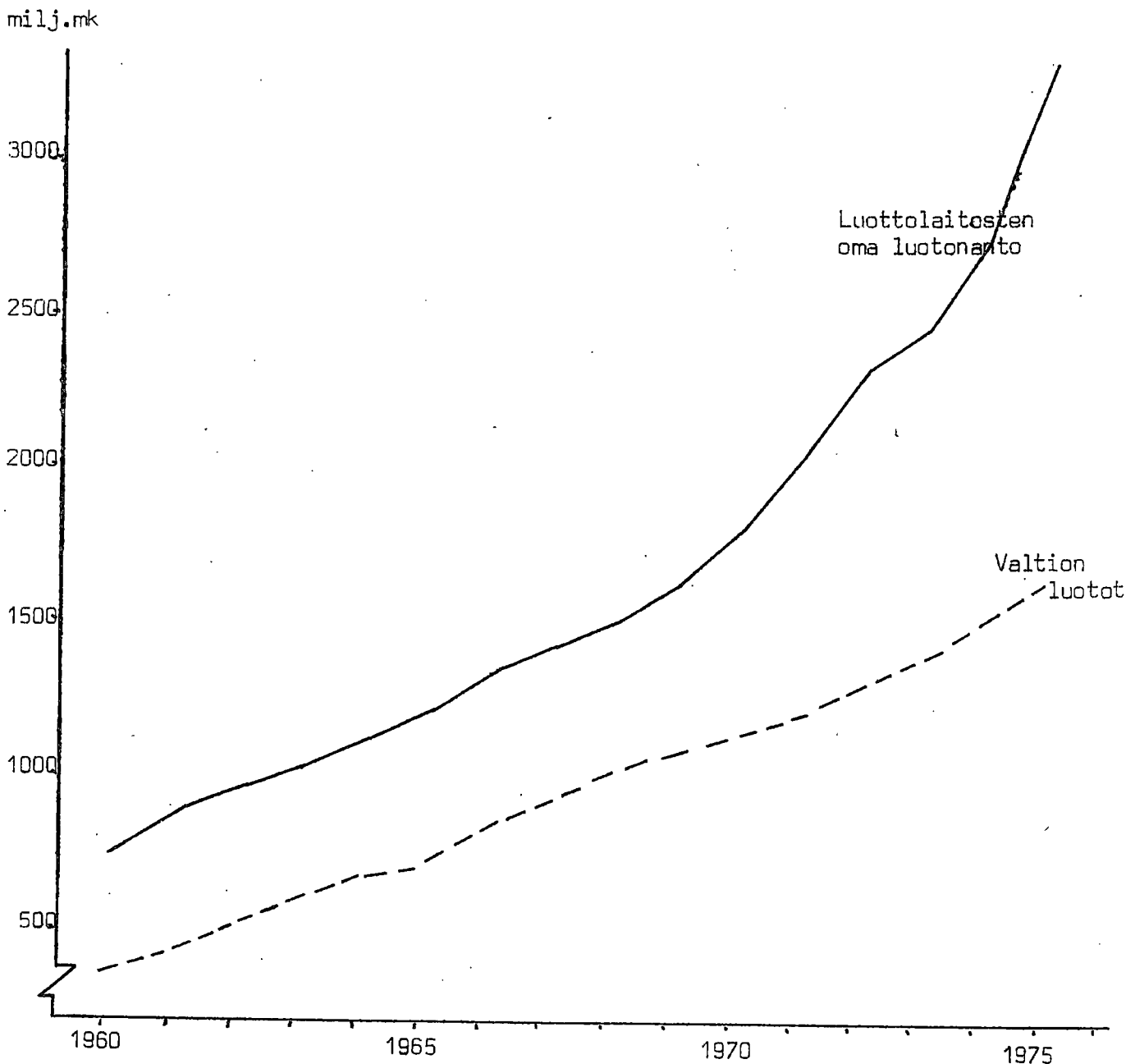
Kuvio 12. Lypsykoneiden ja maidonjäähdyttimien myynti 1962-1975¹⁾
1) Maatalouskoneiden tutkimuslaitoksen tilasto

Kuvio 13. Palkatun työn työpanos vuodessa milj.työpäivää.
(Maatilahallituksen työpanostilasto)

1) Arvio, tilastoa ei ole käytettävissä

Maatalouden luottokanta. Elinkeinoryhmittäin laaditussa luottokantatilastossa¹⁾ on maataloudenharjoittajiin luettu maa- ja metsätalouden harjoittajien ohella myös kalastuksen harjoittajat. Luottokantatiedot käsittävät luottolaitos en oman luotonannon sekä valtion luotot (kuvio 14). Luottolaitosluottoihin sisältyvät lisäksi asuinrakennus-

Kuvio 14. Maa- ja metsätalouden luottokanta vuoden lopussa 1960-1975

luotot. Näiden osuudesta luottokannasta ei kuitenkaan ole tilastoja käytettävissä. Koko sektorin luottokannassa vuotuinen lisäys on ollut tarkasteltavana aikana keskimäärin noin 10 %.

¹⁾ Tilastokeskuksen luottokantatilasto

III MAATALOUSTUOTTEIDEN JA TUOTANTOPANOSTEN HINTAKEHITYS

1. Tavoite- ja sopimushinnat

Tärkeimpien maataloustuotteiden hinnat on sidottu hintatasosta (maataloustulosta) annettuihin lakeihin. Vuonna 1956 määrättiin tavoitehinnat ensi kerran lakiin perustuen. Tällöin kuuluivat tavoitehintatuotteisiin ruis, vehnä, maito, sianliha ja kananmunat. Vuoden 1962 laissa tavoitehintatuotteisiin lisättiin myös naudanliha, mikä kuitenkin käsitti satovuosina 1962/63-1964/65 vain teuraspainoltaan 50-150 kiloisen nuoren naudanlihan ja vuodesta 1966 alkaen kaiken naudan (paitsi pikkuvasikan) lihan. Vuonna 1973 annetulla lailla tavoitehintatuotteiden lukua lisättiin liittämällä aikaisempaan tuotevalikoimaan myös rehuohra ja rehukaura sekä lampaanliha. Tarkasteltavan ajanjakson tavoitehinnat on esitetty taulukossa 12.

Rukiin ja vehnän samoinkuin rehuohran ja rehukauran tavoitehintaa tarkoittaa valtion viljavaraston maksamaa tukkuostohintaa kauppa-kuntoisesta, normaalilaatuvaatimukset täyttävästä viljasta vapaasti rautatievaunussa lähetysasemalla tai muulla valtion viljavaraston määräämällä vastaanottopaikalla. Maidon tavoitehintaa määrättiin vuoteen 1973 asti meijerin vastaanottamalle, rasvapitoisuudeltaan 4.0 %:lle maidolle kiloa kohti. Viime mainitusta vuodesta alkaen tavoitehintaa on määrätty keskirasvaiselle maidolle litraa kohti. Vuonna 1966 hinnasta irroitettiin aluetuki, joka sitä ennen sisältyi maidon tavoitehintaan. Naudanlihan, lukuunottamatta pikkuvasikanlihaa, sianlihan ja lampaanlihan sekä kananmunien tavoitehintaa koskee koko markkinoitua määrää.

Hintalakien nojalla määräytyvien tuotteiden hintojen lisäksi on eräiden muidenkin tuotteiden hinnat määrätty joko lain, muiden päätösten tai tehtyjen sopimusten perusteella. Näitä ovat sokerijuurikas, mallasohra, rypsi, teollisuusperuna ja lampaanvilla. Sokerijuurikaasta maksettava hinta on perustunut kulloinkin voimassa olleeseen sokerilakiin tai valtioneuvoston päätökseen. Täten on sokerijuurikaalle taattu perushinta, jonka on katsottu vastaavan tietynsuuruista juurikassatoa. Juurikkaasta tuottajalle maksettu hinta on vuosina 1959-66 ollut lisäksi sidottu maataloustuotteiden

Taulukko 12. Tavoitehinnat 1960-1975

	Ruis ¹⁾ (Etelä- alue) p/kg	Vehnä ¹⁾ p/kg	Maito ²⁾ p/kg	Naudan- liha (kaikki) mk/kg	Sian- liha mk/kg	Kanan- munat mk/kg	Rehu- ¹⁾ ohra p/kg	Rehu- ¹⁾ kaura p/kg	Lampaan- liha mk/kg
1.9.1960	47.50	50.00	30.65		2.75	2.60			
1.9.1961			30.82		2.72	2.55			
1.9.1962	49.50		31.85	(2.73)	2.80	2.45			
1.3.1963			32.70		2.98	2.57			
1.9.1963	52.00	54.00	34.13	(2.80)	3.05	2.60			
1.3.1964			36.06	(2.90)	3.21	2.60			
1.9.1964	58.00	60.00	38.14		3.36	2.70			
1.3.1965			40.79		3.46	2.80			
1.9.1965			40.34	2.95	3.36				
1.3.1966				3.44					
1.9.1966	58.00	60.00	41.98	4.05	3.45	3.00			
1.9.1966	58.00	60.00	41.14	4.05	3.45	3.00			
1.9.1967			45.16	4.13					
1.3.1968			48.95	4.53	3.60				
1.6.1968	61.00	63.00	49.32	4.63	3.80	3.15			
1.1.1969				5.06	4.00	3.20			
1.4.1970	63.00	62.00	49.57	5.71	4.20	3.35			
1.1.1971	64.00	62.00	51.52	5.93	4.42				
1.9.1971			52.79	6.08					
1.4.1972	66.00	62.00	59.00	6.48	4.42	3.50			
1.4.1972	68.85	65.00	65.67	6.54 ³⁾	4.44 ³⁾	3.50	(44.09)	(39.89)	(5.23)
1.5.1973	72.85	65.00	71.67	7.54	5.01	3.85	46.09	41.89	7.54
1.4.1974	78.85	70.50	80.00	8.51	5.55	4.25	53.09	48.89	9.04
1.9.1974			84.67		5.88	4.48			
1.4.1975 ⁴⁾	94.85	85.00	87.67	9.76	7.21	5.38	68.09	63.89	11.04
1.9.1975			92.67		7.46	5.52			
1.12.1975				9.85		5.38			

1) Viljan hinta 1.4.72 alkaen tammikuun hinta, sitä ennen syyskuun hinta. Voimassa satokauden alusta lukien.

2) Maidon hinta 1960-1962 4 %:sesta maidosta p/kg ja vuodesta 1963 uudesta rasvanmäärityksestä johtuen 3.9 %:sesta maidosta, mikä vastasi aikaisempaa 4 %:sta maitoa tuotantoavustuksineen. Vuodesta 1967 lähtien ilman tuotantoavustusta sekä vuodesta 1973 alkaen keskirasvaisesta maidosta p/l ilman tuotantoavustusta.

3) Naudenlihalla ja sianlihalla uusi tilastopohja.

4) Lihan tavoitehintoja sovellettiin 1.3. alkaen.

tuottajahintaindeksiin. Vuodesta 1965 alkaen on suoritettu tietyn sokeripitoisuuden ylittävältä osalta sokeripitoisuuslisää. Sellaisella alueella, jolla viljelyolosuhteet ovat heikkomat, on viljelijälle maksettu juurikkaasta lisähintaa. Laissa määrätyt sokerijuurikkaan perushinnat ovat olleet seuraavat:

1960-1961	9.2 p/kg	1970	12.3 p/kg
1962-1963	9.4 "	1971	12.8 "
1964	10.9 "	1972	13.2 "
1965-1966	11.6 "	1973	13.2 "
1967-1969	12.3 "	1974	14.5 "
		1975	19.5 "

Mallasohran hinta on sovittu tuottajien ja Kaupamallastamojen Liiton välisissä neuvotteluissa. Valkuaispitoisuudeltaan 12 %:sesta, 2-tahoisesta mallasohrasta on maksettu seuraavia kilohintoja:

1960-1963	40.00 p/kg	1971	51.00 p/kg
1964	45.00 "	1972	52.00 "
1965-1967	48.00 "	1973	54.00 "
1968-1970	49.56 "	1974	65.04 "
		1975	77.54 "

Rypsin hinta on vuosina 1959-1962 perustunut öljynhankkijoiden, margariinitehtaiden ja valtion viljavaraston keskeisiin vapaaehtoiisiin rypsisopimuksiin. Vuoden 1962 jälkeen kotimaisen rypsin tuottajahinnat ovat olleet riippuvaisia maatalouden tuontimaksulaeista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä ja päätöksistä. Vuosina 1960-1962 rypsin perushinta tarkoitti kosteuspitoisuudeltaan 15-%:sta ja vuodesta 1963 alkaen 9-%:sta tavaraa. Valtioneuvoston päätöksen perusteella määräytyvät perushinnat ovat olleet seuraavat:

1960	80.00 p/kg (kosteus 15 %)	1967-1969	80.00 p/kg (kosteus 9 %)
1961-1962	80.20 " "	1970-1971	87.00 " "
1963-1966	85.00 " (kosteus 9 %)	1972	92.00 " "
		1973	100.00 " "
		1974	115.00 " "
		1975	140.00 " "

Teollisuusperunan hinta on määräytynyt Tärkkelysteollisuusyhdistyksen ja tuottajien välisissä neuvotteluissa. Teollisuusperunan perushinnat, jotka koskevat tärkkelyspitoisuudeltaan 14.5 %:sta tavaraa, ovat olleet seuraavat:

1960	8.5 p/kg	1972	12.0 p/kg
1961-1963	8.0 "	1973	13.5 "
1964	8.5 "	1974	16.5 ¹⁾ "
1965-1967	10.0 "	1975	22.0 "
1968-1971	11.5 "		

Lampaanvillalla vuoden 1965 loppuun asti ollut takuuhinta oli ei-dottu maataloustuotteiden tuottajahintaindeksiin. Takuuhintajärjestelmästä luovuttiin vuoden 1966 alusta, minkä jälkeen hinta muodostui hankintaliikkeiden maksamasta perushinnasta lisättynä valtion varoista maksetulla tuotantopalkkiolla.

2. Tuotantoavustukset ja tuotantopalkkiot

Erilaisten tuotantoedellytysten tasoittamiseksi on Pohjois- ja Itä-Suomessa sekä eräillä saaristoalueilla maksettu tuotantoavustuksia, mitkä ovat huomattavimmat maidolla ja lihalla. Tavoitehinnoista irroitettiin aluetuki vuodesta 1967 alkaen, mistä lähtien se ei sisälly myöskään taulukossa 9 esitettyihin hintoihin. Alueittaista hintapoliittista tukea muutettiin vuosien 1967 ja 1969 lakien mukaan samassa suhteessa kuin tavoitehinnat muuttuivat. Vuoden 1973 lain mukaan hintapoliittinen tuki, mikä sisältää paitsi aluetukea myös viljelmäkoon mukaisen hintapoliittisen tuen, määrätään siten, että sen määrä muuttuu vähintään samassa suhteessa mutta kuitenkin enintään kolme kertaa niin paljon kuin tavoitehintoja hintapoliittinen tuki mukaan lukien keskimäärin muutetaan. Vuodesta 1974 lähtien on maksettu maidosta koko maassa lisähintaa, joka hinnoitteluvuonna 1974/75 oli 7 p/l ja 1.4.1975 alkaen 22 p/l. Samoin on maksettu koko maassa yli 160 kg painavan naudan lihasta tuotantopalkkiota hinnoitteluvuonna 1974/75 1.00 mk/kg ja 1.3.1975 alkaen 1.30 mk/kg. Kummankaan tuotteen kohdalla nämä lisähinnat eivät sisälly tavoitehintoihin.

Maidon tuotantoavustuksen maksamista varten on muodostettu avustusalueet I-V (liitekartta 1), joista V alue käsittää eräitä saaristoalueita. Eri alueilla maksettavien tuotantoavustusten keskinäisiä suuruussuhteita kuvaa esimerkiksi huhti-joulukuussa 1975 maksetut tuotantoavustukset.

¹⁾ Vuodesta 1974 alkaen hinta on vahvistettu tärkkelyspitoisuudeltaan 15 %:lle perunalle. V:n 1973 sadosta on vastaava hinta 13.9 p/kg.

I	alue, pohjoisosa	32.5 p/l
	eteläosa	17.5 "
II	"	13.0 "
III	"	7.6 "
IV	"	3.0 "
V	"	5.8 "

Lihasta maksetaan tuotantoavustusta alueilla, jotka ovat samat kuin maidon tuotantoavustusalueet I-III ja lisäksi saaristoalue. Tuotantoavustusta maksettiin esimerkiksi huhti-joulukuussa 1975 seuraavasti:

		Naudanliha			Lampaanliha	Sianliha
		130 kg ¹⁾ ja yli	130-80 kg ¹⁾	80-25 kg ²⁾		
I	alueen pohj.osa	330 p/kg	165 p/kg	120 p/kg	475 p/kg	55 p/kg
	eteläosa	310 "	145 "	100 "	425 "	45 "
II	"	230 "	90 "	75 " ³⁾	350 "	35 "
III	"	150 "	60 "	50 " ³⁾	250 "	25 "
	Saaristoalue	150 "	60 "	50 "	250 "	25 "

¹⁾ Ei lehmänliha

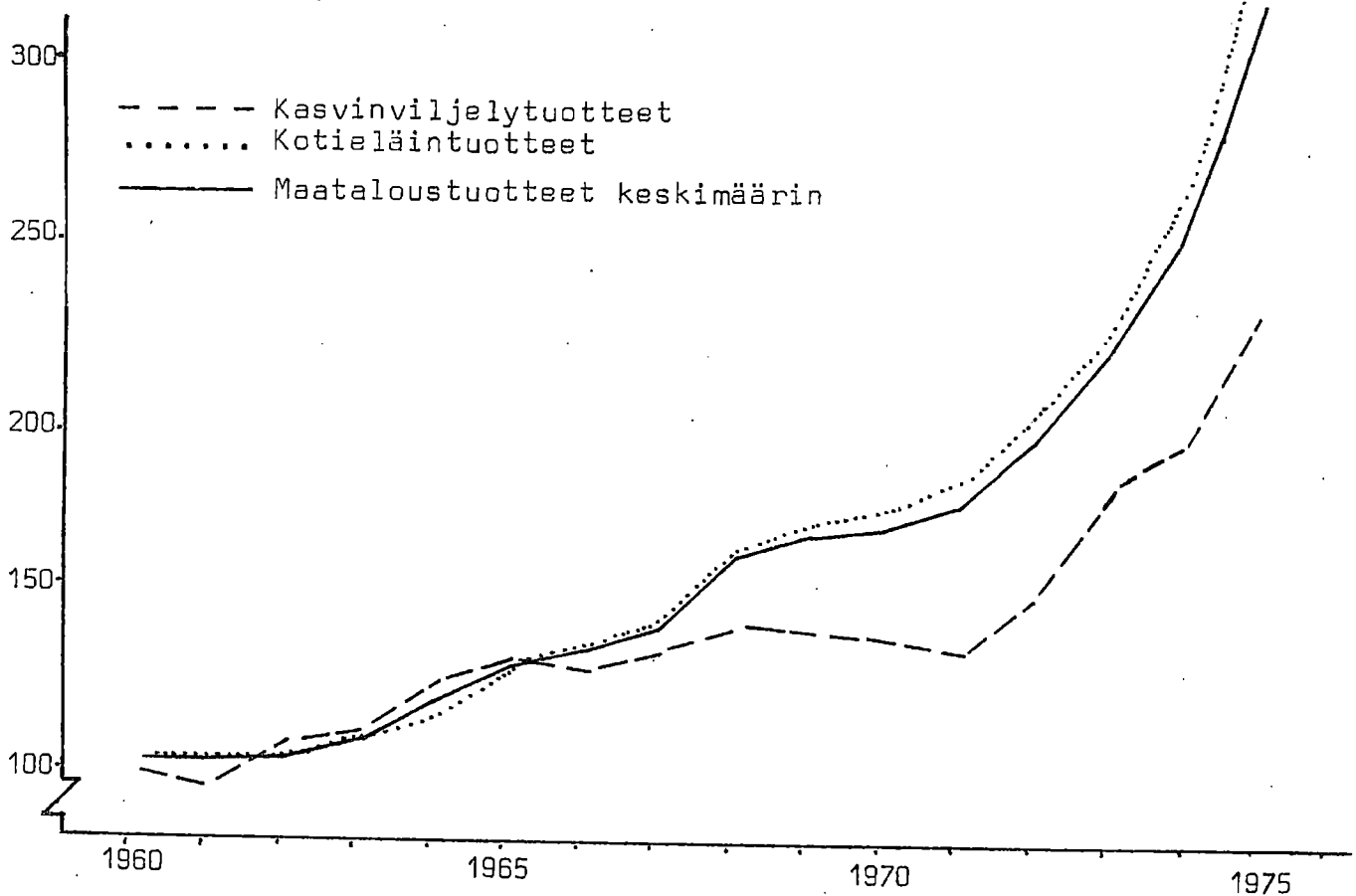
²⁾ Sisältää lehmänlihan

³⁾ Vain lehmänliha

Rukiilla tuotantopalkkiota on maksettu Etelä-Suomea lukuunottamatta (liitekartta 2). Tuotantopalkkion suuruus on satovuoden 1973/74 loppuun asti ollut 5 p/kg. Satovuodelta 1974/75 tuotantopalkkio oli 7 p/kg ja satovuoden 1975/76 alusta lukien 8 p/kg. Sokerijuurikkaasta on heikomprien viljelyolosuhteiden vuoksi suuremmiksi muodostuvien tuotantokustannusten korvaamiseksi maksettu lisähintaa muualla kuin Etelä-Suomessa tuotetusta sokerijuurikkaasta (liitekartta 2). Lisähinta on vuosina 1972-1974 ollut 1 p/kg, v. 1971 se oli 0.3 p ja sitä ennen 0.2 p/kg. Vuonna 1975 lisähinta-alue jaettiin kahteen osaan, jolloin I alueella lisähinta oli 1.2 p/kg ja II alueella 2.2 p/kg.

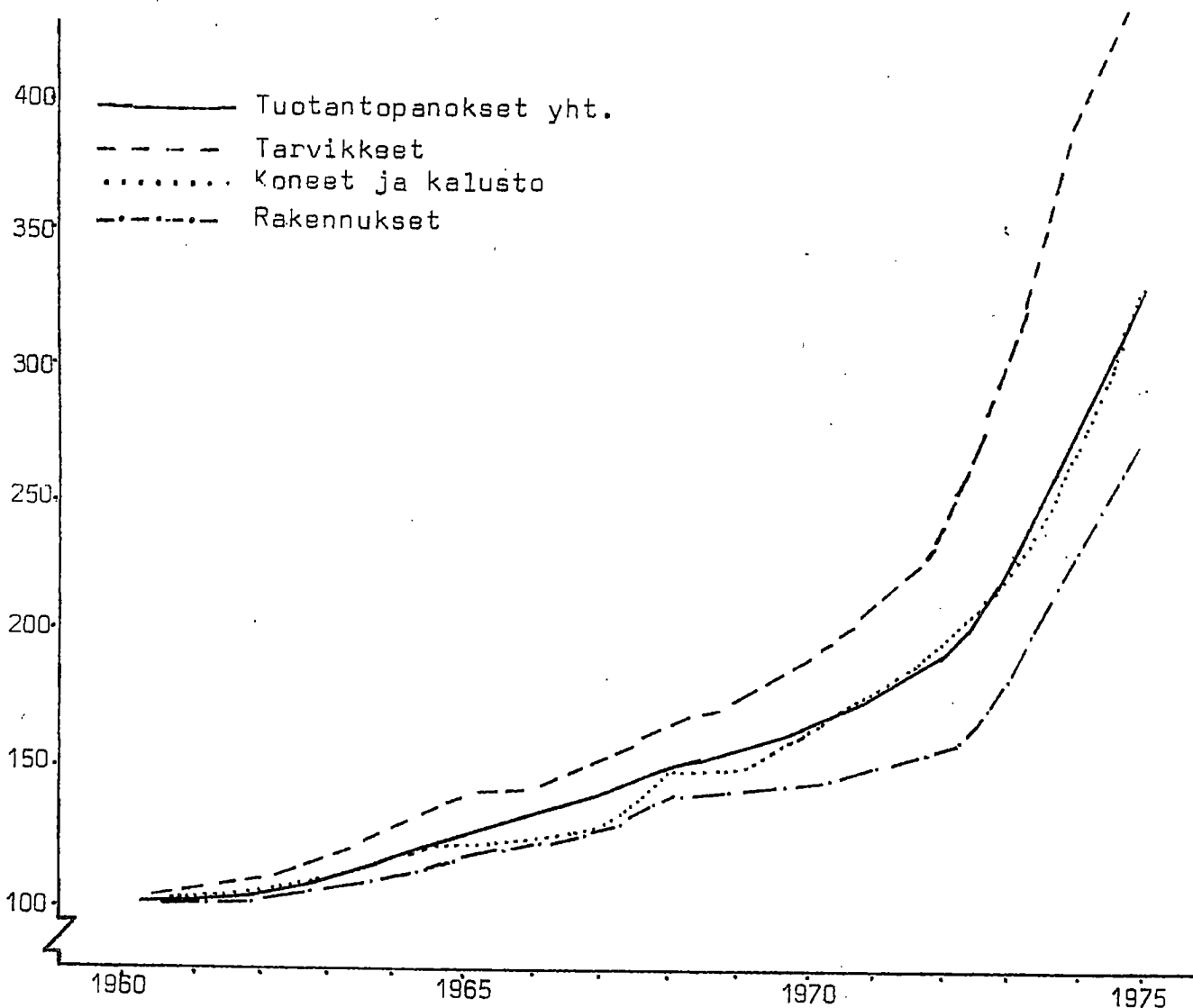
3. Tuotteiden ja tuotantopanosten keskimääräinen hintakehitys hintaindeksien mukaan

Maataloustuotteiden tuottajahintojen ja toisaalta tuotantopanosten hintakehityksen seuraamiseksi on maatalouden taloudellisessa tutkimuslaitoksessa laskettu vuodesta 1956 lähtien hintaindeksejä, mitkä kattavat kaikki varsinaisen maatalouden tuotteet sekä maatalouden tarvikkeet ja muut tuotantopanokset. Indeksien painorakenteet on laadittu tutkimuslaitoksen kokonaislaskelmien pohjalta. Tuotteiden indeksihintoihin sisältyy aluetuki sekä vuodesta 1974 lähtien maksettu maidon lisähinta ja yli 160-kiloisen naudan lihasta maksettu tuotantopalkkio. Maidon hintaan on lisäksi laskettu voin hinnanalennusmaksu. Toisaalta tuotteiden hinnoissa ei ole mukana markkinoimismaksuja. Tuotteiden hintakehitys vuosina 1960-1975 on esitetty kuviossa 15.

Kuvio 15. Maataloustuotteiden hintakehitys 1960-1975 Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen hintaindeksin mukaan 1960=100

Kasvinviljelytuotteiden hintakehitys, joka vuoteen 1965 mennessä oli ollut kotieläintuotteita nopeampaa, muodostui siitä eteenpäin tuhtuvasti kotieläintuotteiden hintakehitystä hitaammaksi. Vuodesta 1960 vuoteen 1975 on hintataso kasvinviljelytuotteilla noussut 2.2-kertaiseksi ja kotieläintuotteilla 3.2-kertaiseksi. Kaikkien tuotteiden keskimääräinen hintataso on noussut 3.0-kertaiseksi. Tutkimuslaitoksessa on vastaavasti seurattu erikseen maataloustarvikkeiden, kone- ja kalustokustannusten sekä rakennuskustannusten hintakehitystä. Lisäksi on laskettu kaikki tuotantopanokset, edellisten lisäksi siis myös palkka- ja korkokustannuksen käsittävää hintaindeksiä. Hintakehitys vuosilta 1960-1975 on esitetty kuviossa 16.

Kuvio 16. Tuotantopanosten hintakehitys 1960-1975 Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen hintaindeksin mukaan 1960=100.

Tarvikkeiden keskimääräinen hintataso on noussut tarkasteltavana aikavälinä 2.6-kertaiseksi. Tarvikkeiden keskimääräinen hinnannousu jäi 1960-luvulla alle 4 % vuodessa. 1970-luvun alussa hintakehitys jatkui suunnilleen samaa vauhtia, mutta kahtena viimeisenä tarkastelun alaisena vuonna tarvikkeiden hintatason nousu oli yli 20 % vuotta kohti. Rakennuskustannusten hintataso nousi koko tarkasteltavana aikavälinä 4.2-kertaiseksi. Vuodesta 1970 vuoteen 1975 hintataso kaksinkertaistui ja nousu on hintakehityksen kiivaimpina vuosina 1973 ja 1974 ollut 25-30 % vuodessa. Rakennuskustannusten hintojen nousuvauhti on siten ollut tuntuvasti nopeampi kuin kone- ja kalustokustannuksilla, joilla hintataso vuodesta 1960 vuoteen 1975 on noussut 3.3-kertaiseksi. Hintakehityksen huiput olivat vuosina 1974 ja 1975, jolloin hintataso nousi 22-28 % vuotta kohti. Suurin nousu tarkasteltavana aikana on tapahtunut maatalouspalkkojen kohdalla. Maataloustyöntekijöiden keskituntiansio on vuodesta 1960 vuoteen 1975 7-kertaistunut ja esimerkiksi vuosina 1973-1975 nousu oli 25-28 % vuotta kohti. Kaikkien tuotantopanosten keskimääräinen hinnannousu maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen hintaindeksin mukaan on vuodesta 1960 vuoteen 1975 ollut 226 %. 1960-luvulla oli tuotantopanosten hintojen nousu keskimäärin 5 % vuodessa, 1970-luvun alussa hinnat sitävastoin nousivat keskimäärin 15 % ja vuosina 1974 ja 1975 runsaat 20 % vuodessa.

IV MAATALOUDEN KOKONAISLASKELMAT 1960-1975

Maatalouden kokonaislaskelmissa seurataan koko maatalouden tuoton ja kustannusten kehitystä, ja maataloutta käsitellään näissä yhtenä kokonaisuutena. Tuottoon sisältyvät periaatteessa eri tuotteet lopputuotteiden muodossa. Laskentatavasta johtuu, että kasvinviljelytuoton ja kotieläintuoton raja on eräässä mielessä sovinainen, koska esimerkiksi rehujen tuotto ilmenee kotieläintuotona eikä kasvinviljelytuotona. Tuotto käsittää maataloudesta sen ulkopuolelle vuoden aikana suuntautuvat myynnit sekä tuotannosta sen osan, mikä käytetään viljelmien omassa ruokataloudessa. Tuotossa ei oteta huomioon varastoissa vuoden aikana tapahtuneita muutoksia lukuunottamatta kotieläinkannan muutoksia. Tuottoon lasketaan lisäksi valtion varoista maksetut tukipalkkiot niiltä osin kuin ne eivät sisälly tuotteiden yksikköhintoihin. Maatalouteen ei ole katsottu kuuluvan asuinrakennuksia, joten viljelijäperheen asuntoedun arvoa eikä toisaalta myöskään asuinrakennuksista aiheutuneita kustannuksia ole otettu laskelmissa huomioon.

Maatalouden kustannukset käsittävät ne uhraukset, jotka on tehty kokonaistuoton saavuttamiseksi. Kustannuksiin kuuluvat tällöin vuoden aikana maatalouden ulkopuolelta maataloustuotantoa varten hankituista tarvikkeista aiheutuneet menot. Kustannuksiin sisältyy ulkomaisen siemenen ohella muukin ostosiemen, myös kotimainen viljansiemen, jolloin mm. lajittelusta aiheutuvat kustannukset ja kaupan palkkio tulevat kustannuksina huomioon otettua. Samoin sisältyy ostorehukustannukseen rehuseoksissa ostettu kotimainen vilja, jonka osalta sekoituskustannus ja kaupan palkkio tulevat mukaan kustannuksiin. Toisaalta tuottoon lasketaan kuuluvaksi sekä siemen- että rehuviljan kauppaantulomäärät. Maatalouden juokseviin kustannuksiin eivät kuulu kone- ja kalusto- eikä rakennusinvestoinnit. Sensijaan koneista ja kalustosta sekä rakennuksista aiheutuvat korjaus- ja kunnossapitokustannukset sekä niiden arvosta vuosittain tehtävät poistot ovat maatalouden juoksevia kustannuksia. Kustannuksiin ei ole luettu viljelijäperheen oman työn arvoa vaan vain palkatun työvoiman suorittaman työn arvo. Niinikään kustannuksiin ei sisälly viljelijän omalle pääomalle laskettua korkoa. Tuoton ja kustannusten erotuksena laskettu maataloustulo on korvausta viljelijäperheen työlle ja yritykseen sijoitetuille omille pääomille.

Maatalouden kokonaislaskelmat kattavat tuottopuolella eräitä vähäisiä eriä kuten hennettä, heinäsiementä ja heinää lukuunottamatta koko varsinaisen maataloustuotannon. Kustannuspuolella sensijaan poisjäävien erien kuten viljankuivatuksesta aiheutuneen polttoainekustannuksen ja rahtikustannuksen merkitys on jo tuntuvampi, mutta näiden erien arvioimiseksi ei riittävien luotettavia tietoja ole käytettävissä. Kustannuksen sekä tuoton ja kustannuksen erotuksena lasketun maataloustulon osalta laskelmia tulisi käyttää lähinnä tapahtuneen kehityksen eikä tarkalleen kunkin vuoden tason osoittajana.

Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen ohella myös Tilastokeskuksen kansantulotilastossa laaditaan maataloutta koskevia kokonaislaskelmia. Laskentaperusteet eroavat maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen laskelmissaan käyttämistä periaatteista eräiltä osin aivan olennaisesti. Maatalouteen luetaan ensinnäkin varsinaisen maatalouden ohella siihen läheisesti liittyvät kauppapuutarhatoiminta kukka-, hedelmä-, marja- ym. viljelyineen, mehiläishoito, turkistarhaus ja poronhoito. Maatalouden tuotannon bruttoarvoon lasketaan paitsi maataloudesta sen ulkopuolelle myytyjen tuotteiden arvo, viljelijäväestön omassa ruokataloudessa käytettyjen maataloustuotteiden arvo ja tukipalkkiot myöskin maatalousyritysten hallussa olevien valmiiden ja puolivalmiiden maatalouden lopputuotteiden varastossa vuoden aikana tapahtuneiden nettomuutosten arvo sekä maatalousyrityksillä olevien välituotteiden varastoissa vuoden aikana tapahtuneiden muutosten arvo.

Kansantulotilaston peruseriaatteiden mukaan tuotantoa tapahtuu koko sen ajan, jolloin tuotantopanoksia käytetään tuotannon hyväksi. Niinpä esimerkiksi kylvötöitä vastaava osa syysviljasadosta tulee sen vuoden puolelle, jolloin kylvöt on tehty. Ajoittaminen eri vuosille, mikä johtuu myös neljännesvuosittain suoritettavan laskennan vuoksi, on kuitenkin tehtävä kaavamaisesti. Kaavamaiseen ratkaisuun on turvauduttava myös välituotteiden, maatalouden omaan käyttöönsä tuottamien siementen ja rehujen sekä lannan varastoissa tapahtuneiden muutosten arvon laskemisessa. Maatalouden kustannus muodostuu periaatteessa samoista eristä kuin taloudellisen tutkimuslaitoksen laskelmissa, joskin siihen sisältyy tuottoa vastaavasti puutarhan, turkistarhauksen ym. sivutuotteiden kustannukset. Lisäksi kansantulolaskelmissa on tehty arvioita sellaisten kustannuserien osalta, joistatietoja on niukasti käytettävissä.

Kansantulotilaston laatimia ja tässä esitettäviä kokonaislaskelmia vertailtaessa on syytä pitää mielessä, että kansantalouden tilinpidossa tarkoituksena on lähinnä maan koko tuotantoprosessin eikä nimenomaan yksityisten elinkeinohaarojen tulokehityksen selvittäminen. Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen kokonaislaskelmat perustuvat sitävastoin pääasiassa markkinatapahtumien seuraamiseen.

A. Maatalouden kokonaistuotto

Liitteessä 1 on esitetty yksityiskohtaisesti maatalouden eri tuotterien laskemisessa käytetyt perusteet. Kokonaislaskelmissa on satovuosia 1960/61-1969/70 ja kalenterivuosia 1969-1975 koskevat sarjat esitetty erikseen, koska ne laskentaperiaatteittensa vuoksi eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään. Vuosi 1969 on otettu laskelmiin mukaan osittain sen vuoksi, että tuoton ja kustannusten kehitystä voidaan tarkastella 1960-luvun alusta vuoteen 1975 asti ketjuttamalla eri perusteilla lasketut sarjat. Vuosia 1960/61-1969/70 koskevissa laskelmissa ei tuottoon ole luettu rehuksi ja siemeneksi myytyä viljaa, eivätkä ne sisälly siten myöskään laskelmien kustannuspuolelle. Siirryttäessä vuodesta 1969 alkaen kalenterivuosittaisiin kokonaislaskelmiin on käytetty hyväksi lisääntyttä tilastotietoa. Viljan kohdalla on laskettu tuottoon koko kauppaan tullut määrä, mikä käsittää myös siemen- ja rehuviljen, mutta toisaalta luettu kustannuspuolella ostosiemenkustannukseen myös tiloille ostettu kotimainen siemenvilja sekä rehukustannukseen rehuseoksiin sisältyvä kotimainen rehuvilja. Niinikään tuotteiden hinnoittelussa on poikettu aikaisemmasta menettelystä. 1960-luvulla tuotteiden yksikköhintoihin sisältyi aluetuki, koska tuottajille maksetut hinnat oli tilastoitu tuotantoavustuksineen. Vuodesta 1969 alkaen tuotteiden hinnat eivät sisällä aluetukea, mutta se on laskelmissa otettu huomioon erillisenä eränä sen mukaan kuin sitä on vuosittain maksettu. Vuoden 1975 kokonaistuotto on eräiltä osin ennakkolinen.

1. Kasvinviljely- ja kotieläintuotto

Taulukossa 13 on esitetty eri tuotteiden osuudet tuotannon arvosta. Lukusarjojen saamiseksi keskenään paremmin vertailukelpoisiksi on vuosien 1969-1975 yksityisten tuotteiden arvoon lisätty vastaava aluetuki. Yksityiskohtaiset tiedot määristä ja hinnoista on esitetty liitetaulukoissa.

Taulukko 13. Tuotteiden osuudet %:na tuotannon arvosta
1960/61-1975

	1960/61	1963/64	1966/67	1969/70	1969	1971	1973	1975
Ruis ja vehnä	10.3	8.3	8.4	9.5	9.0	7.0	7.0	5.8
Ohra ja kaura	1.7	1.2	1.2	1.7	4.8	6.7	5.3	6.0
Peruna	2.5	2.6	2.9	2.5	2.0	1.6	2.7	2.3
Sokerijuurikas	2.1	2.1	2.3	1.2	1.2	1.5	1.9	2.0
Muut kasvin- vilj.tuotteet	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5	0.7	0.8
Maito	58.7	60.9	56.4	51.5	52.5	45.6	45.8	45.5
Liha	18.5	19.1	22.5	28.1	25.2	31.3	30.6	31.7
Kananmunat	5.6	5.2	5.8	5.0	4.8	5.8	6.0	5.8
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vaikka maito yhä muodostaa tärkeimmän osan tuotosta, on sen osuus laskenut selvästi alle puolen sen oltua 1960-luvun alussa 60 %. Samanaikaisesti maidon osuuden vähentyessä on lihan osuus noussut. 1960-luvun alussa oli lihan osuus tuotosta vajaa viidennes, 1970-luvun puolivälissä lähes kolmas osa. Kaikkiaan on kotieläintuotteiden osuus tuotosta ollut 1960-luvulla noin 85 %. 1970-luvulla on vastaava osuus edelleen pysytellyt vähän 80 %:n yläpuolella.

Kasvinviljely- ja kotieläintuoton kehitys on seuraavassa esitetty erikseen vuosien 1960/61-1969/70 ja 1969-1975 osalta. Vuosina 1960/61-1969/70 on kehitys ollut seuraava.

	Kasvinviljely- tuotto	Kotieläin- tuotto	Kasvinviljely- ja kotieläintuotto yht.
1960/61	100	100	100
1961/62	105	105	105
1962/63	91	110	107
1963/64	107	127	123
1964/65	130	141	139
1965/66	143	146	145
1966/67	131	150	147
1967/68	135	173	166
1968/69	151	187	180
1969/70	173	196	192

1960-luvulla on kasvinviljelytuoton kehitys ollut tuntuvasti kotieläintuoton kehitystä hitaampaa. Viimemainitun kohdalla voi todeta mm. naudanlihatuoton kyseisenä aikana kohonneen lähes 3.5 kertaiseksi ja sianlihatuoton 2.5-kertaiseksi. Maidon kohdalla on nousua 70 %.

Vaikka vuosia 1969-1975 koskevissa kokonaislaskelmissa tuotteen hintana maksettua tukea ei ole sisällytetty yksikköhintoihin vaan käsitelty niitä omana ryhmänään, on seuraavia suhdelukuja laskettaessa lisätty kasvinviljely- ja kotieläintuottoon vastaavat tuotantoavustukset, lisähinnat ja tuotantopalkkiot. Tällöin lukusarjasta sen lisäksi että ne on saatettu vertailukelpoisemmiksi 1960-luvulta laskettuihin suhdelukuihin osoittavat kasvinviljelystä ja kotieläinhoidosta saadun koko tuoton kehityksen.

	Kasvinviljely- tuotto	Kotieläin- tuotto	Kasvinviljely- ja kotieläintuotto yht.
1969	91	101	99
1970	100	100	100
1971	99	110	108
1972	115	122	120
1973	120	130	128
1974	120	157	150
1975	173	197	192

1970-luvulla kotieläintuoton nousu oli edelleen kasvinviljelytuottoa nopeampaa. Etenkin vuodesta 1974 alkaen maksettu maidon lisähinta ja naudanlihan tuotantopalkkio nostivat osaltaan kotieläintuottoa kasvinviljelytuottoa nopeammin, joka pysyi edellisen vuoden

tasolla. Vuonna 1975 sekä määrissä tapahtunut lisäys että esimerkiksi viljan hintojen tuntuva korotus puolestaan vaikuttivat kasvinviljelytuoton huomattavaan nousuun. Kuviossa 17 on esitetty kasvinviljely- ja kotieläintuoton kehitys vuodesta 1961 vuoteen 1975. Satovuodet 1960/61-1969/70 on kaavamaisesti muutettu kalenterivuosiä vastaaviksi kahdesta peräkkäisestä satovuodesta kalenterivuoteen sisältyvien kuukausien luvulla painotettuna. Koko kyseisenä aikana on kasvinviljelytuotto noussut 3.0-kertaiseksi ja kotieläintuotto 3.7-kertaiseksi.

Kuvio 17. Kasvinviljely- ja kotieläintuoton kehitys 1961-1975¹⁾
1961=100

1) Sisältää tuotteiden hinnoissa maksetun aluetuen, maidon lisähinnan ja naudanlihan tuotantopalkkion

2. Kotieläinkannan muutos

Kokonaislaskelmien laskentaperusteita uusittaessa on vuodesta 1969 lähtien otettu tuottona huomioon myös kotieläinkannassa tapahtuneet muutokset varsinaisen lihantuotannon ohella. Poikkeuksellisen korkea lihantuotos on saattanut esimerkiksi johtua normaalia suuremmasta eläinkannan vähentämisestä. Eläinten lukumäärissä tapahtuneet muutokset on otettu huomioon maatilahallituksen kotieläinlaskentojen mukaisina. Lukumäärissä tapahtuneet muutokset joulukuusta joulukuuhun on laskettu kunkin eläinryhmän keskiteuraspainojen mukaan lihamääräksi, jotka on hinnoitettu kulloinkin kysymyksessä olevan kalenterivuoden lihan hinnoilla. Koko maan kotieläinten lukumäärämuutokset johtuvat pääosaltaan myynneistä teuraseläimiksi, elävien eläinten myynti sitävastoin on valtaosaltaan maatalouden sisäistä tapahtumaa. Kotieläinkannassa tapahtuneet muutokset eläinryhmittäin vuosina 1969-1975 ovat olleet seuraavat.

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
	milj.mk						
Hevoset	-13.8	-18.7	-19.0	-19.5	-12.6	-10.5	- 7.7
Naudat	-18.8	-35.0	-18.0	-19.7	+62.4	-82.3	+11.3
Lampaat	+ 0.1	+ 1.4	- 0.4	- 0.6	- 0.4	- 2.3	- 1.7
Siat	+19.4	+34.3	+ 0.4	- 2.1	+ 8.9	-12.1	+ 3.0
Siipikarja	+ 1.1	- 5.4	- 0.2	+ 0.7	+ 1.5	- 2.5	+ 1.3
Yhteensä	-12.0	-23.4	-37.2	-41.2	+59.8	-109.7	+ 6.2

3. Hintapoliittinen tuki

Maatalouden kokonaistuottoon kuuluvat lisäksi tukipalkkiot, joita on maksettu osittain alueittaisena hintapoliittisena tukena osittain viljelmäkoon mukaisena tukena. Aluetuki korvaa epäedullisten luonnonolosuhteiden johdosta aiheutuvia korkeampia tuotantokustannuksia. Sitä maksetaan Pohjois- ja Sisä-Suomessa sekä eräillä saaristoaleuilla. Aluetuki maksetaan tuotteiden hintana lypsylehmien lukumäärän perusteella suoritettavaa lehmänpitopalkkiota lukuunottamatta. Viljelmäkoon mukaista tukea maksetaan koko maassa tietyn enimmäistulorajan alapuolelle jäävien pienten tilojen viljelijöille.

Vuosia 1960/61-1969/70 koskevissa laskelmissa aluetuki sisältyy yksikköhintoihin, joten erikseen on otettu huomioon ostotodisteina viljelmille annettu tuki, viljelmäkoon mukainen tuki sekä lehmänpitopalkkio. Nämä ovat kehittyneet seuraavasti.

	Ostotodisteina annettu tuki milj.mk	Viljelmäkoon mukainen tuki milj.mk	Lehmänpito- palkkio milj.mk
1961	15.0	-	7.2
1962	14.2	29.5	7.8
1963	7.9	50.9	6.6
1964	0.2	60.1	4.4
1965		74.5	4.5
1966		72.7	4.3
1967		90.2	4.6
1968		93.1	2.6
1969		97.5	2.5
1970		96.2	2.3

Vuosina 1969-1975 laskelmissa huomioon otetut viljelmäkoon mukainen tuki ja aluetuki ovat kehittyneet seuraavasti. Aluetukeen on sisällytetty tuotantoavustusten ja lehmänpitopalkkion lisäksi myös vuodesta 1972 alkaen maksettu kehitysaluetuki.

	Viljelmäkoon mukainen tuki milj.mk	Aluetuki milj.mk
1969	97.5	50.2
1970	96.2	48.4
1971	121.9 ¹⁾	55.3
1972	103.9	84.6
1973	120.2	115.4
1974	137.5	152.9
1975	150.4	185.2

¹⁾ Sisältää korvauksen hintojen jälkeenjääneisyydestä 20 milj.mk

Maidosta on 1.4.1974 alkaen maksettu lisähintaa, joka 31.3.1975 saakka oli 7 p/l ja siitä lähtien 22 p/l. Vuonna 1974 lisähinta oli maidon meijeriintulomäärän mukaan laskien yhteensä 148.5 milj.mk ja vuonna 1975 518.7 milj.mk. Yli 160 kiloisen sonnin ja hiehon lihasta on samoin 1.4.1974 lähtien maksettu tuotantopalkkiona 1.00 mk/kg ja 1.4.1975 lähtien 1.30 mk/kg. Yhteismäärä oli vuonna 1974 28.1 milj.mk ja vuonna 1975 47.4 milj.mk. Kokonaistuottoon on lisäksi

laskettu sadon menetysten johdosta maksetut korvaukset. Myönnettyjen korvausten yhteissumma vuonna 1974 oli 260.0 milj.mk, mikä on laskelmassa jaettu vuosille 1974 ja 1975 siten, että vuodelle 1974 on katsottu kuuluvaksi kokonaisuudessaan tilakohtaiset korvaukset (140 milj.mk). Nautaeläinten luvun perusteella maksettavat korvaukset on jaettu sisäruokintakauden suhteessa sekä rukiin ja vehnän lisähinta kauppaantulomäärien suhteessa vuosille 1974 ja 1975. Siementavaran maahantuojuille varattua 4.2 milj.mk:aa ei katsottu maatalouden tueksi. Satovahinkokorvauksista 188.3 milj.mk tuli siten vuoden 1974 ja 67.5 milj.mk vuoden 1975 osalle.

4. Kokonaistuotto

Edellä on käsitelty erikseen kasvinviljely- ja kokonaistuottoa sekä kokonaistuottoon lisäksi luettavaa hintapoliittista tukea, satovahinkokorvauksia ja eläinkannan muutoksia. Seuraavassa esitetään kehitys kokonaistuoton osalta, joka käsittää kaikki edellä mainitut erät. Kun vuosina 1960/61-1969/70 on hinnoittelussa käytettyihin hintoihin jo sisällytetty aluetuki, on erikseen otettu huomioon vain viljelmäkoon perusteella maksettu tuki. Eläinkannan muutoksia ei kyseiseltä ajalta ole sisällytetty laskelmiin (taulukko 14).

Taulukko 14. Kokonaistuotto satovuosina 1960/61-1969/70

Satovuosi	Kasvinviljely- ja kotieläintuotto milj.mk	Viljelmäkoon muk. tuki ja lehmän-pitopalkkio milj.mk	Kokonaistuotto milj.mk	Suhdeluku
1960/61	1905.6	22.2	1927.8	100
1961/62	1996.5	51.5	2048.0	106
1962/63	2037.7	65.4	2103.1	109
1963/64	2352.7	64.7	2417.4	125
1964/65	2654.9	79.0	2733.9	142
1965/66	2764.8	77.0	2841.8	147
1966/67	2803.5	94.8	2898.3	150
1967/68	3171.9	95.7	3267.6	169
1968/69	3438.5	100.0	3538.5	184
1969/70	3659.2	98.5	3757.7	195

Vuosina 1969-1975 hinnoittelussa käytetyt yksikköhinnat ovat ilman tuotantoavustuksia, joten ne on lisätty aluetukeen sisältyvänä eränä eräseen kasvinviljely- ja kotieläintuottosummaan. Niinkään on kokonaistuottoon sisältyviä eriä viljelmäkoon perusteella maksettu tuki ja satovahinkokorvaukset sekä kotieläinkannassa tapahtuneen muutoksen arvo. Näin muodostuva kokonaistuotto on esitetty taulukossa 15.

Taulukko 15. Kokonaistuotto kalenterivuosina 1969-1975

	Kasvinviljely- ja kotieläintuotto milj.mk	Aluetuki yht. milj.mk	Viljelmäkoon mukainen tuki milj.mk	Maidon li- sähinta ja naudan tuot. palkkio milj.mk	Satovahinkokorvaukset milj.mk	Eläin- kannan muutos milj.mk	Kokonaistuotto yht. milj.mk	Suhdeluku
1969	3662.1	50.2	97.5	-	-	-12.0	3797.8	99
1970	3710.8	48.4	96.2	-	-	-23.4	3832.0	100
1971	4001.7	55.3	121.9	-	-	-37.2	4141.7	108
1972	4444.1	84.6	103.9	-	-	-41.2	4591.4	120
1973	4712.1	115.4	120.2	-	12.0	+59.8	5019.5	131
1974	5324.8	152.9	137.5	176.6	188.3	-109.7	5870.4	153
1975	6519.6	185.2	150.4	566.1	67.5	+ 6.2	7495.0	196

Kokonaistuotto on noussut vuodesta 1970 vuoteen 1975 2-kertaiseksi eli saman verran kuin nousua on ollut 1960/61-1969/70. Suurin nousu oli vuodesta 1974 vuoteen 1975 eli 28 % johtuen runsaasta sadosta sekä aikaisempaa suuremmasta hintojen noususta.

5. Kokonaistuoton volyymikehitys

Kokonaistuotannossa tapahtuneen kehityksen selvittämiseksi on tuotteiden kunkin vuoden määrät hinnoiteltu kiinteällä hintatasolla. Kiinteähintaisiin sarjoihin ei sisälly hintapoliittista tukea eikä satovahinkoja. Satovuosia 1960/61-1969/70 koskevissa laskelmissa on hintatasona käytetty satovuoden 1961/62 hintoja (taulukko 16). Maatalouden kokonaistuotannossa on 1960-luvulla

Taulukko 16. Kasvinviljely-, kotieläin- ja kokonaistuotto sato-
vuosina 1960/61-1969/70 vuoden 1961/62 hintatasossa

	Kasvinviljely- tuotto		Kotieläin- tuotto		Kokonais- tuotto	
	milj.mk	Suhde- luku	milj.mk	Suhde- luku	milj.mk	Suhde- luku
1960/61	355.1	100	1559.8	100	1914.9	100
1961/62	342.2	96	1644.3	106	1996.5	104
1962/63	303.9	86	1688.0	108	1991.9	104
1963/64	326.3	92	1784.0	114	2110.3	110
1964/65	340.6	96	1779.8	114	2120.4	111
1965/66	381.1	107	1744.8	112	2125.9	111
1966/67	335.2	94	1743.4	112	2078.6	109
1967/68	338.3	95	1771.3	114	2109.6	110
1968/69	371.3	105	1769.3	113	2140.6	112
1969/70	413.3	116	1824.1	117	2237.4	117

tapahtunut keskimäärin 1.8 %:n nousu vuotta kohti. Vuosittaiset muutokset prosentteina edellisestä vuodesta ovat olleet seuraavat:

1961/62	+ 4.3	1966/67	- 2.2
1962/63	- 0.2	1967/68	+ 1.5
1963/64	+ 5.9	1968/69	+ 1.5
1964/65	+ 0.5	1969/70	+ 4.7
1965/66	+ 0.3		

Vuosia 1969-1975 koskevassa kiinteähintaisessa sarjassa on käytetty vuoden 1970 hintatasoa (taulukko 17).

Taulukko 17. Kasvinviljely-, kotieläin- ja kokonaistuotto kalen-
terivuosina 1969-1975 vuoden 1970 hintatasossa

	Kasvinviljely- tuotto		Kotieläin- tuotto		Eläin- kan- nan muutos milj.mk	Kokonais- tuotto	
	milj.mk	Suhde- luku	milj.mk	Suhde- luku		milj.mk	Suhde- luku
1969	638.4	100	3090.2	100	-14.8	3713.8	101
1970	705.9	111	3004.9	97	-23.4	3687.4	100
1971	700.9	110	3147.3	102	-33.0	3815.2	103
1972	791.0	124	3117.5	101	-30.1	3878.4	105
1973	735.6	115	3019.4	98	+43.7	3798.7	103
1974	694.1	109	3104.6	100	-71.2	3727.5	101
1975	787.1	123	3102.5	100	+ 4.0	3893.6	106

1970-luvulla ovat keskimääräiset tuotannon muutokset laskettuina edellisestä vuodesta olleet prosentteina seuraavat.

1970	-0.7	1973	-2.1
1971	+3.5	1974	-1.9
1972	+1.7	1975	+4.5

Keskimääräinen kokonaistuotannon nousu vuotta kohti jää 1970-luvun alkupuoliskolla 0.8 %:ksi.

B. Maatalouden kustannukset

1. Kustannusten kehitys

Maatalouden kustannukset tärkeimpine ryhmineen on esitetty taulukoissa 18 ja 19 sekä yksityiskohtaiset tiedot liitetaulukoissa. Kustannuksiin ei ole luettu viljelijäperheen työn arvoa eikä korkea omille pääomille. Niinikään maatalouden verot eivät sisälly kustannuksiin. Kustannuserien laskemisessa käytettyjä perusteita on selvitetty liitteessä 1. Vuosi 1975 on eräiltä osin ennakkollinen.

Taulukko 18. Maatalouden kustannukset satovuosina 1960/61-1969/70

	Tarvike- kustannus milj.mk	Palkka- kustannus milj.mk	Kone- ja kalusto- kustannus milj.mk	Rakennus- kustannus milj.mk	Korko- kustannus milj.mk	Kustan- nukset yhteensä milj.mk
1960/61	385.8	120.7	126.1	99.1	46.8	778.5
1961/62	404.2	112.4	138.5	103.2	53.9	812.2
1962/63	556.3	119.0	152.1	111.9	52.5	991.8
1963/64	531.1	112.7	169.2	121.1	57.5	991.6
1964/65	614.1	122.8	184.4	127.6	64.2	1113.1
1965/66	617.4	133.7	195.3	134.4	74.0	1154.8
1966/67	632.7	128.8	232.8	148.2	93.4	1235.9
1967/68	721.1	123.5	253.6	164.9	108.1	1371.2
1968/69	790.7	123.4	272.0	181.4	105.0	1472.5
1969/70	835.0	119.9	298.5	201.8	110.9	1566.1

Todettakoon, että satovuosien 1960/61-1969/70 ja kalenterivuosien 1969-1975 markkamääräiset kustannukset eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia erilaisista laskentamenetelmistä johtuen. Erot ovat huomattavimmat väkirehukustannuksissa, kone- ja kalusto- sekä rakennuskustannuksissa.

Taulukko 19. Maatalouden kustannukset kalenterivuosina
1969-1975

	Tarvike- kustannus	Palkka- kustannus	Kone- ja kalusto- kustannus	Rakennus- kustannus	Korko- kustannus	Kustannukset yhteensä
	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk
1969	1049.0	147.9	422.0	211.8	107.0	1937.7
1970	1095.9	137.9	478.3	265.8	110.8	2088.7
1971	1213.6	129.1	532.8	297.0	126.1	2298.6
1972	1270.6	142.9	589.4	322.2	132.1	2457.2
1973	1477.8	183.2	662.3	354.8	162.8	2840.9
1974	1892.6	204.6	841.1	423.0	188.9	3550.2
1975	2410.7	241.3	1092.9	488.0	195.9	4428.8

Maatalouden ostotarvikkeet, mikä ryhmä sisältää varsinaisten ostotarvikkeiden kuten väkilannoitteiden, ostorehujen yms. ohella myös sähkömaksut ja eläinlääkintämenot, käsittää suunnilleen puolet maatalouden kustannuksista (taulukko 20). Väkilannoitteet ja väkirehut ovat suurimmat tarvike-erät. Muista kustannuksista huomattavin on

Taulukko 20. Eri kustannuserien osuudet %:na kustannuksista
1960/61-1975

	1960/61	1963/64	1966/67	1969/70	1969	1971	1973	1975
Väkilannoitteet ja kalkki	18.3	19.0	20.5	23.9	18.6	16.8	14.9	17.4
Väkirehut ja kuorittu maito	18.3	20.6	17.8	14.6	22.4	22.4	23.8	23.9
Energia	6.0	6.1	4.9	6.6	4.7	4.9	5.2	4.6
Muut tarvikkeet	7.0	7.8	8.0	8.2	8.4	8.7	8.1	8.5
Palkkakustannus	15.5	11.4	10.4	7.6	7.6	5.6	6.5	5.5
Koneet ja kalusto	16.2	17.1	18.	19.1	21.9	23.2	23.3	24.7
Rakennukset	12.7	12.2	12.0	12.9	10.9	12.9	12.5	11.0
Velkojen korot	6.0	5.8	7.6	7.1	5.5	5.5	5.7	4.4
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

koneiden poisto- ja kunnossapitokustannus, jonka osuus 1960-luvulla oli alle viidenneksen, 1970-luvulla lähes neljäsosa maatalouden kustannuksista. Maatalouden palkkakustannuksen osuus, mikä 1960-luvun alussa oli vielä 15 %, on 1970-luvun puolivälissä ollut enää vajaa 6 % kustannuksista.

Kokonaiskustannukset maataloudessa ovat 1960-luvulla nousseet kaksinkertaisiksi. Voimakkainta nousu on ollut kasvinsuojelukustannuksissa ja rehunsäilöntäainekustannuksissa, jotka ovat nousseet yli kolminkertaisiksi. Näiden osuus kustannuksista on kuitenkin suhteellisen pieni. Väkilannoitekustannus on noussut 2.5-kertaiseksi ja kone- ja kalustokustannus lähes saman verran. Kustannusten kehitys tärkeimmissä ryhmissä ja keskimäärin on ollut seuraava.

	Tarvike- kustannus	Palkka- kustannus	Kone- ja kalusto- kustannus	Rakennus- kustannus	Kustannukset yhteensä
1960/61	100	100	100	100	100
1961/62	105	93	110	104	104
1962/63	144	99	120	113	127
1963/64	138	93	134	122	127
1964/65	159	102	146	129	143
1965/66	160	111	155	136	148
1966/67	164	107	184	150	159
1967/68	187	102	201	166	176
1968/69	205	102	215	183	189
1969/70	216	99	236	204	201

Vuodesta 1970 vuoteen 1975 ovat kustannukset nousseet 2.1-kertaiseksi eli suunnilleen saman verran kuin 1960-luvulla yhteensä. Nousuvahti on 1970-luvulla ollut siten tuntuvasti nopeampi. Eri kustannusryhmien kohdalla on kehitys suhdelukuina ollut seuraava.

	Tarvike kustannus	Palkka- kustannus	Kone- ja kalusto- kustannus	Rakennus- kustannus	Kustannukset yhteensä
1969	96	107	88	80	93
1970	100	100	100	100	100
1971	111	94	111	112	110
1972	116	104	123	121	118
1973	135	133	138	133	136
1974	173	148	176	159	170
1975	220	175	228	184	212

Tarvikekustannus on noussut saman verran kuin kustannukset yhteensä. Kasvinsuojelu- ja rehunsäilöntäainekustannukset ovat nousseet 1970-luvulla samoin kuin 1960-luvulla muita tuntuvasti nopeammin. Väkilannoitekustannus on noussut 2.2-kertaiseksi ja väkirehukustannus hieman enemmän eli 2.4-kertaiseksi. Palkkakustannukset ovat nousseet muita vähemmän työpanoksen jatkuvasti alentuessa. Rakennuskustannusten nousu on ollut keskimääräistä kustannusten nousua pienempi, muita suurempi nousu sensijaan on ollut kone- ja kalustokustannuksissa, joissa se on ollut rajuinta kehtena viime vuonna.

Koko aikavälin eli vuosien 1961-1975 kustannusten kehitys on esitetty kokonaiskustannusten ohella myös erikseen tärkeimmistä kustannuseristä (kuvio 18). Vuodesta 1961 vuoteen 1975 ovat maatalouden kustannukset nousseet 4.4-kertaisiksi. Muita suurempi on nousu ollut kone- ja kalustokustannuksissa.

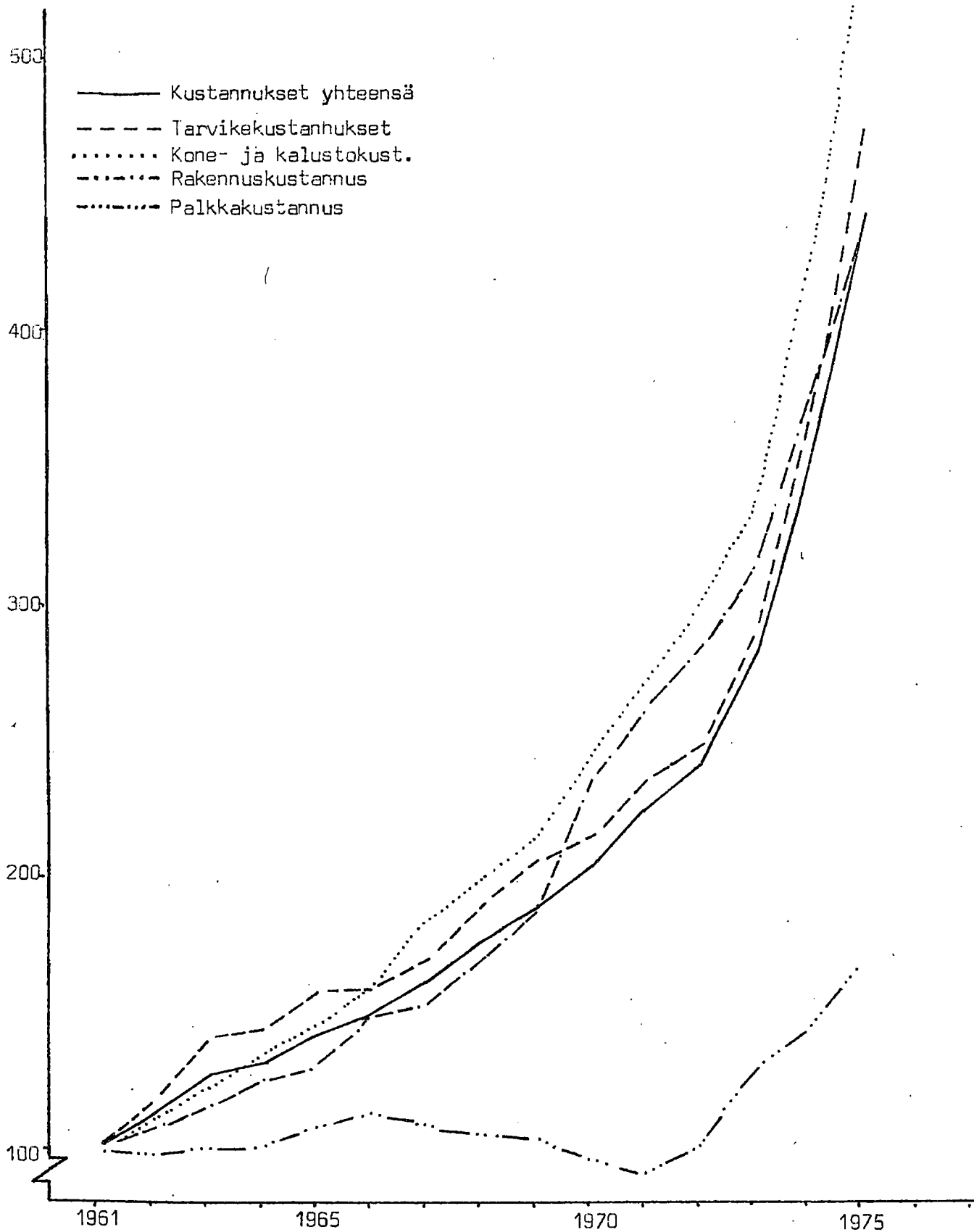
2. Kustannusten volyymikehitys

Aikaisemmin on jo eräiden yksityisten tuotantopanosten kohdalla esitetty näiden valmistus- tai myyntimäärissä tapahtunutta kehitystä. Kokonaislaskelmiin kuuluvien kustannuserien sekä kokonaiskustannusten määräkehitys on esitetty taulukoissa 21 ja 22. Kiinteähintaiset sarjat satovuosilta 1960/61-1969/70 on laskettu satovuoden 1961/62 hintatasossa ja kalenterivuosilta 1969-1975 vuoden 1970 hintatasossa.

Taulukko 21. Maatalouden kustannukset satovuosina 1960/61-1969/70 vuoden 1961/62 hintatasossa

	Tarvike- kustannus	Palkka- kustannus	Kone- ja kalusto- kustannus	Rakennus- kustannus	Korko- kustannus	Kustannukset yhteensä
	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk
1960/61	387.7	125.5	129.2	100.6	47.5	790.5
1961/62	404.2	112.4	138.5	103.2	53.9	812.2
1962/63	538.1	110.6	147.3	106.3	57.9	960.2
1963/64	490.5	91.5	155.4	106.3	57.6	901.3
1964/65	523.4	87.1	161.3	100.7	59.2	931.7
1965/66	525.1	84.2	167.2	102.9	62.7	942.1
1966/67	520.7	73.9	192.6	107.7	67.1	962.0
1967/68	556.3	65.2	190.9	111.9	64.1	988.4
1968/69	601.3	59.7	192.9	115.3	64.8	1034.0
1969/70	636.0	52.8	200.0	119.4	66.2	1074.4

Lähinnä väkilannoitteiden käytön lisäyksestä, mikä vuodesta 1960/61 vuoteen 1969/70 on ollut 90 %, on tarvikkeiden käyttö nousut vastaavana aikana 60 %:lla. Voimakas koneistaminen 1960-luvulla näkyy koneiden ja kaluston poistojen ja kunnossapidon nousuna yli 50 %:lla. Kaikkiaan on tuotantopanosten käytön kehitys ollut verraten tasaista 1960-luvulla lukuunottamatta vuotta 1962/63, jolloin katovuoden seurauksena jouduttiin turvautumaan suuressa määrin

Kuvio 18. Kustannusten kehitys 1961-1975
1961=100

ulkomailta tuotuihin rehuihin. Kustannusten määräkehitys suhdelu-
kuina on ollut seuraava.

	Tarvike- kustannus	Palkka- kustannus	Kone- ja kalusto- kustannus	Rakennus- kustannus	Kustannus yhteensä
1960/61	100	100	100	100	100
1961/62	104	90	107	103	103
1962/63	139	88	114	106	120
1963/64	127	73	120	106	114
1964/65	135	69	125	100	118
1965/66	135	67	129	102	119
1966/67	134	59	149	107	122
1967/68	143	52	148	111	125
1968/69	155	48	149	115	131
1969/70	164	42	155	119	136

Tuotantopanosten keskimääräinen lisäys 1960-luvulla on ollut 3.6
% vuotta kohti. Vuosittaiset muutokset ovat olleet seuraavat.

1961/62	+ 2.6 %	1966/67	+ 1.9 %
1962/63	+18.0 "	1967/68	+ 2.9 "
1963/64	- 6.2 "	1968/69	+ 4.6 "
1964/65	+ 3.4 "	1969/70	+ 4.0 "
1965/66	+ 1.0 "		

Taulukko 22. Maatalouden kustannukset kalenterivuosina
1969-1975 vuoden 1970 hintatasossa

	Tarvike- kustannus	Palkka- kustannus	Kone- ja kalusto- kustannus	Rakennus- kustannus	Korko- kustannus	Kustannukset yhteensä
	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk	milj.mk
1969	1067.1	164.5	451.3	228.2	106.5	2017.6
1970	1095.9	137.9	478.3	265.8	110.8	2088.7
1971	1169.7	112.3	487.9	270.0	116.9	2156.8
1972	1181.9	102.1	490.8	265.2	115.4	2155.4
1973	1250.4	104.1	496.1	226.4	110.8	2187.8
1974	1311.8	92.5	516.0	208.3	97.5	2226.1
1975	1389.7	84.9	523.7	208.6	87.8	2294.7

Suhdeluvut ovat vastaavasti vuosina 1969-1975 olleet seuraavat.

	Tarvike- kustannus	Palkka- kustannus	Kone- ja kalusto- kustannus	Rakennus- kustannus	Kustannukset yhteensä
1969	97	119	94	86	97
1970	100	100	100	100	100
1971	107	81	102	102	103
1972	108	74	103	100	103
1973	114	75	104	85	105
1974	120	67	108	78	107
1975	127	62	109	78	110

Tuotantopanosten käytön kasvu 1970-luvun alkupuoliskolla on ollut vain 1.6 % vuotta kohti laskettuna. Eri vuosina muutokset ovat olleet seuraavat.

1970	+ 3.6 %	1973	+ 1.5 %
1971	+ 3.2 "	1974	+ 1.8 "
1972	- 0.1 "	1975	+ 3.1 "

1970-luvulla on kustannusten volyymin kasvu ollut hitaampaa kuin edellisellä vuosikymmenellä. Vuonna 1975 tapahtunut 3 %:n nousu edellisestä vuodesta johtui pääasiassa rehukustannuksista, kun kyseisenä vuonna valkuaistarpeen tyydyttämiseksi maatalouteen jouduttiin tuomaan poikkeuksellisen runsaasti soijaa ja maissia.

C. Maataloustulo

Maatalouden kokonaistuoton ja kustannusten erotus eli maataloustulo on se osa kokonaistuotosta, mikä jää maataloudenharjoittajalle korvaukseksi työstä ja koroksi yritykseen sijoitetuille omille pääomille. Tässä tarkasteltavien laskelmien mukaiset maataloustulot eivät kuitenkaan tasollisesti osoita eri vuosien todellista maataloustuloa, koska luotettavien tietojen puuttuessa poissjääneet erät koskevat pääasiassa kustannuksia, tuottopuolella sitävastoin pois jätettyjen erien merkitys on hyvin vähäinen. Tämän vuoksi on maataloustulon tarkastelussa otettava huomioon, että se lähinnä osoittaa maataloustulon kehityksen vuodesta toiseen, mutta ei sensijaan tasoltaan täsmällisesti sitä tuloa, mikä maatalousyrittäjille on jäänyt suoritettun työn korvauksena ja omien pääomien korkona. Maatalouden tuotto-, kustannus ja maataloustulo käyvin hinnoin on esitetty taulukoissa 23 ja 24.

Taulukko 23. Maatalouden kokonaistuotto, kustannukset ja maataloustulo 1960/61-1969/70

	Kokonaistuotto milj.mk	Kustannukset milj.mk	Maataloustulo milj.mk	Suhdeluku
1960/61	1927.8	778.5	1149.3	100
1961/62	2048.0	812.2	1235.8	108
1962/63	2103.1	991.8	1111.3	97
1963/64	2417.4	991.6	1425.8	124
1964/65	2733.9	1113.1	1620.8	141
1965/66	2841.8	1154.8	1687.0	147
1966/67	2898.3	1235.9	1662.4	145
1967/68	3267.6	1371.2	1896.4	165
1968/69	3538.5	1472.5	2066.0	180
1969/70	3757.7	1566.1	2191.6	191

Kustannuskehitys on 1960-luvulla ollut hieman kokonaistuoton kehitystä nopeampi. Kokonaistuotto nousi vuodesta 1960/61 vuoteen 1969/70 95 % ja kustannukset 101 %. Maataloustulon nousuksi muodostui vastaavasti 91 %. Maataloustulo nousi 1960-luvulla keskimäärin 8 % vuotta kohti, mutta vuosittaiset vaihtelut ovat olleet huomattavat.

1961/62	+ 7.5 %	1966/67	- 1.5 %
1962/63	-10.1 "	1967/68	+14.1 "
1963/64	+28.3 "	1968/69	+ 8.9 "
1964/65	+13.7 "	1969/70	+ 6.1 "

Vastaavasti on vuodesta 1970 vuoteen 1975 nousua kokonaistuotossa 96 %. Kustannukset ovat nousseet kuitenkin enemmän eli 112 %, joten maataloustulon nousuksi jää 76 %. 1970-luvun alkupuolella ovat

Taulukko 24. Maatalouden kokonaistuotto, kustannukset ja maataloustulo 1969-1975

	Kokonaistuotto milj.mk	Kustannukset milj.mk	Maataloustulo milj.mk	Suhdeluku
1969	3797.8	1937.7	1860.1	107
1970	3832.0	2088.7	1743.3	100
1971	4141.7	2298.6	1843.1	106
1972	4591.4	2457.2	2134.2	122
1973	5019.5	2840.9	2178.6	125
1974	5870.4	3550.2	2320.2	133
1975	7495.0	4428.8	3066.2	176

maataloustulon kohdalla vuosittaiset muutokset olleet seuraavat.

1970	- 6.3 %	1973	+ 2.1 %
1971	+ 5.7 "	1974	+ 6.5 "
1972	+15.8 "	1975	+32.2 "

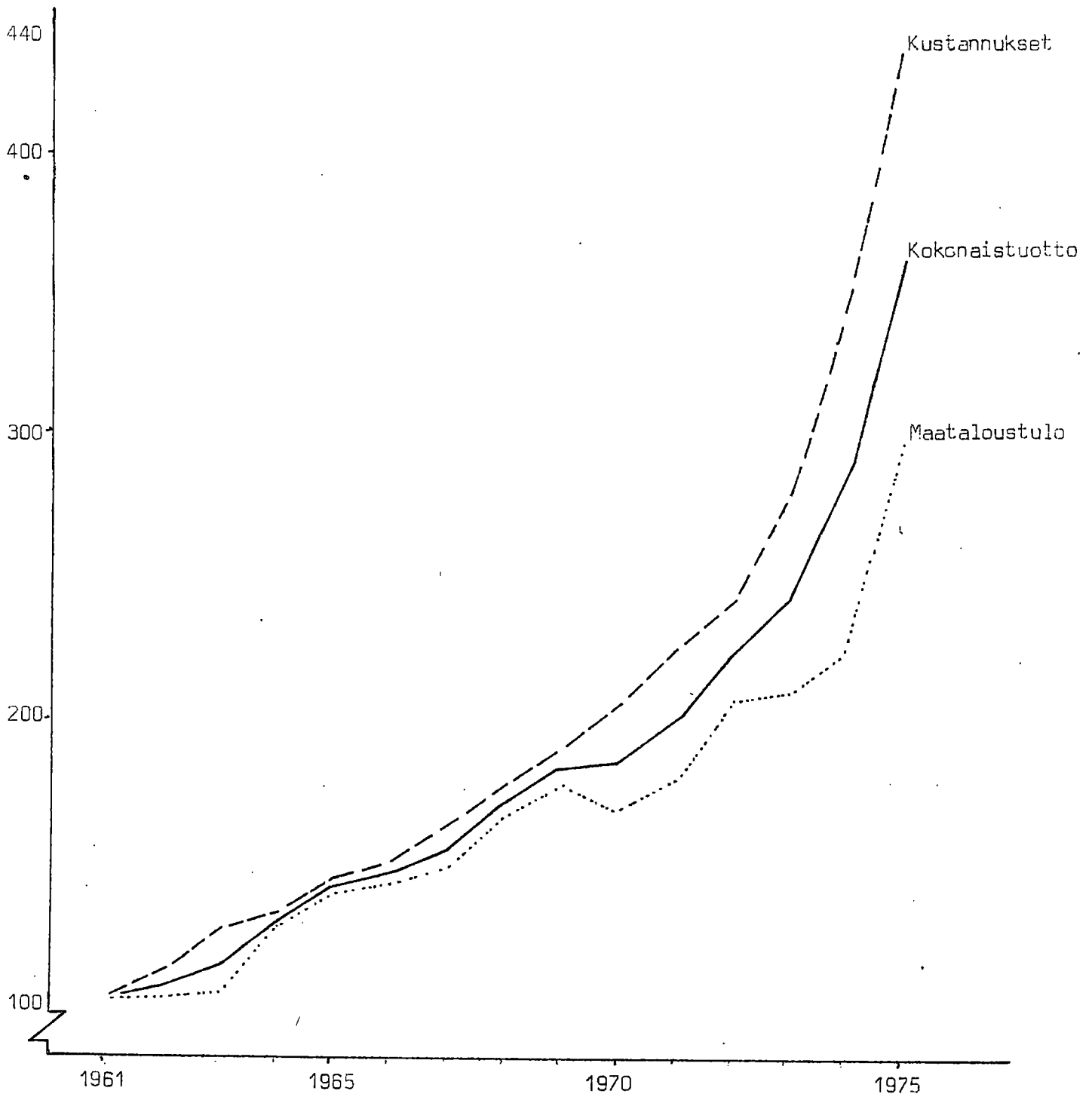
Kokonaislaskelmien mukaan on maataloustuloksi jäävä osuus kokonaistuotosta ollut esimerkiksi vuonna 1969 49 %, mutta on jatkuvasti alentunut 1970-luvulla kustannusten tuottoa nopeamman nousun johdosta. Vuosina 1974 ja 1975 oli maataloustulon osuus 40-41 % maataloustulosta.

Koko tutkittavaa aikaväliä koskeva kokonaistuoton, kustannusten ja maataloustulon kehitys on esitetty kuviossa 19. Satovuosittaiset sarjat on muunnettu kalenterivuosia vastaaviksi ja 1960-luvun ja 1970-luvun tulokset ketjutettu vuoden 1969 perusteella. Vuodesta 1961 ovat kustannukset nousseet 4.4-kertaisiksi ja kokonaistuotto 3.6-kertaiseksi. Maataloustulon nousu on siten 2.9-kertainen.

Maataloustulon reaalisen kehityksen osoittamiseksi on laskettu maataloustulo kiinteähintaisen kokonaistuoton ja kustannuksen erotuksena. Vuosilta 1960/61-1969/70 laskettuna vuoden 1961/62 hintatasossa on tulokset esitetty taulukossa 25. Kuten aikaisemmin on jo mainittu ei kiinteähintaisiin sarjoihin sisälly hintapoliittista tukea eikä satovahinkokorvauksia. Kun kokonaistuoton volyymin keskimääräinen nousu 1960-luvulla oli 1.8 % vuotta kohti ja kustannusten

Taulukko 25. Kokonaistuotto, kustannukset ja maataloustulo satovuosina 1960/61-1969/70 vuoden 1961/62 hintatasossa

	Kokonaistuotto milj.mk	Kustannukset milj.mk	Maataloustulo milj.mk	Suhdeluku
1960/61	1914.9	790.5	1124.4	100
1961/62	1996.5	812.2	1184.3	105
1962/63	1991.9	960.2	1031.7	92
1963/64	2110.3	901.3	1209.0	108
1964/65	2120.4	931.7	1188.7	106
1965/66	2125.9	942.1	1183.8	105
1966/67	2078.6	962.0	1116.6	99
1967/68	2109.6	988.4	1121.2	100
1968/69	2140.6	1034.0	1106.6	98
1969/70	2237.4	1074.4	1163.0	103

Kuvio 19. Maatalouden kokonaistuoton, kustannusten ja maataloustulon kehitys 1961=100

vastaavasti kaksinkertainen eli 3.6 %, jää maataloustulon reaaliarvon nousuksi 0.7 % vuotta kohti. Vuosittaiset vaihtelut ovat olleet seuraavat.

1961/62	+ 5.3 %	1966/67	- 5.7 %
1962/63	-12.9 "	1967/68	+ 0.4 "
1963/64	+17.2 "	1968/69	- 1.3 "
1964/65	- 1.7 "	1969/70	+ 5.1 "
1965/66	- 0.4 "		

Vuosien 1969-1975 kokonaistuotto, kustannus ja maataloustulo on vuoden 1970 hintatasossa esitetty taulukossa 26. Kokonaistuoton

Taulukko 26. Kokonaistuotto, kustannukset ja maataloustulo kalenterivuosina 1969-1975 vuoden 1970 hintatasossa

	Kokonaistuotto milj.mk	Kustannukset milj.mk	Maataloustulo milj.mk	Suhdeluku
1969	3713.8	2017.6	1696.2	106
1970	3687.4	2088.7	1598.7	100
1971	3815.2	2156.8	1658.4	104
1972	3878.4	2155.4	1723.0	108
1973	3798.7	2187.8	1610.9	101
1974	3727.5	2226.1	1501.4	94
1975	3893.6	2294.7	1598.9	100

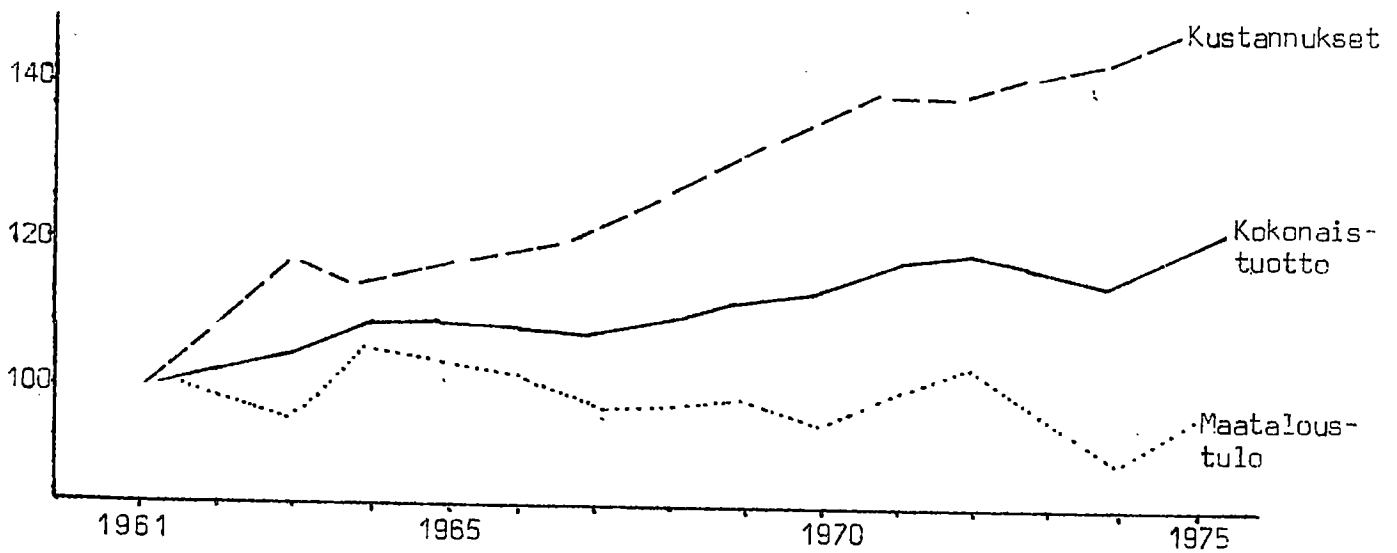
volyymien nousu 1970-luvun alkuvuoliskolla jäi 0.8 %:iin vuotta kohti eli tuntuvasti pienemmäksi kuin 1960-luvulla keskimäärin. Kustannusten volyymin keskimääräinen nousu 1.6 % vuotta kohti oli niinkään pienempi kuin 1960-luvulla keskimäärin. Reaalisen maataloustulon vuosittaisten muutosten keskiarvo on -0.8 %, mikä muodostuu seuraavista yksittäisten vuosien muutoksista.

1970	- 5.7 %	1973	- 6.5 %
1971	+ 3.7 "	1974	- 6.8 "
1972	+ 3.9 "	1975	+ 6.5 "

Edellä on maataloustulon tarkastelun yhteydessä esitetty kunkin vuoden määrien ja hintojen perusteella laskettujen kokonaistuoton, kustannusten ja maataloustulon kehitys koko tarkastelun alaiselta aikaväliltä. Samoin on laskettu vastaavista kiinteähintaisista sarjoista volyymikehitys vuosilta 1961-1975,

mikä on esitetty kuviossa 20. Kokonaistuoton volyyymi on kyseisenä aikana noussut 1.2-kertaiseksi, kustannusten volyyymi sitävastoin 1.5-kertaiseksi. Maataloustulon reaalin arvon voidaan todeta vain muutamana vuonna ylittäneen 1960-luvun alussa vallinneen tason. Vuosina 1973-1975 se on jäänyt tuntuvasti edellisiä vuosia ja etenkin 1960-luvun puolivälissä saavutettua tasoa alhaisemmaksi.

Kokonaistuotannossa tapahtuneen kasvun voidaan katsoa kuluneen tuotantopanosten lisäykseen.

Kuvio 20. Kokonaistuoton, kustannusten ja maataloustulon volyyymi-kehitys 1961-1975. 1961=100

Liitteet

Liite 1	Kokonaistuoton ja kustannusten laskentaperusteet
Liitetaulukot	
Taulukko 1	Maatalouden kokonaistuotto satovuosina 1960/61-1969/70 kunkin vuoden määrin ja hinnoin
Taulukko 2	Maatalouden kokonaistuotto kalenterivuosina 1969-1975 kunkin vuoden määrin ja hinnoin
Taulukko 3	Maatalouden kokonaistuottoon kuuluvat määrät satovuosina 1960/61-1969/70
Taulukko 4	Maatalouden kokonaistuottoon kuuluvat määrät kalenterivuosina 1969-1975
Taulukko 5	Maataloustuotteiden keskimääräiset hinnat satovuosina 1960/61-1969/70
Taulukko 6	Maataloustuotteiden keskimääräiset hinnat kalenterivuosina 1969-1975
Taulukko 7	Maatalouden kokonaistuotto satovuosina 1960/61-1969/70 satovuoden 1961/62 hintatasossa
Taulukko 8	Maatalouden kokonaistuotto kalenterivuosina 1969-1975 vuoden 1970 hintatasossa
Taulukko 9	Maatalouden kustannukset satovuosina 1960/61-1969/70 kunkin vuoden määrin ja hinnoin
Taulukko 10	Maatalouden kustannukset kalenterivuosina 1969-1975 kunkin vuoden määrin ja hinnoin
Taulukko 11	Maatalouden kustannukset satovuosina 1960/61-1969/70 satovuoden 1961/62 hintatasossa
Taulukko 12	Maatalouden kustannukset kalenterivuosina 1969-1975 vuoden 1970 hintatasossa
Taulukko 13	Tärkeimpien kasvien viljelyalat 1960-1975
Taulukko 14	Tärkeimpien kasvien keskisadot 1960-1975
Taulukko 15	Tärkeimpien kasvien kokonaissadot 1960-1975
Taulukko 16	Kotieläinten lukumäärät 1960-1975
Taulukko 17	Kotieläintuotokset 1960-1975
Taulukko 18	Maatalouden hintaindeksit
Kartta 1	Maidon tuotantoavustusalueet
Kartta 2	Lihan tuotantoavustusalueet ja rukiin sekä sokerijuurikkaan lisähinta-alue

Kokonaistuoton ja kustannusten laskentaperusteet

1. Kokonaistuotto

Vilja. Tuottoon kuuluva vilja käsittää markkinoitun määrän vuosina 1960/61-1969/70 siemen- ja rehuviljaa lukuunottamatta - lisäksi viljelmillä omaan ruokatalouteen käytetyn määrän. Kauppaan tulleesta viljasta on rehun osalta otettu kuitenkin huomioon vientiin menneet erät. Vuodesta 1969 lähtien on tuottoon laskettu koko kauppaantulomäärä, joka sisältää siten myös sekä siemeneksi että rehuksi myydyn viljan.

Peruna. Ruokaperunan markkinoilletulomääristä ei ole tilastoa käytettävissä. Tuottoon kuuluva määrä on vuosina 1960/61-1969/70 arvioitu virallisten kulutustutkimusten tulosten perusteella. Maatalahallituksen sadonkäyttötilaston perunan myyntiä ja viljelmien kulutusta koskevia lukuja on käytetty vuodesta 1969 lähtien. Teollisuuden käyttämä perunamäärä on laskelmassa otettu erikseen huomioon.

Muut kasvit. Tuottoon kuuluva sokerijuurikkaiden määrä käsittää juurikassokeritehtaiden vastaanottaman sokerijuurikasmäärän. Öljykasvien siemenmäärä on vastaavasti öljynpuristamoiden vastaanottama rypsin siemenen määrä. Ruokajuurikasvien kohdalla ei ole riittävän tarkkoja tilastotietoja käytettävissä sen paremmin markkinoilletulomääristä kuin viljelmien ruokataloudessa käytetyistä määristäkään. Tuottoon kuuluvat määrät on sen vuoksi arvioitu virallisten kulutustutkimusten perusteella. Pellossa tuotetuksi on arvioitu kotimaisesta kulutuksesta 3/4.

Todettakoon, että kasvinviljelytuottoon käsillä olevissa laskelmissa ei eritä tuotteita luotettavien määrä- ja hintatietojen puuttuessa ole voitu ottaa huomioon. Tällaisia ovat mm. maataloudesta myyty heinäsiemen ja heinä. Näiden merkitys maatalouden kokonaistuotossa on kuitenkin erittäin vähäinen.

Maito. Tuottoon kuuluva määrä käsittää meijerien vastaanottaman maitomäärän, tiloilta suoraan kulutukseen tinkimaitona myydyn maidon ja viljelmillä ruokatalouteen käytetyn maidon määrän sekä kotivoin ja -juuston valmistukseen käytetyn maidon. Nämä tilastoidaan maatilahallituksen tilastotoimistossa.

Liha. Lihan osalta on tuottoon laskettu kuuluvaksi naudanlihan, pikkuvasikanlihan, sianlihan, lampaanlihan ja hevosenlihan tuotomäärät sekä vuodesta 1969 alkaen myös siipikarjanliha. Vuosina 1960/61-1969/70 ei viimeksimainittua ole otettu laskelmissa huomioon, koska määrien ollessa pieniä luotettavien hintatietojen saaminen on tuottanut vaikeuksia.

Kananmunat. Kananmunien koko tuotos on luettu kokonaistuottoon kuuluvaksi. Haudontoihin eli kanakannan uusimiseen tarvittavaa kananmunamäärää ei laskelmissa ole vähennetty kokonaistuotosta. Voidaan arvioida, että haudontoihin käytetään n. 1 % koko tuotoksesta.

Villa. Villa on ollut laskelmissa mukana koko tarkasteltavan ajan huolimatta siitä, että sen merkitys kokonaistuotossa on käynyt kovin vähäiseksi.

2. Kokonaistuottoon kuuluvien määrien hinnoittelu

Kokonaistuoton arvoa laskettaessa on tuottoon kuuluvat määrät hinnoiteltu keskimääräisillä tuottajahinnoilla. Vuosina 1960/61-1969/70 koskevissa laskelmissa tuottajahintoihin sisältyvät myös tuotantovastukset. Vuodesta 1969 lähtien lasketussa uudistetussa sarjassa sitävastoin aluetuki on erotettu hinnoittelussa käytetyistä hinnoista ja se sisältyy laskelmaan erillisinä tukierinä. Samoin on laskelmissa omina erinään otettu huomioon vuodesta 1974 lähtien maksettu maidon lisähinta ja naudanlihan tuotantopalkkio. Tällöin aluetuki ja viimeksi mainitut lisähinnat ovat laskelmissa mukana vain markkinoitujen määrien osalta, joten viljelmien omavaraiskulutukset tulevat hinnoiteltua perushinnoilla eli hinnoilla, joihin ei aluetuki sisälly.

Hintatiedot on saatu suurelta osalta Pellervo-Seuran Markkinatutkimuslaitoksen ja Työväen Taloudellisen Tutkimuslaitoksen tilastoista. Maidon hinta on maatilahallituksen tilastoima, kaikki meijerit käsittävä keskimääräinen tilityshinta. Siihen on lisätty 1.7.1969 alkaen perityt, maidon tuottajien meijeristä ostaman voin hinnanalennamiseen käytettyjä varoja vastaavat ns. voin hinnanalennusmaksut. Vuodesta 1973 lähtien maatilahallitus on kerännyt myös lihan hintatiedot, jotka kattavat maan kaikki teurastamot.

3. Kustannukset

Väkilannoitteet ja kalkki. Laskelmassa on 1960-luvulla käytetty lannoitevuosina myytyjen ravinteiden määriä, sekä laskettu seoksina myytyjen ravinteiden kohdalla lisäksi rakeistus- ja sekoituspalkkio. Vuodesta 1969 lähtien laskelma on laadittu kalenterivuosina myytyjen tavarakilojen pohjalta. Lannoitemäärästä on jätetty huomioonottamatta erityisesti metsä- ja puutarhalannoitukseen tarkoitettut lannoitteet sekä vuodesta 1969 lukien lisäksi Kemiran arvioimat metsälannoitteiksi käytetyt määrät muista lannoitteista. Kalkin myyntimääriä on laskelmassa käytetty sellaisinaan.

Väkirehukustannus on öljyväkirehujen osalta laskettu vuosina 1960/61-1969/70 maahan tuotujen valmiiden rehujen sekä tuoduista öljykasvien siemenistä öljyynpuristuksen yhteydessä saadun rehumäärän perusteella. Tällöin on viimeksi mainitut laskettu eri öljykasvien siementen kohdalla niiden keskimääräisten rehusaalisprosenttien mukaan. Vuodesta 1969 lähtien väkirehukustannus on laskettu rehutehtaiden valmistamien rehuseosmäärien sekä sekoittamattomina myytyjen väkirehujen perusteella. Kustannus käsittää lisäksi vehnän jauhatuksen sivutuotteet, samoin siihen on luettu rehumaitojauhe ja herajauhe sekä sokeriteollisuudessa syntyneet rehut.

Kuoritun maidon määränä on laskelmaan otettu viljelmille palaute-
tun määrän ohella kotivoin ja -juuston valmistuksessa jäävän kuoritun maidon määrä. Vuodesta 1969 lähtien on käytetty palautettua määrää sellaisenaan lisättynä meijerisikaloissa käytetyn kuoritun maidon määrällä.

Rehunsäilöntäkustannus on laskettu AIV-liuoksen ja -suolan, viherliuoksen ja -suolan sekä muurahaishapon myyntimäärien perusteella. Maatalouden kasvinsuojelukustannuksen laskeminen perustuu maatalouteen myytyjen, rikkaruohojen sekä kasvitautien ja tuholaisten torjunta-aineiden myyntiarvoihin.

Nestemäisten polttoaineiden kustannus on 1960-luvulla laskettu maatalouslaskentojen, ajoneuvorekisterin ja koneiden myynneistä saatujen tietojen perusteella arvioitujen traktorien, leikkuupuima-

koneiden ja polttomoottorien lukumäärien sekä koneiden keskimääräisen vuotuisen käytön sekä keskimääräisen polttonesteiden kulutuksen perusteella. Traktorien keskimääräistä vuotuista käyttöaika maatalouden juoksevilla töissä sekä leikkuupuimurin käyttöaika laskettaessa on käytetty kirjanpitoiltojen aineistoa. Polttoaineen kulutuksen konetta kohti on maatalouskoneiden tutkimuslaitos arvioinut. Vuosina 1969-1975 on käytetty perustana traktorin ja leikkuupuimakoneen polttoainekustannuksia kirjanpitoiltoilta. Tällöin kustannuksiin sisältyvät myös voiteluaineet. Polttoainekustannus ei kuitenkaan sisällä viljan kuivatukseen käytettyä polttoainetta, koska sen arvioimiseen - eri vuosien sääolosuhteet huomioonottaen - ei ole riittävästi tietoja käytettävissä.

Siemenkustannus on laskelmaan otettu 1960-luvulla vain tuontisiemenen osalta. Kaupan kautta kulkeneen kotimaisen viljan siemenen määrä on viime vuosina huomattavasti lisääntynyt, minkä vuoksi on katsottu aiheelliseksi vuodesta 1969 alkaen sisällyttää ostosiemen myös tältä osin laskelman kustannuksiin. Tällöin tulevat myös näiltä osin kaupan palkkiot, lajittelukustannukset ym. huomioitua kustannuksina.

Sähkön kulutus maatalouteen on Suomen Sähkölaitosyhdistyksen arvioima.

Kotieläinten keinosiemennys-, karjantarkkailu- ja eläinlääkintämenot on selvitetty kannattavuustutkimuksen kirjanpitoiltoilla, joilta saatuja keskimääräistietoja on käytetty koko maan ko. kustannuserää arvioitaessa.

Kustannuslaskelmassa on 1960-luvulla palkatun työn työpanos laskettu vuoden 1959 maatalouslaskennasta saatujen naisten ja miesten työtuntien perusteella, joita on muutettu samassa suhteessa kuin kirjanpitoiltoilla on tapahtunut muutosta palkkavaen työn määrässä. Vuodesta 1969 lähtien on työpanoksena käytetty maatilahallituksen otantatiedustelun mukaista sarjaa tehdyistä työpäivistä. Työpäivän pituudeksi on laskettu 8 tuntia.

Kokonaislaskelman kone- ja kalustokustannusta laskettaessa on 1960-luvulla käytetty maatalouden kannattavuustutkimukseen kuu-

luvien kirjanpitotilojen koneiden ja kaluston poisto- ja kunnossapitokustannuksia mk/ha, joista on laskettu koko maan peltoalaa käyttäen kokonaiskustannuserän arvo. Vuonna 1968 uusittiin maatalouden verotusjärjestelmä, jolloin myös kannattavuustutkimuksessa siirryttiin käyttämään verotusarvoja. Laskentaperusteissa tapahtuneen muutoksen vuoksi ei kannattavuustutkimuksesta enää ollut saatavissa käyttökelpoista tietoa näiden kustannuserien laskemiseksi kokonaislaskelmaa varten. Tästä syystä on vuodesta 1969 lähtien siirrytty käyttämään Tilastokeskuksessa laadittuihin kansantulolaskelmiin sisältyviä kone- ja kalustokustannuseriä, jotka käsittävät sekä poistot että kunnossapidon.

Rakennuskustannus sisältää maatalouden talousrakennusten poisto- ja kunnossapitokustannuksen. Samoin kuin kone- ja kalustokustannuksissa on rakennuskustannusten arvioiminen 1960-luvun lopulle asti perustunut kirjanpitotilojen tuloksiin, joista oli kuitenkin luovuttava, kun kannattavuustutkimuksessa siirryttiin käyttämään verotusarvoja maatalouden verotusjärjestelmän uusimisen yhteydessä. Vuosien 1969-1975 laskelmissa on käytetty Tilastokeskuksen kansantulolaskelmien rakennusten poisto- ja kunnossapitokustannuseriä. Sekä koneiden ja kaluston että rakennusten kunnossapitokustannusten laskemisessa Tilastokeskus käyttää maatalouden kannattavuustutkimuksen keskimääräislukuja. Poistojen laskenta suoritetaan rakennusten kohdalla Tilastokeskuksen talonrakennustilastosta vuosittain saatavien, valmistuneita ja rakenteilla olevia maatalousrakennuksia koskevien tietojen perusteella. Poistoprosentti kivirakennusten kohdalla on 2 ja puurakennusten kohdalla 2.5. Koneiden ja kaluston poistot lasketaan Tilastokeskuksen suorittamien, vuotuisia kone- ja kalustoinvestointeja koskevien selvitysten perusteella. Nykyinen keskimääräinen poistoprosentti on 9.2.

Kokonaislaskelmaan on luottolaitosten omasta luotonannosta laskettu maatalouden osuudeksi 2/3, jota myös kansantulolaskelmissa on käytetty varsinaisen maatalouden osuutena ko. sektorin luotonannosta. Valtion luotot varsinaiseen maatalouteen on arvioitu maatalolahallituksessa.

4. Kustannuserien hinnoittelu

Tuotantopanosten hinnoittelu on suoritettu viljelijän maksamilla keskihinnoilla, niiltä osin kuin näitä on ollut käytettävissä. Suurelta osalta on kuitenkin jouduttu käyttämään ohjevähittäishintoja, jolloin ei ole voitu ottaa huomioon yksityisille viljelijöille myönnettyjä kausi-, paljous- tai muita alennuksia samoin kuin ei myöskään toisaalta rahti- ja jakelukustannuksia.

Väkilannoitteiden hintoina on käytetty vahvistettuja vähittäishintoja, jotka tarkoittavat 50 kg:n säkkeihin pakattua tavaraa täysin varastokuormin vastaanottoasemalle toimitettuna. Kalkin hinnat ovat vähittäishintoja vapaasti tehtaalla.

Väkirehut on hinnoiteltu hinnanvahvistuksen alaisten väkirehujen osalta vahvistettujen vähittäishintojen mukaan. Muiden väkirehujen esim. seosten kohdalla on käytetty keskusliikkeiden ohjehintoja. Viljelijöille toimitettujen melassirehujen samoin kuin kuorituksen maidon ja rehumaitojauheen sekä herajauheen hinnat ovat viljelijöiltä perittyjä keskihintoja. Nestemäisten polttoaineiden hintoina on käytetty Tampereen vähittäishintoja, joiden on katsottu vastaavan koko maan keskimääräistä hintatasoa. Kun moottoriajoneuvoista annetun lain perusteella polttoöljyn käyttö tuli 1.7.1965 mahdolliseksi traktoreissa niitä maataloustöihin käytettäessä, tuli samanaikaisesti voimaan dieseltraktorien osalta ajoneuvovero, joka korvasi muihin polttoaineisiin sisältyvät polttoaineveron. Ajoneuvoveron voitiin katsoa liittyvän polttoaineiden hintoihin, minkä vuoksi se on erikseen otettu kustannuseränä huomioon. Ajoneuvovero on ollut voimassa v:n 1974 loppuun asti.

Maatalouden palkatun työn hintana käytetään Tilastokeskuksen julkaisemia maataloustyöntekijäin keskituntiansioita.

Palkkatyöhön liittyvät kustannukset on otettu huomioon kulloinkin voimassa olleiden lakien ja muiden sopimusten maksuperusteiden mukaan. Sosiaalikustannuksiin on luettu sosiaaliturvamaksu,

tapaturmavakuutusmaksu, eläkevakuutusmaksu (TEL ja LEL) ja työttömyysvakuutusmaksu sekä v:sta 1969 lähtien lisäksi vuosilomapalkkojen ja sairaspalkkojen osuus sekä arkipyhäkorvaus.

Korkokustannus lasketaan luottokannasta luottolaitosluottojen osalta säästö- ja osuuspankkien keskikoron ja erikseen valtion maatalousluottojen osalta näistä maksetun keskikoron mukaan. Lisäksi on otettu erikseen huomioon pankkien vuosina 1966-1970 perimät indeksilisät.

Taulukko 1. Maatalouden kokonaistuotto satovuosina 1960/61-1969/70 kunkin vuoden määrin ja hinnoin ¹⁾, milj.mk

	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
Ruis	68.6	48.2	42.7	46.8	76.2	94.9	62.6	57.8	68.2	54.4
Vehnä	128.5	142.8	122.2	148.6	188.3	209.3	174.5	186.3	235.0	232.6
Ohra	21.6	20.4	11.8	20.6	13.2	15.0	20.0	20.5	27.7	48.5
Kaura	10.9	5.7	2.3	7.7	3.2	14.8	13.4	9.3	13.9	13.1
Herne	0.9	0.7	0.6	0.5	0.8	1.1	0.4	0.4	0.4	0.5
Ruokaperuna	34.5	64.6	59.7	55.2	72.5	56.3	73.8	96.4	80.9	34.1
Teollisuusperuna	12.9	5.3	2.1	6.2	1.6	9.4	7.3	4.1	6.0	7.8
Sokerijuurikas	39.5	40.2	37.3	48.5	49.5	48.4	63.3	47.8	41.8	44.5
Ravintoöljykasvit	3.1	5.0	5.9	4.8	5.9	5.3	2.1	6.8	4.8	6.2
Ruokajuurikasvit	5.8	9.3	12.5	10.1	11.9	11.9	11.2	12.2	13.2	12.9
Maito	1118.8	1163.9	1205.5	1432.5	1586.3	1588.6	1579.7	1854.7	1956.6	1883.0
Naudanliha	177.4	196.7	211.7	232.5	271.8	307.3	342.2	381.5	466.0	618.6
Pikkuvassikanliha	7.7	7.1	7.6	7.1	7.6	5.5	4.6	3.9	3.5	3.5
Sianliha	153.4	173.8	192.9	198.4	219.0	234.1	267.1	309.9	334.0	382.3
Lampaanliha	8.0	7.0	5.6	5.2	5.9	6.5	5.6	5.5	5.5	6.1
Hevosenliha	6.0	5.7	4.2	4.9	5.9	9.7	12.4	13.4	14.6	16.4
Kananmunat	106.0	98.1	111.1	121.8	133.8	145.0	161.6	159.8	164.9	183.2
Villi	2.0	2.0	2.0	1.3	1.5	1.7	1.7	1.6	1.5	1.5
Yhteensä	1905.6	1996.5	2037.7	2352.7	2654.9	2764.8	2803.5	3171.9	3438.5	3659.2
Hintapoliittinen tuki	22.2	51.5	65.4	64.7	79.0	77.0	94.8	95.7	100.0	98.5
Kokonaistuotto	1927.8	2048.0	2103.1	2417.4	2733.9	2841.8	2898.3	3267.6	3538.5	3757.7

¹⁾ Hintoihin sisältyvät tuotantoavustukset

²⁾ Sisältää lehmänpitolakkion ja viljelmäkköön mukaisen tuen, joka satovuonna 1960/61 on kalenterivuodelta 1961, satovuonna 1961/62 kalenterivuodeilta 1962 jne.

Taulukko 2. Maatalouden kokonaistuotto kalenterivuosina 1969-1975 kukin vuoden määrin ja hinnoin, milj.mk

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Ruis	65.4	67.9	72.0	79.6	81.0	83.6	74.9
Vehnä	262.4	261.8	209.0	245.8	259.0	279.1	343.3
Ohra	105.8	130.5	161.7	186.9	174.9	162.2	277.2
Kaura	71.3	98.6	109.7	114.7	79.3	73.3	155.6
Ruokaperuna	63.6	59.0	54.5	70.6	117.4	103.9	146.5
Teollisuusperuna	8.3	15.2	10.4	10.4	10.5	12.1	20.1
Sokerijuurikas	44.3	56.2	63.1	81.8	90.4	96.2	144.7
Rypsi	6.5	5.0	7.5	5.7	15.3	17.4	34.5
Vihannekset ja juurikasvit	12.4	11.7	14.0	13.3	16.5	19.9	24.8
Maito	1923.0	1753.6	1808.9	2002.5	2120.8	2375.8	2659.6
Naudanliha	539.2	585.0	648.3	744.8	787.6	993.9	1165.8
Pikkuvasikanliha	3.7	3.2	2.5	2.2	2.0	2.8	3.3
Sianliha	349.9	422.0	556.7	577.6	612.4	711.1	961.4
Lampaanliha	6.0	6.7	8.8	8.8	9.9	11.0	12.3
Hevosenliha	15.4	15.3	17.7	19.9	15.4	11.6	14.4
Siipikarjanliha	8.7	11.9	21.5	20.6	30.6	42.0	59.2
Villa	1.5	1.5	1.5	1.7	1.1	1.2	1.2
Kananmunat	174.7	205.7	233.9	257.2	288.0	327.7	421.1
Yhteensä	3662.1	3710.8	4001.7	4444.1	4712.1	5324.8	6519.6
Hintapolitiittinen tuki	147.7	144.6	177.2	188.5	235.6	290.4	335.6
Maidon lisähinta ja naudanlihan tuotantopalkkio						176.6	566.1
Satovahinkokorvaukset					12.0	188.3	67.5
Kotieläinlänkkömuutos	-12.0	-23.4	-37.2	-41.2	+59.8	-109.7	+6.2
Kokonaistuotto	3797.8	3832.0	4141.7	4591.4	5019.5	5870.4	7495.0

Taulukko 3. Maatalouden kokonaistuottoon kuuluvat satovuosina 1960/61-1969/70 milj.kg

	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
Ruis	141.0	99.3	84.1	87.2	127.4	157.8	105.5	99.7	112.6	105.1
Vehnä	269.2	303.3	284.8	279.1	319.6	352.6	294.4	318.5	376.2	446.5
Ohra	60.4	59.3	32.3	56.2	31.8	35.3	46.2	46.0	59.6	104.6
Kaura	36.5	23.7	6.7	22.3	7.8	38.2	39.5	25.0	35.8	31.9
Herne	1.4	1.0	0.8	0.7	0.9	1.3	0.5	0.5	0.5	0.5
Ruokaperuna	436.3	431.1	428.9	423.6	415.9	410.0	403.5	395.6	389.6	375.3
Teollisuusperuna	187.5	75.8	30.8	90.0	21.0	111.0	79.0	44.5	50.4	65.0
Sokerijuurikas	431.7	446.3	377.9	479.7	394.8	356.6	461.6	424.5	366.6	341.0
Ravintoöljykasvit	4.0	6.5	7.6	6.3	7.5	6.5	2.6	8.8	6.0	7.9
Ruokajuurikasvit	27.6	28.2	28.8	29.5	30.0	30.6	31.2	31.8	32.3	32.3
Maito	3461.5	3592.4	3589.0	3803.9	3705.4	3673.0	3530.9	3557.1	3543.9	3401.4
Naudanliha	62.9	72.3	60.5	90.1	96.4	84.2	88.2	87.3	95.5	119.2
Pikkuvesikanliha	3.3	3.1	3.3	3.2	3.3	2.1	1.6	1.2	0.9	0.8
Sianliha	56.4	64.6	68.9	65.9	67.8	70.1	81.2	90.6	86.3	94.4
Lampanliha	2.6	2.2	1.7	1.6	1.7	1.6	1.2	1.1	1.0	1.1
Hevosenliha	4.0	3.7	3.2	4.5	5.4	5.3	5.1	4.8	4.3	4.6
Kananmunat	41.4	44.4	45.7	49.1	50.7	53.3	56.3	55.5	52.5	58.9
Villa	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2

Taulukko 4. Maatalouden kokonaistuottoon kuuluvat määrät kalenterivuosina 1969-1975, milj.kg

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Ruis	109.9	113.2	115.7	122.2	117.7	117.2	85.8
Vehnä	419.2	431.2	350.0	416.6	424.6	443.0	458.9
Ohra	262.1	307.6	377.7	427.7	389.6	315.0	428.5
Kaura	194.5	258.2	262.7	298.6	198.8	157.4	265.6
Ruokaperuna	294.4	277.0	287.0	252.3	252.3	218.2	230.0
Teollisuusperuna	70.0	142.1	95.0	90.0	76.5	84.2	94.0
Sokerijuurikas	341.0	438.8	464.1	699.0	607.0	628.7	640.3
Rypsi	8.5	6.0	9.0	6.7	15.9	16.6	25.8
Vihannekset ja juurikasvit	32.3	34.0	35.8	31.2	36.6	32.8	32.8
Maito	3554.5	3265.5	3247.6	3240.3	3151.2	3097.5	3107.0
Naudanliha	110.5	105.4	108.6	106.1	97.0	117.9	112.1
Pikkuvesikanliha	0.9	0.7	0.5	0.4	0.3	0.4	0.4
Sianliha	88.8	105.5	131.3	127.5	125.5	125.2	127.0
Lampaanliha	1.1	1.2	1.6	1.4	1.1	1.1	1.1
Hevosenliha	4.4	4.2	4.1	3.6	2.4	1.7	1.8
Siipikarjanliha	2.9	3.7	6.3	6.9	8.3	8.8	11.2
Villi	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1
Kananmunat	55.8	65.3	72.2	73.7	77.2	77.1	80.2

Taulukko 5. Maataloustuotteiden keskimääräiset hinnat p/kg satovuosina 1960/61-1969/70¹⁾

	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
Ruis	48.64	48.58	50.79	53.63	59.83	60.11	59.29	57.95	60.58	61.29
Vehnä	47.75	47.07	42.90	53.23	58.91	59.37	59.29	58.49	62.46	63.30
Ohra	35.75	34.39	36.66	36.64	41.54	42.45	43.26	44.51	46.52	46.40
Kaura	29.87	23.87	34.27	34.39	41.17	38.63	33.83	37.01	38.87	41.17
Herne	66.96	66.73	71.86	76.19	83.55	84.19	81.40	83.19	85.09	92.47
Ruokaperuna	7.90	14.98	13.91	13.04	17.44	13.74	18.29	24.38	20.77	22.42
Teollisuusperuna	6.87	6.97	6.91	6.92	7.69	8.48	9.22	9.29	11.81	12.03
Sokerijuurikas	9.15	9.00	9.87	10.12	12.55	13.56	13.72	11.26	11.40	13.04
Ravintoöljykasvit	76.94	77.14	77.14	76.25	78.21	82.12	79.36	77.08	79.42	79.06
Ruokajuurikasvit	21.09	32.83	43.52	34.09	39.60	38.90	35.66	38.43	40.87	40.04
Maito	32.32	32.40	33.59	37.66	42.81	43.25	44.74	52.14	55.21	55.36
Naudenliha	282.00	272.00	263.00	258.00	282.00	365.00	368.00	437.00	488.00	519.00
Pikkuvassikanliha	233.00	230.00	229.00	223.00	230.00	262.00	269.00	322.00	392.00	433.00
Sianliha	272.00	269.00	280.00	301.00	323.00	334.00	329.00	342.00	387.00	405.00
Lampaanliha	306.00	317.00	327.00	323.00	346.00	408.00	463.00	502.00	550.00	553.00
Hevosenliha	150.00	154.00	131.00	108.00	110.00	183.00	243.00	280.00	339.00	357.00
Kananmunat	256.00	221.00	243.00	248.00	264.00	272.00	287.00	288.00	314.00	311.00
Villi	651.00	665.00	664.00	673.00	754.00	835.00	835.00	822.00	732.00	770.00

¹⁾ Hintoihin sisältyy aluetuki

Taulukko 6. Maataloustuotteiden keskimääräiset hinnat p/kg kalenterivuosina 1969-1975¹⁾

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Ruis	59.5	60.0	62.2	65.1	68.8	71.3	87.3
Vehnä	62.6	60.7	59.7	59.0	61.0	63.0	74.8
Ohra	40.4	42.4	42.8	43.7	44.9	51.5	64.7
Kaura	36.7	38.2	38.8	38.4	39.9	46.6	58.6
Ruokaperuna	21.6	21.3	19.0	28.0	46.5	47.6	63.7
Teollisuusperuna	11.8	10.7	10.9	11.6	13.7	14.4	21.4
Sokerijuurikas	13.0	12.8	13.6	11.7	14.9	15.3	22.6
Rypsi	77.0	83.7	83.1	85.3	96.1	105.1	133.7
Vihannekset ja juurikasvit	38.5	34.4	39.1	42.6	45.1	60.7	75.6
Maito ²⁾	54.1	53.7	55.7	61.8	67.3	76.7	85.6
Naudanliha	488.0	555.0	597.0	702.0	812.0	843.0	1040.0
Pikkuvassikanliha	407.0	456.0	491.0	544.0	671.0	709.0	822.0
Sianliha	394.0	400.0	424.0	453.0	488.0	568.0	757.0
Lampaanliha	546.0	564.0	552.0	625.0	899.0	1001.0	1115.0
Hevosenliha	349.0	364.0	431.0	552.0	640.0	685.0	798.0
Siipikarjanliha	300.0	321.0	341.0	299.0	369.0	477.0	529.0
Villi	758.0	755.0	733.0	854.0	1102.0	1172.0	1196.0
Kananmunat	313.0	315.0	324.0	349.0	373.0	425.0	525.0

¹⁾ Hinnat ilman aluetukea

²⁾ Hintaan sisältyy voin hinnanalennusmaksu

Taulukko 7. Maatalouden kokonaistuotto satovuosina 1960/61-1969/70 satovuoden 1961/62 hintatasossa, milj.mk

	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
Ruis	68.5	48.2	40.9	42.3	61.9	76.7	51.3	48.4	54.7	51.1
Vehnä	126.7	142.8	134.1	131.4	150.4	166.0	138.6	149.9	177.1	210.2
Ohra	20.8	20.4	11.1	19.3	10.9	12.1	15.9	15.8	20.5	36.0
Kaura	8.7	5.7	1.6	5.3	1.9	9.1	3.4	6.0	8.6	7.6
Herne	0.9	0.7	0.5	0.5	0.6	0.9	0.3	0.3	0.3	0.3
Ruokaperuna	65.4	64.6	64.2	63.4	62.3	61.4	50.5	59.3	58.4	56.2
Teollisuusperuna	43.1	5.3	2.1	6.3	1.5	7.7	5.5	3.1	3.5	4.5
Sokerijuurikas	38.8	40.2	34.0	43.2	35.5	32.1	41.5	38.2	33.0	30.7
Ravintoöljykasvit	3.1	5.0	5.9	4.9	5.8	5.0	2.0	6.8	4.6	6.1
Ruokajuurikasvit	9.1	9.2	9.5	9.7	9.8	10.1	10.2	10.5	10.5	10.6
Maito	1121.5	1163.9	1162.8	1232.5	1200.5	1190.0	1144.0	1152.5	1148.2	1102.1
Naudanliha	171.1	196.7	219.0	245.0	262.2	229.0	239.9	237.4	259.8	324.2
Pikkuvassikanliha	7.6	7.1	7.6	7.4	7.6	4.8	3.7	2.8	2.1	1.8
Sianliha	151.7	173.8	185.3	177.3	182.4	188.6	218.4	243.7	232.1	253.9
Lampeanliha	8.2	7.0	5.4	5.1	5.4	5.1	3.8	3.5	3.2	3.5
Hevosenliha	6.2	5.7	4.9	6.9	8.3	8.2	7.9	7.4	6.6	7.1
Kananmunat	2.0	2.0	2.0	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3
Villa	91.5	98.1	101.0	108.5	112.1	117.8	124.4	122.7	116.6	130.2
Kokonaistuotto	1914.9	1996.5	1991.9	2110.3	2120.4	2125.9	2078.6	2109.6	2140.6	2237.4

Taulukko 8. Maatalouden kokonaistuotto kalenterivuosiina 1969-1975 kalenterivuoden 1970 hintatasossa,
milj.mk

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Ruis	65.9	67.9	69.4	73.3	70.6	70.3	51.5
Vehnä	254.5	261.8	212.5	252.9	257.8	268.9	278.5
Ohra	111.1	130.4	160.1	181.3	165.2	133.6	181.7
Kaura	74.3	98.7	108.0	114.1	75.9	60.1	101.4
Ruokaperuna	62.7	59.0	61.1	53.7	53.7	46.5	49.0
Teollisuusperuna	7.5	15.2	10.2	9.6	8.2	9.0	10.1
Sokerijuurikas	43.6	56.2	59.4	89.5	77.7	80.5	82.0
Rypsi	7.1	5.0	7.5	5.6	13.3	13.9	21.6
Vihannekset ja juurikasvit	11.7	11.7	12.7	11.0	13.2	11.3	11.3
Maito	1908.8	1753.5	1744.0	1740.0	1692.2	1663.4	1668.5
Naudanliha	613.3	585.0	602.7	588.9	538.4	654.4	622.1
Pikkuvassikanliha	4.1	3.2	2.3	1.8	1.4	1.8	1.8
Sienliha	355.2	422.0	525.2	510.0	502.0	500.8	508.0
Lampaanliha	6.2	6.8	9.0	7.9	6.2	6.2	6.2
Hevosenliha	16.0	15.3	14.9	13.1	8.7	6.2	6.6
Siipikarjanliha	9.3	11.9	20.2	22.1	26.6	28.2	36.0
Villi	1.5	1.5	1.5	1.5	0.7	0.7	0.7
Kananmunat	175.8	205.7	227.5	232.2	243.2	242.9	252.6
Yhteensä	3728.6	3710.8	3848.2	3908.5	3755.0	3798.7	3889.6
Eläinkannan muutos	-14.8	-23.4	-33.0	-30.1	+43.7	-71.2	+4.0
Kokonaistuotto	3713.8	3687.4	3815.2	3878.4	3798.7	3727.5	3893.6

Taulukko 9. Maatalouden kustannukset satovuosina 1960/61-1969/70 kunkin vuoden määrin ja hinnoin, milj.mk

	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
Väkilannoitteet ja kalkki	142.1	143.4	144.8	188.6	241.0	246.2	253.6	296.8	333.0	373.7
Väkirehuhut	83.1	87.6	195.0	140.4	147.7	158.6	157.8	174.8	171.0	167.6
Kuorittu maito	59.1	60.2	61.2	63.8	66.4	61.6	62.1	67.9	70.2	61.2
Kasvinsuojelukust.	5.8	7.6	10.0	13.2	11.4	12.0	14.0	15.5	20.7	20.7
Rehunsäilöntäaineet	1.5	1.7	1.4	1.6	1.7	2.2	2.2	3.5	5.4	5.3
Sähkö	15.8	16.4	17.0	18.9	20.7	22.1	24.4	29.0	32.7	37.4
Nestem.polttoaineet	31.1	35.3	39.7	41.9	49.9	33.1	36.7	47.5	55.4	56.1
Ajoneuvovero	-	-	-	-	-	7.9	8.4	9.2	9.0	9.8
Ostosiemenet	3.5	5.5	32.3	5.0	14.1	6.5	3.6	4.3	3.8	4.0
Eläinlääkintä-, astutusmaksut ym.	43.8	46.5	54.9	60.7	61.2	67.2	69.9	72.6	89.5	99.2
Palkkakustannus	112.3	104.5	105.5	99.6	108.3	117.9	113.3	108.0	107.7	104.2
Sosiaalikulustannus	8.4	7.9	13.5	13.1	14.5	15.8	15.5	15.5	15.7	15.7
Kone- ja kalusto-kustannus	126.1	138.5	152.1	169.2	184.4	195.3	232.8	253.6	272.0	298.5
Rakennuskustannus	99.1	103.2	111.9	121.1	127.6	134.4	148.2	164.9	181.4	201.8
Velkojen korot	46.8	53.9	52.5	57.5	64.2	74.0	93.4	108.1	105.0	111.9
Kustannukset yhteensä	778.5	812.2	991.8	991.6	1113.1	1154.8	1235.9	1371.2	1472.5	1566.1

Taulukko 10. Maatalouden kustannukset kalenterivuosina 1969-1975 kunkin vuoden määrin ja hinnoin, milj.mk

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Väkilannoitteet ja kalkki	359.5	355.1	385.8	401.8	424.3	519.7	770.2
Väkirehuhut	377.2	423.8	475.7	501.5	644.6	853.8	1022.4
Kuorittu maito	56.8	48.6	38.2	42.0	32.8	33.7	35.6
Kasvinsuojelukustannus	20.2	19.9	23.2	22.8	32.5	49.0	81.6
Rehunsäilöntäaineet	5.2	5.7	7.8	10.6	14.3	23.6	35.5
Sähkö	26.2	32.8	37.4	47.4	57.2	78.2	107.4
Nestem.polttoaineet	56.6	57.1	65.0	67.8	78.2	111.8	97.5
Ajoneuvovero	9.5	10.0	10.7	11.0	11.4	11.4	-
Ostosiemenet	41.1	39.9	57.4	49.9	58.3	64.6	86.3
Eläinlääkintä, astutusmaksut ym.	96.7	103.0	112.4	115.8	124.2	146.8	174.2
Palkkakustannus	121.0	112.4	104.1	113.4	142.0	155.9	178.5
Sosiaalikulutus	26.9	25.5	25.0	29.5	41.2	48.7	62.8
Kone ja kalustokustannus	422.0	478.3	532.8	589.4	662.3	841.1	1092.9
Rakennuskustannus	211.8	265.8	297.0	322.2	354.8	423.0	488.0
Velkojen korot	107.0	110.8	126.1	132.1	162.8	188.9	195.9
Kustannukset yhteensä	1937.7	2088.7	2298.6	2457.2	2840.9	3550.2	4428.8

Taulukko 11. Maatalouden kustannukset satovuosina 1960/61-1969/70 satovuoden 1961/62 hintatasossa,
milj.mk

	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
Väkilannoitteet ja kalikki	146.1	143.4	143.2	178.2	204.2	202.2	198.5	225.8	244.9	276.8
Väkirehuhut	82.6	87.6	181.6	119.6	117.2	123.0	116.3	121.3	117.3	112.3
Kuorittu maito	58.7	60.2	60.2	60.2	59.6	53.9	50.0	46.1	47.6	40.2
Kasvinsuojelukust.	5.8	7.6	9.6	9.7	10.3	10.5	13.1	15.0	18.3	18.3
Rehunsäilöntäaineet	1.6	1.7	1.4	1.6	1.5	1.7	1.7	2.3	3.4	3.7
Sähkö	14.6	16.4	17.0	18.9	20.7	21.8	24.4	29.0	34.2	41.1
Nestem.polttoaineet	30.6	35.3	39.7	43.0	46.2	50.0	53.7	59.0	68.4	72.3
Ostosiemenet	3.5	5.5	31.6	3.8	11.1	5.2	2.9	3.1	2.9	3.1
Eläinlääkintä, astutusmaksut ym.	44.2	46.5	53.0	55.5	52.6	56.8	58.1	54.7	64.3	68.2
Palkkakustannus	116.8	104.5	98.1	80.9	76.8	74.3	65.0	57.0	52.1	45.9
Sosiaalikulustannus	8.7	7.9	12.5	10.6	10.3	9.9	8.9	8.2	7.6	6.9
Kone- ja kalusto-kustannus	129.2	138.5	147.3	155.4	161.3	167.2	192.6	190.9	192.9	200.0
Rakennuskustannus	100.6	103.2	106.3	106.3	100.7	102.9	107.7	111.9	115.3	119.4
Velkojen korot	47.5	53.9	57.9	57.6	59.2	62.7	67.1	64.1	64.8	66.2
Kustannukset yhteensä	790.5	812.2	960.2	901.3	931.7	942.1	962.0	988.4	1034.0	1074.4

Taulukko 12. Maatalouden kustannukset kalenterivuosiina 1969-1975 kalenterivuoden 1970 hintatasossa, milj.mk

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Väkilannoitteet ja kalikki	365.3	355.1	386.2	384.3	404.3	409.6	464.2
Väkirehuhut	384.3	423.8	450.7	470.4	517.9	569.6	595.0
Kuorittu maito	60.5	48.6	34.4	35.5	22.3	17.5	13.7
Kasvinsuojelukustannus	19.7	19.9	22.8	21.1	26.8	30.8	28.7
Rehunsäilöntäaineet	5.2	5.7	7.2	8.9	11.5	18.3	16.2
Sähkö	25.6	32.8	40.8	47.1	54.9	56.9	65.5
Nestemäiset polttoaineet	55.3	57.1	56.4	56.4	56.6	56.5	56.8
Ajoneuvovero	9.5	10.0	10.7	11.0	11.4	11.4	-
Ostosiemenet	41.0	39.9	53.5	45.6	52.0	53.3	57.5
Eläinlääkintä, astutusmaksut ym.	100.7	103.0	107.0	101.6	92.7	87.9	92.1
Palkkakustannus	134.6	112.4	90.6	81.0	80.7	70.5	62.8
Sosiaalikulustannus	29.9	25.5	21.7	21.1	23.4	22.0	22.1
Kone- ja kalustokustannus	451.3	478.3	487.9	490.8	496.1	516.0	523.7
Rakennuskustannus	228.2	265.8	270.0	265.2	226.4	208.3	208.6
Velkojen korot	106.5	110.8	116.9	115.4	110.8	97.5	87.8
Kustannukset yhteensä	2017.6	2088.7	2156.8	2155.4	2187.8	2226.1	2294.7

Taulukko 13. Tärkeimpien kasvien viljelyalat 1960-1975, 1000 ha

	Ruis	Vehnä	Ohra	Kaura	Peruna	Sokeri- juurikas	Pelto- heinä	Peltoheinä säilörehuksi
1960	110.7	180.7	212.7	490.3	86.4	14.9	1139.0	12.1
1961	94.0	237.1	201.0	472.9	76.9	18.1	1148.4	14.6
1962	81.7	285.7	205.4	455.9	73.6	19.5	1139.3	14.9
1963	76.3	238.8	262.3	443.9	76.6	16.4	1140.8	16.2
1964	102.5	268.3	252.2	470.0	71.1	19.5	1098.3	15.3
1965	110.6	267.1	252.2	471.8	72.7	19.6	1069.7	14.2
1966	92.9	208.8	321.2	478.9	67.7	17.1	1080.3	18.7
1967	96.3	252.0	345.9	455.2	64.5	17.9	1031.9	23.7
1968 ¹⁾	72.4	240.7	358.7	489.2	64.5	15.4	1028.0	28.3
1969	69.9	203.5	372.6	482.8	58.2	13.3	927.6	39.6
1970	65.9	175.5	403.5	524.3	60.1	14.9	873.3	52.3
1971	58.9	173.0	407.6	539.7	49.8	18.3	847.3	57.4
1972	59.2	178.6	465.7	501.0	47.5	19.3	734.5	72.8
1973	52.0	187.7	457.6	528.3	45.8	21.0	669.1	95.9
1974	73.4	217.2	443.0	550.0	47.5	23.0	623.5	104.6
1975	37.6	218.8	463.9	572.0	48.5	23.9	616.4	119.4

¹⁾ Vuodesta 1969 lähtien yli 1 peltohehtaarin tilat, sitä ennen yli 0.25 peltohehtaarin tilat

Taulukko 14. Tärkeimpien kasvien keskisadot 1960-1975, kg/ha

	Ruis	Syys- vehnä	Kevät- vehnä	Ohra	Kaura	Peruna	Sokeri- juurikas	Pelto- heinä	Peltoheinä säilörehuksi
1960	1680	1850	2080	2070	2260	19860	27490	3440	13440
1961	1350	2260	1910	1820	1990	13740	25250	3510	12610
1962	1240	1740	1450	1320	1350	12900	18830	3540	13710
1963	1630	2030	1640	1880	1850	15940	27730	3220	12790
1964	1600	2500	1630	1470	1580	11960	22130	3290	12250
1965	1720	2420	1750	1990	2160	17290	20790	3510	13460
1966	1280	1630	1800	1860	1840	15760	26680	3390	13760
1967	1690	2540	1830	1970	2070	13650	24160	3560	13940
1968	1850	2760	1950	2160	2170	14080	25080	3510	16190
1969	1800	2650	2180	2250	2360	13400	25350	3150	13930
1970	1990	2600	2200	2310	2540	18900	28900	3570	17750
1971	2240	2640	2530	2590	2640	16130	26950	3700	17650
1972	2000	2690	2550	2450	2490	15060	34300	4070	19150
1973	2390	3210	2200	2170	2210	14610	29140	4790	17550
1974	1830	2490	2810	2170	2020	11060	27350	3770	18400
1975	2100	3400	2720	2660	2540	14010	26340	3520	16960

Taulukko 15. Tärkeimpien kasvien kokonaisasadot 1960-1975, milj.kg

	Ruis	Syys- vehnä	Kevät- vehnä	Ohra	Kaura	Peruna	Sokeri- juurikas	Pelto- heinä	Peltoheinä säilörehuksi
1960	186.1	68.7	299.3	440.1	1109.4	1716.7	410.6	3920.0	162.9
1961	126.7	50.3	410.5	365.2	941.0	1057.1	456.1	4027.5	184.4
1962	101.3	43.0	378.5	270.1	615.8	950.2	366.7	4027.2	204.7
1963	124.1	27.5	369.5	492.3	820.1	1221.2	455.2	3684.0	206.8
1964	163.1	74.0	388.5	369.7	742.0	850.2	430.9	3613.1	187.9
1965	189.7	122.7	378.0	501.6	1020.1	1257.4	407.5	3750.9	191.1
1966	118.6	67.2	301.1	596.7	880.8	1066.4	457.2	3658.9	257.7
1967	162.7	161.1	345.7	680.8	939.9	880.6	432.3	3672.4	330.5
1968 ¹⁾	133.9	160.0	355.5	717.7	1063.7	906.2	386.2	3608.9	458.0
1969 ¹⁾	133.3	242.9	296.6	905.8	1235.1	890.9	366.3	2754.3	516.2
1970	131.4	146.4	262.9	933.4	1329.7	1135.9	430.6	3120.2	928.3
1971	131.8	437.1	306.3	1054.2	1423.7	803.1	463.5	3132.9	1012.8
1972	118.6	142.8	319.8	1140.2	1245.3	715.6	662.0	2988.8	1394.3
1973	124.2	157.0	305.0	992.4	1169.4	669.0	612.0	2738.6	1682.8
1974	134.4	134.5	458.6	962.9	1112.8	525.2	629.1	2349.6	1924.9
1975	80.7	129.5	492.0	1241.9	1450.1	679.6	629.5	2170.7	2025.4

¹⁾ Vuodesta 1969 lähtien yli 1 peltohehtaarin tilat, sitä ennen
yli 0.25 peltohehtaarin tilat

Taulukko 16. Kotieläinten lukumäärät 15.6.1960-1975, 1000 kpl

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Hevosia, 4 v. ja yli	228.0	213.1	203.5	195.9	186.9	168.3	153.5	132.0	118.9
Hevosia, alle 4 v.	22.9	21.6	24.0	23.7	20.1	15.5	11.2	8.7	7.2
Yhteensä	250.9	234.7	227.5	219.6	207.0	183.8	164.7	140.7	126.1
Sonneja, 2 v. ja yli	4.9	5.3	4.5	4.9	3.9	3.1	3.2	2.2	1.9
Nuoria sonneja 1-2 v.	23.0	28.5	31.3	29.4	29.0	21.3	23.9	28.3	31.5
Lehmiä	1153.1	1153.0	1182.5	1195.6	1185.1	1137.5	1095.6	1058.5	1045.1
Hiehoja, 1 v. ja yli	196.3	210.5	233.8	225.1	219.2	196.8	191.4	202.9	211.0
Vasikoita, 6-12 kk	544.2	433.5	468.7	480.8	478.7	472.9	498.7	501.9	525.9
Vasikoita, alle 6 kk									
Yhteensä	1921.5	2056.6	2152.3	2174.8	2145.9	2027.5	2049.0	2035.6	2070.5
Lampaita, 6 kk ja yli	186.4	164.8	148.5	130.6	116.7	104.6	92.9	88.2	83.3
Karitsaita, alle 6 kk	154.9	142.3	130.1	107.3	105.1	94.8	81.7	84.5	71.5
Yhteensä	341.3	307.1	278.6	237.9	221.8	199.4	174.6	172.7	154.8
Karjuja, 9 kk ja yli	2.3	2.1	2.3	2.9	2.5	3.0	2.7	3.1	3.4
Emakoita, 9 kk ja yli	45.4	50.1	54.0	51.6	56.9	57.1	63.1	73.1	66.0
Sikoja, 6-9 kk	26.6	31.4	35.0	30.1	28.0	26.0	30.1	30.1	29.5
Sikoja, 3-6 kk	140.2	155.8	168.2	152.2	164.5	156.4	187.7	210.6	213.1
Sikoja, 2-3 kk	103.8	107.1	127.9	119.9	119.4	115.8	130.5	146.0	132.1
Porsaita, alle 2 kk	113.6	137.2	183.2	165.0	180.1	199.6	197.5	261.2	235.6
Yhteensä	431.9	483.7	570.6	521.7	551.4	557.9	611.6	724.1	679.7
Kanoja, 6 kk ja yli	3457.3	3365.3	3674.8	3871.4	3865.1	4085.3	4166.7	4499.7	4338.9
Poikasias, alle 6 kk	2286.0	3094.2	2834.4	2970.7	2715.5	2792.5	2792.8	2784.6	2601.1

Taulukko 16. (jatk.) Kotieläinten lukumäärät 15.6.1960-1975, 1000 kp1

	1969 ¹⁾	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Hevosia, 4 v. ja yli	96.6	85.0	69.2	55.8	44.5	39.7	35.1
Hevosia, alle 4 v.	4.7	4.8	3.7	4.1	3.9	4.0	3.1
Yhteensä	101.3	89.8	72.9	59.9	48.4	43.7	38.2
Sonneja, 2 v. ja yli	1.7	1.4	1.4	1.3	1.2	1.4	1.4
Nuoria sonneja, 1-2 v.	38.8	40.4	59.6	50.8	67.1	87.5	102.7
Lehmiä	969.2	889.1	849.3	836.5	823.6	818.5	773.2
Hiehoja, 1 v. ja yli	207.4	185.5	209.1	220.9	248.7	255.3	245.3
Vasikoita, 6-12 kk	244.3	257.2	263.9	269.1	286.1	292.4	295.5
Vasikoita, alle 6 kk	519.9	499.3	482.1	456.4	457.6	449.7	425.2
Yhteensä	1981.3	1872.9	1865.4	1835.0	1884.3	1904.8	1843.3
Lampaista, 6 kk ja yli	75.8	86.6	80.3	72.6	67.7	68.7	57.3
Keritsoita, alle 6 kk	83.1	102.0	94.9	82.2	77.4	77.0	66.5
Yhteensä	158.9	188.6	175.2	154.8	145.1	145.7	123.8
Karjuja, 9 kk ja yli	3.4	4.2	4.5	4.4	4.3	4.2	3.9
Emakoita, 9 kk ja yli	78.0	104.3	110.7	104.7	110.1	100.8	108.0
Sikoja, 6-9 kk	37.9	44.3	44.4	40.1	55.2	40.1	36.4
Sikoja, 3-6 kk	241.8	329.7	351.0	358.8	425.7	380.5	359.3
Sikoja, 2-3 kk	146.5	192.2	235.8	197.6	177.5	185.2	188.4
Porseita, alle 2 kk	249.3	327.7	382.9	340.1	366.4	338.1	339.9
Yhteensä	756.9	1002.4	1129.3	1045.7	1139.3	1048.9	1036.1
Kanoja, 6 kk ja yli	3876.0	4470.9	5249.0	5963.7	5869.0	5803.2	5936.3
Poikasia, alle 6 kk	3372.0	3792.8	3044.0	3436.1	2675.6	2509.1	2604.2

¹⁾ Vuodesta 1969 alkaen yli 1 peltohehtaarin tilat, sitä ennen 0.25 peltohehtaarin tilat

Taulukko 17. Kotieläintuotokset 1960-1975

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Maitoa milj.litraa	2493.5	2615.6	2661.3	2797.1	2886.6	2901.5	2876.1	2809.3	2909.1
-meijeriin	172.3	182.4	186.0	181.5	188.8	172.7	162.3	139.7	126.2
-tinkimaitona	518.7	508.3	501.5	495.6	487.4	458.8	441.7	410.8	364.6
-viljelmillä ruokatal.	63.3	73.8	67.9	62.6	55.9	50.8	44.4	40.6	39.4
-"- kotieläimille									
-"- kotivoin ja									
-juuston valmistukseen	136.2	138.8	120.7	111.7	95.9	71.9	57.3	55.3	52.1
Yhteensä	3384.0	3518.9	3537.3	3648.5	3714.6	3655.7	3581.8	3455.7	3491.4
Naudanliha, milj.kg ¹⁾									
-teurastamoissa	66.0	62.9	74.9	81.7	90.6	88.4	80.0	87.1	85.1
-viljelmillä	5.6	5.5	5.7	6.8	7.5	6.4	5.1	4.2	3.4
Yhteensä	71.6	68.4	80.6	88.5	98.1	94.8	85.1	91.3	88.5
Sianliha, milj.kg									
-teurastamoissa	39.2	48.1	55.0	55.2	56.3	58.8	64.9	82.2	79.8
-viljelmillä	15.2	13.2	12.4	11.5	10.5	9.9	8.4	8.3	6.1
Yhteensä	54.4	61.3	67.4	66.7	66.8	68.7	73.3	90.5	85.9
Lampaanliha yht. milj.kg	2.6	2.2	1.9	1.6	1.5	1.8	1.2	1.2	1.0
Hevosenliha yht. milj.kg	4.0	3.8	3.3	3.9	4.8	5.6	5.5	4.8	4.6
Siipikarjanliha yht. milj.kg	0.8	1.6	2.2	1.8	2.1	1.7	1.8	2.1	2.9
Kananmunat yht. milj.kg	42.8	42.5	44.2	47.6	50.8	52.3	54.2	56.6	54.0

1) Sisältää pikkuvasikanlihan

Taulukko 17. (jatk.) Kotieläintuotokset 1960-1975

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Maitoa milj.litraa							
-meijeriin	2949.3	2801.3	2796.6	2795.9	2734.0	2711.7	2722.1
-tinkimaitona	117.2	71.8	64.2	63.1	54.4	50.2	51.0
-viljelmillä ruokatal.	338.3	268.1	262.4	254.7	235.2	218.6	214.7
-"- kotieläimille	43.6	43.3	44.5	43.9	47.9	48.6	49.2
-"- kotivoiin							
ja -juuston valmistukseen	46.2	29.2	29.8	32.2	34.8	26.8	28.7
Yhteensä	3494.6	3213.7	3197.5	3189.9	3107.3	3055.9	3065.7
Naudanliha, milj.kg ¹⁾							
-teurastamoissa	108.2	103.8	106.6	103.7	93.9	113.7	107.9
-viljelmillä	3.2	2.2	2.5	2.8	3.4	4.6	4.5
Yhteensä	111.4	106.0	109.1	106.5	97.3	118.3	112.4
Sianliha, milj.kg							
-teurastamoissa	84.2	101.0	127.5	123.9	120.8	121.9	123.7
-viljelmillä	4.6	4.5	3.8	3.6	4.3	3.3	3.3
Yhteensä	88.8	105.5	131.3	127.5	125.1	125.2	127.0
Lampaanliha yht. milj.kg	1.1	1.3	1.6	1.4	1.1	1.1	1.1
Hevosenliha.yht. milj.kg	4.4	4.2	4.1	3.6	2.4	1.7	1.8
Siipikarjanliha yht. milj.kg	2.9	3.7	6.3	6.9	8.3	8.8	11.2
Kananmunat yht. milj.kg	55.8	65.3	72.2	73.7	77.2	77.1	80.2

¹⁾ Sisältää pikkuvasikanlihan

Taulukko 18. Maatalouden hintaindeksit 1960-1975

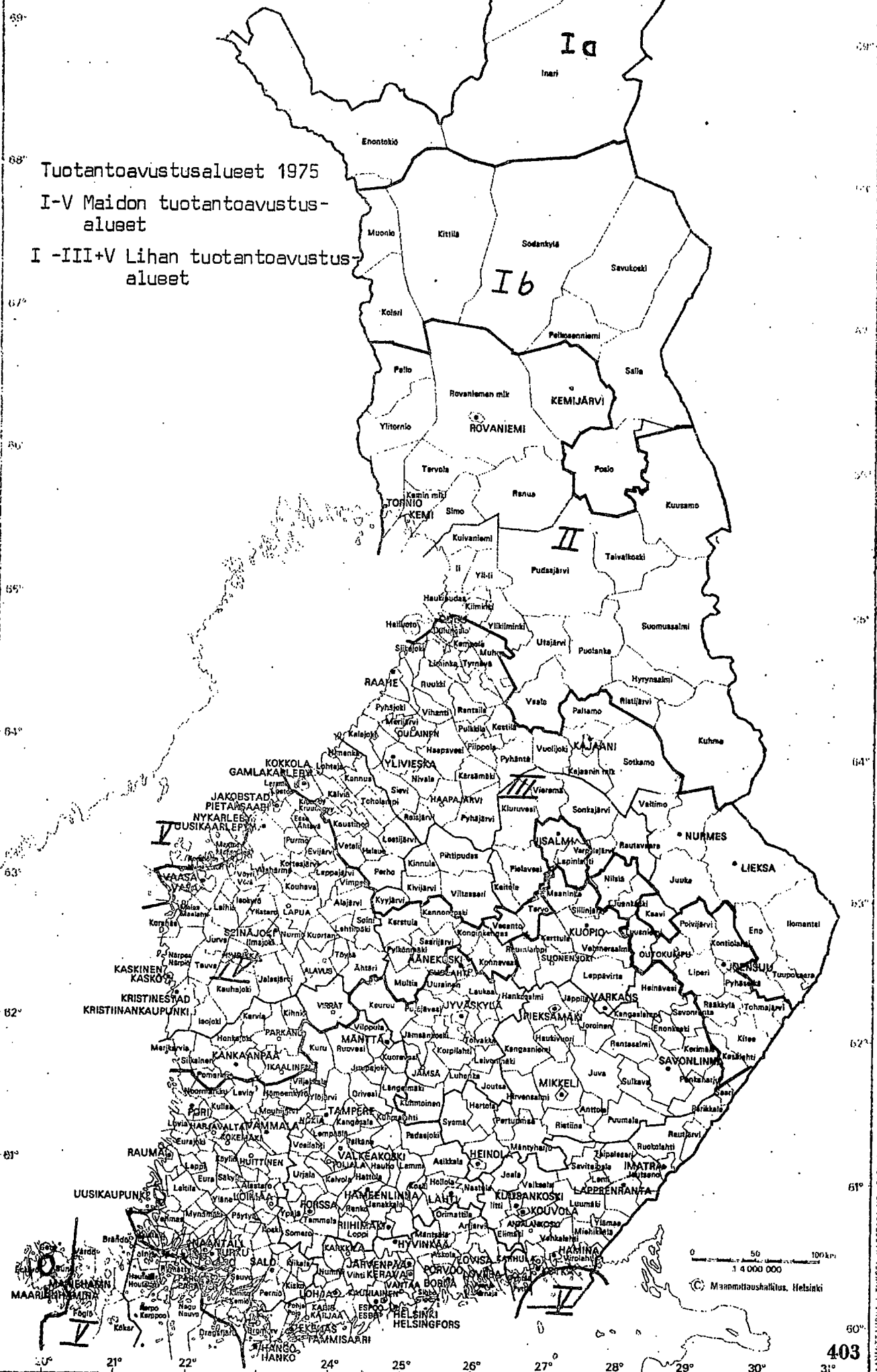
1956/57 =100	Maataloustuotteiden tuottajahintaindeksi		Maatalouden tarvike- kalustokustannusindeksi		Maatalouden kone- ja kustannusindeksi		Maatalouden rakennus- =100		Maatalouden tuotanto- panojen hintaindeksi		
	1974 tammi- =100	1965/66 =100	1974 tammi- =100	1956/57 =100	1961 II nelj. =100	1974 I nelj. =100	1956/57 =100	1961 II nelj. =100	1956/57 =100	1965/66 =100	1974 I nelj. =100
115.6	123.8			116.9			108.4		114.9		
115.3	122.0		118.8	113.4			117.0		116.2		
117.0	122.9		122.7						118.1		
122.0	127.6			102.8	103.2				123.9		
132.3	134.8			106.2	110.4				133.7		
146.3	143.5			113.9	121.5				143.7		
150.3	145.3	101.2		116.3	131.2				148.8		
157.4		107.7		119.1	134.4					101.5	
178.1		107.7		126.4	143.2					108.0	
184.8		118.0		140.7	155.1					117.6	
187.7		118.9		144.2	163.1					121.1	
194.7		120.3		154.2						126.4	
215.9		124.7		168.5						136.2	
243.0		129.3		185.5						147.7	
282.1		146.9		205.9						171.3	
		185.9		250.9						212.0	
	113.5		114.4			108.0					108.1
	142.1		139.4			138.3					132.6

IIILASTOKARTTA STATISTIKKARTA 1.1.1975

Tuotantoavustusalueet 1975

I-V Maidon tuotantoavustus-
alueet

I -III+V Lihan tuotantoavustus-
alueet

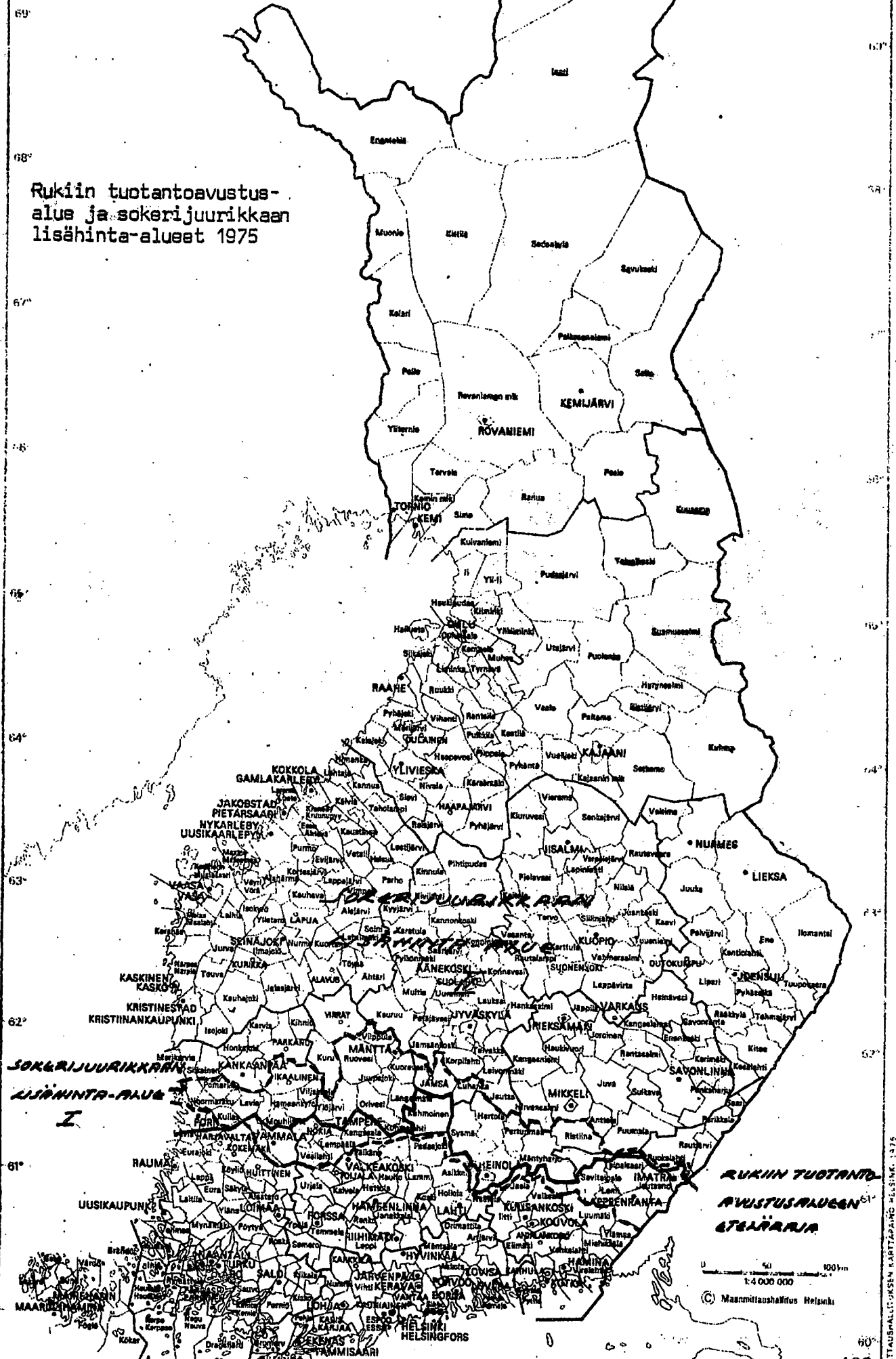
0 50 100 km
1:4 000 000
Maanmittauslaitos, Helsinki

MAANMITTAUSLAITOKSEN KAPITÄÄLILMÄN OSASTO

MAANMITTAUSLAITOKSEN KAPITÄÄLILMÄN OSASTO

TILASTOKARTTA STATISTIKKARTA 1.1.1975

Ruukin tuotantoavustus-
alue ja sokerijuurikkaan
lisähinta-alueet 1975

**SOKERIJUURIKKAAN
LISÄHINTA-ALUE
I**

**RUUKIN TUOTANTO-
AVUSTUSALUEEN
RAJA**

0 40 100 km
1:4 000 000
© Maanmittauslaitos Helsinki

MAANMITTAUSLAITOKSEN KARTTOGRAFINEN OSASTO

MAANMITTAUSLAITOKSEN KARTTOGRAFINEN OSASTO, HELSINKI, 1975

